

καὶ μηδέτερον καὶ σωζέσθαι δι' αὐτῆς, καὶ μὴ
 ἐξωθεν ἔτι αὐτῆς, μὴ τὰς πλείους ἐξω-
 θεν εἶ) τοῖς βουλευμένοις· εἴη γὰρ αὐτῶν καὶ πο-
 νησὶ πολιτεία τῆς ἰσοκράτου, ἀλλὰ τὰς
 μὴ δ' αὐτῶν βουλευσὶ πολιτείας ἑτέρας μη-
 ρὴν τῆς πόλεως μορίων ὅλων. τίνα μὲν
 οὖν ἔσπον δὲ καθίσταται πρὸς πολιτείας,
 ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ὀνομαζομένας ἀεισο-
 κρητίας, νῦν εἴρηται.

Κ Ε Φ Α Λ. Ι.
 Περὶ τυραννίδος.

Περὶ τῆς τυραννίδος ἡμῶν λοιπὸν εἰ-
 πεῖν, ὅπως εἰσὺς πολυλαγίας πε-
 εὶ αὐτῶν, ἀλλ' ὅπως λάβῃ τὴν μεθόδου τὸ
 μέρος· ὅτι τὸ αὐτῶν ἡμετέρας τῆς πολι-
 τειῶν ἡμετέρας. καὶ μὲν οὖν βασιλείας διω-
 εἰσαμὴν εἰς τοῖς παλαιῶν λόγους, ἐν οἷς πε-
 εὶ τὴν μάλιστα λεγομένην βασιλείαν ἐποι-
 ῶντα τὴν σκέψιν, πότερον ἀσύμφορον, ἢ συμ-
 φέρει τῆς πόλεως καὶ τίνα, καὶ πόθεν δὲ καθί-
 στάναι, καὶ πῶς. τυραννίδος δ' εἶδη δύο μὲν
 δεῖξαι, ἐν οἷς καὶ βασιλείας ἐπεσχο-
 ποῦνται, ἑστὶ τὸ πρὸς διὰ μὴν ἐπαλλάττειν
 πρὸς αὐτῶν, καὶ πρὸς τὴν βασιλείαν, ἑστὶ τὸ
 καὶ νόμον εἶ) ἀμφοτέρων τῶν τῶν ἀρ-
 χῶν· ἐν τῇ γὰρ τῆ βασιλείᾳ οὐκ ἀνεπιβλή-
 ται ἀλλοτρίων μοναρχῶν· καὶ τὸ παλαιὸν ἐν
 τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἐγίνοντο τῆς μοναρχ-
 οῦ τῆς ἔσπον τῆς τῶν, οἷς ἐκλήθησαν Αἰσυμνή-
 τας. ἔχουσι δὲ ἕνας πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν
 ἀλλοτρίων. ἡσὸν γὰρ ἑστὶ μὲν τὸ καὶ νόμον,
 βασιλικῶν, καὶ ἑστὶ τὸ μοναρχεῖν ἐκόντων τυ-
 ραννικῶν γὰρ, ἑστὶ τὸ δεσποτικῶς ἀρχεῖν [εἶ]
 καὶ τὸ αὐτῶν γινώσκων. τρεῖς γὰρ εἶδη τυ-
 ραννίδος, ἡ μάλιστα εἶ) δοκεῖ τυραννὶς,
 ἀντίστροφος ἔστι τῆ βασιλείᾳ. τῆ αὐτῶν δ'
 αἰσὺν καὶ εἶναι τυραννίδα τὴν μοναρχίαν, ἢ
 ἕως αὐτοῦ οὐκ ἔστι ἀρχὴ τῶν ὁμοίων, καὶ βελτί-
 νων πόλεων, πρὸς τὸ σφέτερον αὐτῆς συμ-
 φέρειν, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὸ τῶν ἀλλοτρίων
 ἀλλοτρίων ἀκέραιος. ὅτις γὰρ ἐκὼν ἰσοκράτου
 τῶν ἐλευθέρων πρὸς τῆ αὐτῶν ἀρχῆν. τυ-
 ραννίδος μὲν οὖν εἶδη τῶν ταῦτα, καὶ τῶν
 ἑστὶ τῶν εἰρημίας αἰτίας.

Κ Ε Φ Α Λ. Ια.

Τῆς ἀρίστης πολιτείας, καὶ ἀπὸ τῆς αἰτίας.

Τῆς ἀρίστης πολιτείας, ἔστι τῆς ἀριστο-
 βίου τῆς πλείστας πόλεως, ἔστι τοῖς

A & neutrum : tum eam per se & suis viribus
 seruari, non extrinsecus : & per se seruari,
 non quod plures sint extra, qui eam saluam
 esse velint, (hoc enim etiam malæ reipubl.
 administrandæ formæ suppetat.) sed eo
 quod nulla prorsus pars ciuitatis vllam aliam
 reip. administrandæ formam velit. Quoniam
 igitur modo politia sit constituenda, itēque
 ea quæ aristocratix nominantur, nunc expo-
 situm est.

CAPVT X.

De tyrannide.

D E tyrannide autem nobis reliquum erat
 dicere, non quod longus de ea sermo
 habendus sit, sed vt suam huius institutionis
 partem consequatur, quoniam etiam hanc
 in reip. administrandæ formis numeramus.
 De regno igitur in libris superioribus expli-
 cuimus, in quibus de eo quod maximè re-
 gnum dicitur, commentabamur, cum quære-
 bamus vtrum sit inutile, an expediat ciuita-
 tibus : & quem regem, & vnde, & quomodo
 constituere oporteat. Tyrannidem porro,
 quo loco de regno disputabamus, in duas
 partes diuisimus, propter ea quod vtriusque
 harum vis ac potestas similitudinem quandam
 habet cum regno : idque quia hoc vtrumque
 imperium legi est consentaneum. Nam &
 apud nonnullas barbarorum nationes, prin-
 cipes, penes quos solos summa sit omnium
 rerum potestas, eliguntur : & olim apud
 priscos Græcos fiebant hoc modo quidam
 principes, soli imperium obtinentes, quos
 Æsymnetas appellabant. Differunt autem
 hæc imperia nonnihil inter se ; ac propterea
 quidem, quod lege vigeant ac valeant, &
 quia soli volentibus imperabant, erant regia :
 sed propterea quod dominorum in morem
 imperabant arbitrato suo, tyrannica. Ter-
 tium autem tyrannidis genus est id, quod ma-
 ximè tyrannis videtur esse, cum ex altera par-
 te regno respondeat. Talem autem monar-
 chiam tyrannidem esse necesse est, quæ cum
 referendarum rationum iudicio non tenea-
 tur, imperium exercet in simileis, eosque
 omneis meliores, ad suam ipsius vtilitatem
 omnia referens, non ad eorum, qui parent
 imperio. Quapropter inuitus imperat. nemo
 enim liber & ingenuus tale imperium æquo
 animo ferre potest. Tyrannidis igitur hæc
 & tot genera sunt, propter eas quas diximus
 causas.

CAPVT XI.

Quenam sit optima reip. administranda forma.

Sed quanam est optima reip. administran-
 da forma, & quanam plebisque ciuitatibus

& plerisque hominibus vita optima, apud eos qui neque cum virtute captum idiotarum superante, neque cum doctrina & naturæ bonitatem & adiuventum fortunæ desiderante, neque cum reip. administrandæ forma optanda magis quam ad vsurpandum facili; sed cum vita ad communicandum expedita plerisque, & cum ea reip. administrandæ forma, cuius bona pars ciuitatum possit esse particeps, hæc conferre velint? Etenim quas aristocracias appellant, de quibus nunc diximus, partim à plerisque ciuitatibus sunt remotiores; partim ei quæ politia nominatur, finitimæ sunt. Quocirca de ambabus, vt de vna, dicendum est: iudicium autem de his omnibus, ex iisdem elementis pendet. Nam si rectè dictum est in libris de Moribus, vitam beatam esse, quæ virtuti congruit non impeditæ: virtutem autem, mediocritatem: vita media optima sit necesse est, ex ea quam quisque consequi potest, mediocritate. Atque his eisdem finibus, & ciuitatis & reip. administrationis virtutem ac vitium terminari necesse est. Reip. enim administratio, vita quædam ciuitatis est. In omnibus igitur vrbibus tres sunt partes ciuitatis: alij valde copiosi & locupletes; alij egentissimi ac tenuissimi; tertij inter hos medij. Itaque quoniam conuenit inter omnes id quod est mediocre, & medium, esse optimum: perspicuum etiam est, rerum secundarum possessione mediam, omnium esse optimam. facillimè enim adduci potest vt rationi obtemperet. At qui pulchritudinis, aut vitium corporis, aut nobilitatis, aut diuitiarum modum superat: aut contra qui supra modum pauper, aut supra modum infirmus, aut supra modum inhonoratus est, difficile est eum rationi obsequi. Fiant enim illi quidem petulantes atque contumeliosi, & insignitè magnisque in facinoribus improbi: hi verò malitiosi ac fraudulentij, & leuibus in factis mali. At iniuriarum alix nascuntur ex contumelia ac petulantia: alix ex calliditate & malitia. Præterea hi minimè magistratus amant, minimèque magistratibus consulunt. Atqui hoc vitiumque ciuitatibus est pestiferum. Præterea qui rebus secundis, & viribus corporis, & diuitijs & amicis, & alijs huiusmodi rebus excellunt, imperium ferre neque volunt neque sciunt. Atque hoc malum domi natum statim à pueris habent. Nam propter luxuriam & delicias ne in ludis discendi quidem imperio parere consueuerunt. At qui supra modum harum rerum penuria atque inopia conflantur, nimis sunt humiles atque abiecti. Itaque hi imperare quidem nesciunt, sed imperium seruile subire sciunt: illi nulli quidem imperio parère didicerunt, sed ita imperare sciunt, quomodo domini seruis imperant. Fit igitur seruorum &

A πλείστοις τῶν αἰθερόπων· μήτε πρὸς
 ζῆτιώσιν κείνοισι, τίω ἢ τῶν ἰδιώ-
 τας, μήτε πρὸς παιδείας, * αὐτοῦτος γρ. ἡ φύσις.
 δῆται καὶ χρονοῦ τυχροῦς· μήτε πρὸς πολ-
 λιτείας τίω κατ' ἐπιχρῶν γινόμενον, ἀλλὰ
 βίον τε τὸν τοῖς πλείστοις κοινωῦσαι δυνά-
 τὸν, καὶ πολιτείας ἧς τὰς πλείστας πόλεις ἐπι-
 δεχεται μετασχεῖν; καὶ γὰρ αὖ καλοῦσιν αἰε-
 σοκρατίας, ὡς ἂν νῦν εἴπομεν, τὰ μὲν
 ἕξωτέρω πῶσι τοῖς πλείστοις τῶν πό-
 λεων, τὰ δὲ γὰρ τῶν αἰθερόπων καλοῦσιν ἀπολι-
 τεία· δὲ αὖτε ἀμφοῖν, ὡς μίας, λεκτέον·
 ἢ ἢ δὲ κείνοις ὡς ἀπορῶν τούτων, εἰς
 τῶν αἰθερόπων χροῦς ἐστίν, εἰ γὰρ καλῶς ἐπι-
 ἠθικῶς εἴρηται, ὅτι τὸν διδασκάλον βίον εἶναι
 τὸν κατ' ἐπιχρῶν ἀνεμπόδιον μεσότητα
 δὲ τίω ζῆτιώσιν τὸν μέσον ἀναγκάσιον εἶναι
 βίον βέλτιστον, τῆς ἐκάστοις ἐπιχρῶν τυχ-
 ροῦ μεσότητος. τοῖς δὲ αὖτε * τούτοις ὅροις
 αἰετοῦ εἶναι καὶ πόλεως ζῆτιῶν καὶ κακίας,
 ἢ πολιτείας· ἢ γὰρ πολιτεία βίος τίς ἐστίν
 πόλεως. ἐπὶ ἀπάσας δὲ τὰς πόλεις ἐστίν
 τεία μέρη τῆς πόλεως· οἱ μὲν, ἀπορῶν
 σφόδρα· οἱ δὲ, ἀπορῶν σφόδρα· οἱ δὲ τεί-
 ται, οἱ μέσοι τούτων. ἐπεὶ οἰνῶν ὁμοιοῦται
 ὡς ὁ μέσος ζῆτιῶν, ἢ ὁ μέσος, φανερόν
 ὅτι ἢ τῶν διτυχημάτων ἢ κτήσις ἢ μέση, βελ-
 τίση πῶσι τῶν ῥάση γὰρ ὡς λόγῳ πειθαρχεῖν.
 ἢ καλοῦσιν δὲ, ἢ ἢ τῶν ἰσχυροῦν, ἢ τῶν βυ-
 γμῆ, ἢ τῶν πλούσιον ἢ τῶν ἀμύπια τούτοις,
 ἢ τῶν πτωχῶν, ἢ τῶν ἀσθενῶν, καὶ σφόδρα
 D αἰμῶν, χαλεπὸν τὰ λόγῳ ἀκροαθεῖν γί-
 γνομαι γὰρ, οἱ μὲν, ὑβριστῶν, καὶ μεγαλο-
 πόνηροι μάλλον· οἱ δὲ, * κακῶν, καὶ
 μικροπόνηροι λίαν. τῶν δὲ ἀδικημάτων τὰ
 μὲν γίνεσθαι δι' ὑβρίων, τὰ δὲ ἄλλ' * κα-
 κουργίας. ἐπὶ δὲ ἢ καὶ οὗτοι * φυλαρχοῦ-
 σι ἢ βουλαρχοῦσι. τῶν δὲ ἀμφοτέρων
 βλαβερά τὰς πόλεις. πρὸς δὲ τούτοις, οἱ
 E μὲν ἐπιχρῶν διτυχημάτων ὄντες, ἰσχυροῦς,
 καὶ πλούτου, καὶ φίλων, ἢ ἢ ἄλλων τῶν τοιού-
 των, ἀρχεῖν ἢ βούλοισιν, ἢ ἢ ὅτισαν-
 ται ἢ τῶν ἀδύσιν οἰκοῦν ἢ ἀρχῆ πασι
 ἢ δὲ γὰρ γὰρ τῶν * πρὸ τῶν ἐπὶ τῶν * δι-
 δασκάλους ἀρχεῖν σὺν ἢ αἰετῶν· οἱ δὲ
 κατ' ἐπιχρῶν ἐπιχρῶν ἐπιχρῶν, ἢ τῶν πτω-
 χῶν λίσιν. ὡς δὲ οἱ μὲν, ἀρχῆ ἐπιχρῶν
 τῶν, ἀλλ' ἀρχεῖν δουλικῶν ἀρχῶν· οἱ
 δὲ, ἀρχεῖν μὲν ἐπιχρῶν ἀρχῆ, ἀρχῶν
 ἢ δουλικῶν ἀρχῶν. γὰρ οἰκῶν δουλικῶν ἢ

ὡς δὲ τῶν
 ἀμύπια

καὶ τούτοις

Lamb. πα-
 τέρων

Lamb. πα-
 τέρων
 γρ. φιλαρχ.

γρ. ἐπιχρῶν
 καὶ διδασκα-
 λῶν

δεσποτῆς πόλις, ἀλλ' οὐκ ἐλευθέρων· καὶ τῆς μὲν φθονοιωτέων, τῆς δὲ καταφθονοιω-
 των· ἀπὸ πλείονος ἀπέχεται φιλίας καὶ κοινω-
 νίας πολιτικῆς· ἢ γὰρ κοινωνία, φιλικόν.
 ὅθεν γὰρ ὁδοὺ βύλωνται κοινωθέντες ἐξ ἄλλοις.
 βύλωνται δὲ γὰρ ἡ πόλις ὅτι ἴσων εἶναι καὶ ὁμοίων
 ὅτι μέγιστα. τὸ δὲ ἰσοπαρῆς μέγιστα
 τοῖς μέσοις. ὥστε ἀνάγκη ἔχειν πολι-
 τῶν εἶναι τὴν πόλιν, ὅτι ὡν φα-
 μὲν φύσιν τὴν σύστασιν εἶναι τῆς πόλεως. καὶ
 σώζονται δὲ ἐν ταῖς πόλεσιν ἕτοι μέγιστα
 τῆς πολιτικῆς. ὅτι γὰρ ἀλλοτρίων, ὡς τῶν οἰκιστῶν,
 ὡς τῶν οἰκιστῶν, ὅτι θυμολογῶν· ὅτι τῆς
 τούτων ἐπιχειροῦν, κατὰ τῆς τῆς πλοισίων
 οἰκιστῶν ὅτι θυμολογῶν. καὶ ὅτι ὁ μὲν ὅτι
 βουλεύεται μὴτ' ὅτι βουλεύειν, ἀκτι-
 δυνῶς ἀφ' ἑαυτοῦ. ὅτι τῶν καλῶς ἠύξασ-
 το Φωκυλίδης,

Lamb. τὴν
 τῶν οἰκιστῶν εἶ.

Πολλὰ μέσοισιν ἀείρεται· μέσος γὰρ ὡς
 ἐν πόλει εἶναι.

Ἰδὸν ἀρα ὅτι καὶ ἐν κοινωνία ἢ πολιτικῇ
 ἀείρεται, ἢ ἀφ' ἑαυτοῦ μέσων· καὶ τὰς τριαύτας
 ἐνδέχεται δὲ πολιτῶν εἶναι πόλιν, ἐν αἷς
 δὴ πολὺ ὁ μέσος, ἔκρητον, μέγιστα μὲν
 ἀμφοῖν· εἰ δὲ μὴ, ἰσότητος μέσος. πρὸς
 ἡμέτερον γὰρ, ποιήσασθαι, ἔκρητον γένεσθαι
 τὰς ἐπιχειροῦν ἀφ' ἑαυτοῦ. ὅτι τῶν τυτυχία
 μεγίστη, τὰς πολιτῶν οἰκιστῶν ὅτι εἶναι
 μέσων καὶ ἰσότητος. ὡς ὅπου οἱ μὲν πολλὰ σφό-
 δρα κέκλιται, οἱ δὲ μὴτ' ἢ δῆμος ἔχα-
 τος γίγνεται, ἢ ὀλιγαρχία ἀκρῶτος, ἢ τυ-
 ραννίς, δι' ἀμφοτέρων τὰς ἀφ' ἑαυτοῦ. ἔκ
 γὰρ οὐκ δημοκρατίας τ' νεαυτικῆς, καὶ ὅτι
 ὀλιγαρχίας, γὰρ τυραννίς· οὐκ ὅτι τῶν μέσων
 καὶ τῶν οἰκιστῶν, πολὺ ἢ τῶν. ἢ δὲ αἰτίας
 ὕψους, ἐν τοῖς ἀφ' ἑαυτοῦ μεταβολαῖς τῶν πο-
 λιτικῶν, ἐρῶμεν. ὅτι δὲ ἢ μέση βελτίστη,
 φανερόν· μόνη γὰρ ἀσασίας· ὅπου γὰρ πο-
 λὺ ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ μέσος, ἢ κίσα εἰσὶς ἔκρητον
 σφῆς γίγνεται τῶν πολιτικῶν. καὶ αἱ μεγάλα
 πόλιν ἀσασίας ὅτι ἀφ' ἑαυτοῦ αἰτίας,
 ὅτι πολὺ ὁ μέσος· ἐν τῶν μικρῶν, ἢ ἀ-
 ἄρ' ἢ τε ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς δύο πόλιν, ὡς τε μὴ-
 γὰρ κατὰ λιπεῖν μέσων. ἔκρητον γὰρ ἀ-
 πορῆ ἢ ἀπορῆ εἰσι. ἔκρητον δὲ αἱ δημοκρατίαι δὲ
 ἀσφαιερεῖται τῶν ὀλιγαρχίαν εἰσι καὶ πολυ-
 χρονώτεροι ἀφ' ἑαυτοῦ μέσοις· πλείους τε
 γὰρ εἰσι, ἔκρητον μάλιστα μετέχουσι τῶν ἡμέτερον
 ταῖς δημοκρατίαις, ἢ τὰς ὀλιγαρχίαις·
 ἐπεὶ ὅπου ἀφ' ἑαυτοῦ τῶν πλείων ἀφ' ἑαυτοῦ

A dominorum ciuitas, non liberorum: & homi-
 num partim inuidentium, partim contem-
 nentium, quæ ab amicitia & societate, com-
 munionéque civili distant plurimum. societas
 enim & communio ad amicitiam pertinent.
 nam neque cum inimicis societatem itineris
 inire volumus. Ea autem natura ciuitatis est,
 vt ex paribus & similibus quàm maximè fieri
 possit, constare debeat: hoc autem mediis
 suppetit maximè. Quare necesse est hanc ci-
 uitatem optimè gubernari atque administrari
 quæ ex iis partibus constet, ex quibus consti-
 tam constitutionem ciuitatis dicimus esse op-
 timam natura. & verò ex ciuibus hi in ciuita-
 tibus salui sunt maximè. Nam neque ij, vt pau-
 peres, aliena appetunt: neque rem horum fa-
 miliarem, vt rem diuitum, pauperes concu-
 piscunt: & quia neque infidiis cuniculisque
 oppugnantur, neque aliis insidiantur, ab omni
 periculo tuti viuunt. itaque præclare optauit
 Phocylides:

*Esse volo ciuis medius: namque optima multa
 sunt mediis.*

C Perspicuum igitur est, societatem civilem il-
 lam esse optimam, quæ ex mediis constat: ta-
 leisque ciuitates bene administrari licere, in
 quibus media pars, multa est, & plus potest
 maximè quidem, quàm ambe: secundo loco
 verò, quàm alterutra. Accrescēs enim, aliquid
 momenti affert, inclinationémque quandam
 facit, & obstat ne accidant contraria exsup-
 rantiz. Quapropter summæ felicitatis est, eos,
 qui in ciuitatis administratione versantur, rem
 familiarem & mediocrem & iustam habere.
 Nam vbi alij valde multam & amplam ha-
 bent, alij nullam: aut democratia fit postre-
 ma & deterrima, aut mera oligarchia, aut ty-
 rannis, propter vtramque excellentiam atque
 exsuperantiam. nam ex democratia valentissi-
 ma & acerrima, & ex oligarchia nascitur tyra-
 nis: ex mediis verò & affinibus multo minùs.
 cuius rei causam posterius in disputationibus
 de reip. administrationum mutationibus &
 conuersionibus, exponemus. Mediam autem
 reip. administrandæ formam esse optimam,
 perspicuum est; sola enim seditionibus non est
 infecta: vbi enim latè patet id quod interie-
 ctum medium est, minimè seditiones oriun-
 tur, minimèque diuellitur rerum publ. coniun-
 ctio. Atque ob eandem causam magnæ ci-
 uitates minùs sunt seditionibus opportuna,

E nempe quia id quod medium est, latè patet. In
 paruis verò cum facile sit ciueis omneis ita in
 duas partes dirimere, vt nihil relinquatur me-
 dium; tum omnes ferè aut egentes sunt, aut lo-
 cupletes. Præterea democratiz oligarchiis
 sunt à ruina periculo munitiores, & ad diu-
 turnitatem stabiliiores, propter medios. Nam
 & plures sunt, & honorum sunt participes
 in democratiz magis quàm in oligarchiis.
 Cùm enim sine his egentes ac tenues multi-
 tudine superant, malè rem suam gerit ciuitas,

& in pessimum locum deducti ciues citò in-
tereunt. Argumento autem huic rei esse c-
xistimare oportet, quòd optimi latores legum
de mediocrium ciuium grege fuerunt. Nam
& Solon ex hoc numero erat (vt declarat ip-
sius poësis) & Lycurgus (non enim rex erat) &
Charondas, & fere plerique alij. Perspicuum
autem etiam ex his est, quamobrem plurimæ
reip. administrandæ formæ aliæ sint democra-
ticæ, aliæ oligarchicæ. Propterea enim quòd
in his sæpenuero quòd medium est, exiguum
est, semper utricumque excellant, siue locu-
pletes siue plebecula; qui medium locum ex-
superant, hi reip. administrationem vnà secum
trahunt. Itaque aut fit democratia, aut oligar-
chia. Propterea verò quia seditiones & con-
tentiones inter plebem & locupleteis existunt,
utricumque; acciderit vt aduersariis superiores
evadant, ij non communem reip. administrã-
dæ formam constituunt, neque æqualem:
sed exsuperantiam prioris reip. administra-
tionis, tanquam victoriæ præmium accipiunt:
& hi quidem democratiam, illi oligarchiam
efficiunt. Præterea verò & eorum qui prin-
cipatum Græciæ obtinuerunt, utrique ad rei-
publ. administrandæ formam, quæ apud se
vigeat, intuentes: alteri democratias in ci-
uitatibus constituerunt, alteri oligarchias,
non utilitatem ciuium spectantes, sed suam
ipsorum: ita vt propter has causas, aut nun-
quam media reipubl. forma existat, aut
rarò, & apud paucos. Vnus vir enim so-
lus ex iis qui antea principatum in Græcia te-
nuerunt, adductus est, vt hanc reipubl. ad-
ministrandæ descriptionem institueret. Nunc
autem apud eos, qui in ciuitatibus versan-
tur; hæc consuetudo serpere cœpit, vt no-
lint æqualitatem: sed aut imperare studeant,
aut victi æquo animo onus imperij subeant
ac perferant. Quæ sit igitur optima rei-
publicæ administrandæ forma, & pro-
pter quam causam, ex his intelligere licet.
Aliarum autem reipubl. administrandæ for-
marum, quoniam plureis democratias plu-
resque oligarchias esse dicimus; quæ prima
sit locanda, quæ secunda, & quæ ad eun-
dem modum deinceps proxima, quia alia sit
melior, alia deterior, cum ea quæ optima
est, distincta ac definita sit, non est diffici-
le intelligere. Oportet enim necessariò eam
esse meliorem, quæ ad hanc proximè acce-
dit: deteriorem eam quæ à medio remotis-
sima est, nisi quis in iudicio faciendo finem
ciuitati propositum intueatur. Dico autem
ciuitati propositum, quia sæpenuero,
quamuis sit alia reipublicæ administrandæ
forma optabilior ac præstabiliior; nihil obstat
tamen quominus aliquibus magis expediat,
aliam esse apud eos reipubl. administra-
tionem.

A νωσιν οἱ ἀποροι, κακοπραγία γὰρ, καὶ ἀ-
πόλιωται τὰ χεῖρος. σημεῖοι δὲ δὴ νομίζου-
ν καὶ τὸ βέλτιστοι νομοθεταί (εἰ) τῶν μέ-
σων πολιτῶν. Σόλων τε γὰρ ἡ τούτων (δη-
λοῖ δὲ ἐκ τῆς ποιήσεως) καὶ Λυκούργος (καὶ
γὰρ ἡ βασιλεύς) καὶ Χαρώνδας. Ἐξ-
δὲ οἱ πλεῖστοι τῶν δήμων. Φασερον δὲ ἐκ τού-
των, καὶ δὲ πᾶσι πλεῖστα πολιτεῖαι, αἱ μὲν
δημοκρατικαὶ εἰσιν, αἱ δὲ ὀλιγαρχικαί.
B Ἄρα γὰρ τὸ ἐν ταύταις πλεῖστα ὀλίγον (εἰ)
τὸ μέσον, αἰεὶ, ὅποτε αἱ ἀποροὶ ἴσῃ,
εἴη οἱ τὰς ἰσότητας ἔχοντες, εἴη ὁ δῆμος, οἱ δὲ
μέσον ἐκβαίνοντες, καὶ αὐτοὶ ἀγορεύει
πολιτείας. ὥστε ἢ δῆμος γίγνεται, ἢ ὀλι-
γαρχία. πρὸς τὸ τούτοις ἄρα τὸ σαφέστερον γί-
νεσθαι καὶ μάλα πρὸς ἀλλήλους τὰ δῆ-
μον, καὶ τοῖς ἑσπέραις, ὅποτε αἱ ἀποροὶ μάλ-
λον συμβῆκε κατὰ τῶν ἐσπέραιων, καὶ κατὰ
τῶν κοινῶν πολιτείας, ἐστὶ ἴση. ἀλλὰ τῆς
C ἰσότητος ἀθροῦ πλεῖστον ἀποροῦ τῆς πολιτείας
λαμβάνουσι. καὶ οἱ μὲν δημοκρατίας, οἱ δὲ
ὀλιγαρχίας ποιοῦσιν. ἐπὶ δὲ τῶν ἐσπέραιων ἡγε-
μονία ἡμοκράτων τῆς Ἑλλάδος, πρὸς πλεῖστον
πρὸς αὐτοὺς ἕκαστοι πολιτείας ἀποβλέ-
ποντες, οἱ μὲν δημοκρατίας ἐσπέραις πόλεσι
κατὰ τὸν ἴσον, οἱ δὲ ὀλιγαρχίας οὐ πρὸς τὸ
τῶν πόλεσι συμφέρον σκοποῦντες, ἀλλὰ
πρὸς τὸ σφέτερον αὐτῶν. ὥστε ἄρα ταύ-
τας τὰς αἰτίας, ἢ μηδέποτε πλεῖστον μέσον γί-
D νεσθαι πολιτείας, ἢ ὀλιγαρχίας καὶ πρὸς ὀλι-
γαρχίας. εἰς γὰρ αὐτὴν συνεπέσθη μόνος τῶν πρὸς
τερον ἐφ' ἡγεμονίας ἡμοκράτων, ταύτῃ γὰρ ἡμοκ-
ρατικῶν τῶν τάξιν. ἡ δὲ καὶ τῶν ἐσπέραιων
πόλεσιν ἕτος κατέστηκε, μηδὲ βούλευσθαι
τῶν ἴσων, ἀλλ' ἢ ἀρχὴν ζητεῖν, ἢ κρατουμέ-
νοις ἡποκρίσθαι. τίς μὲν οὖν αἰεὶ πολι-
τεία, καὶ ἄρα τὴν αἰτίαν, ἐκ τούτων φα-
νερόν. τῶν δὲ δήμων πολιτειῶν, ὅτι πλείους
E δημοκρατίας, καὶ πλείους ὀλιγαρχίας φα-
νερὸν (εἰ), ποῖον πρὸς πλεῖστον γέγονεν, καὶ δούτε-
ραν, καὶ τῶν δὲ τῶν ἐσπέραιων ἐχονδύω, τὰ
πλεῖστον μὲν (εἰ) βελτίω, πλεῖστον δὲ χείρω, διωρι-
σμένης τῆς αἰεὶς, καὶ χαλεπὸν ἰδέσθαι. δὲ γὰρ
ἀναγκαῖον (εἰ) βελτίω, τῶν ἐσπέραιων ταύ-
της χείρω δὲ, πλεῖστον ἀφεστηκῶς τῶν μέσων
πλεῖστον αὐτῶν πρὸς ἀποροὺς κείνους.
λέγω δὲ τὸ πρὸς ἀποροὺς; ὅτι πλεῖστα
ἴσῃς δήμων πολιτείας αἰρετωτέρας, οἰοῖται
ἐστὶν κωλύσθαι συμφέρον ἑτέραν μάλλον (εἰ)
πολιτείας.

γρ. ἡμοκ-
ρατικῶν

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ΄.

A

CAPVT XII.

Τίς ἡ πολιτεία ἢσι, καὶ ποία συμφέρει ποίοις.

ΤΙΣ ἡ πολιτεία ἢσι, καὶ ποία συμφέρει ποίοις, ἐχόμενον ἔστι τῷ εἰρημνῶν διελεῖν. ληπτέον δὲ πρῶτον πᾶσιν κατόλου, ταύτων. δὲ γὰρ κρήτην εἶ) ὁ βουλόμηνον μέγιστος πόλεως, ἢ μὴ βυλοκόμης, μὴδὲ τῷ πολιτείας. ἐστὶ ἡ πᾶσα πόλις ἐκ τῶ ποιοῦ καὶ ποσοῦ. λέγω ἡ ποιοῦ μὲν, ἐλευθερία, πλοῦτον, παιδείαν, δύστηναι· ποσοῦ δὲ, τῷ πλήθος ὑποφιλῶ. ἐνδέχεται ἡ, ὁ μὲν ποιοῦ ὑποφιλῶν ἑτέρω μέρος τῷ πόλεως, ἢ ὡν σιωέσηκε μερῶν ἡ πόλις δὲ λω ἡ μέρος ὁ ποσοῦ, οἷ) πλείους τῷ ἀειθμῶν εἶ) τῷ γυμναίων τοῖς ἀγυμνῶν, ἢ τῷ πλοισίων τοῖς ἀπόροισι· μὴ μὲν τοῖς ποσοῦτον ὑποφιλῶν τῷ ποσοῦ, ὅσον λείπεται τῷ ποιοῦ. δὲ ταῦτα πρῶτος δὲ μὴλα συλκρετέον. ὅπου μὲν οἷ) ὑποφιλῶ τῷ ἀπόρων πλήθος τῷ εἰρημνῶν ἀναλογίας, ἐν ταῦ πῆφυκεν εἶ) δημοκρατίας. [εἶ) γὰρ γεωργοὶ ὑποφιλῶσι, γὰρ γεωργῶν δημοκρατία] καὶ ἕκασον εἶδος δημοκρατίας, καὶ τῷ ὑποφιλῶ τῷ δημοῦ ἕκασου οἷ), ἐὰν μὲν ὁ τῷ γεωργῶν ὑποφιλῶν πλῆθος, τῷ πρῶτον δημοκρατίας· ἐὰν δὲ ὁ τῷ βασιλεύσων ἐμισθαρνοῦτων, τῷ τελευταίαν. ὁμοίως ἡ καὶ δὲ μὴ καὶ μετὰ οἷ) τῷ τῷ. ὅπου ἡ ὁ τῷ ἀπόρων καὶ γυμνῶν μαλλον ὑποφιλῶ τῷ ποιοῦ, ἢ λείπεται τῷ ποσοῦ, ἐν ταῦ δὲ ὀλιγαρχίας. καὶ τῷ ὀλιγαρχίας τῷ αὐτῷ ὅσον ἕκασον εἶδος, καὶ πῆ ὑποφιλῶ τῷ ὀλιγαρχικοῦ πλήθος. δὲ δὲ αἰετῷ νομοθέτῶ ἐν τῷ πολιτεία πρῶτος λαμβανῶν τοῖς μέσοις. δὲ τε γὰρ ὀλιγαρχικῶν τοῖς νόμοις πῆ, σοχάζεσθαι καὶ τῷ μέσων ἐδὲ τε δημοκρατικοῖς, πρῶτα γὰρ τοῖς νόμοις τῷ τοῖς· ὅπου ἡ ὁ τῷ μέσων ὑποφιλῶ πλῆθος, ἢ σιωαμφοτέρων τῷ ἀκρων, ἢ καὶ τατέρου μόνον, ἐν ταῦ τῷ ἐνδέχεται πολιτείας εἶ) μόνιμον. ἔστιν γὰρ φοβερόν, μὴ ποτε συμφωνήσωσιν οἱ πλῆστοι τοῖς πένησιν ἐπὶ τῷ τοῖς. ὅσον ποτε γὰρ ἀτεροὶ βυλοσσησθαι δουλοῦν τοῖς ἑτέροις. κρινοτέρων δὲ ἀζητῶσιν, ὅσον μίαν δὲ ἡσθεσιον δὲ τῷ ταύτης. ἐν μέρος γὰρ ἔρχαν οἷ) καὶ ὑπομείναι, δὲ τῷ ἀπιστίας τῷ πρῶτος ἀλλήλους. πρῶτα γὰρ δὲ πιστοπέτος ὁ δὲ ἀπιστίας δὲ ἀπιστίας δὲ, ὁ μέσος. ὅσον δὲ ἀμει-

B

C

D

E

Quae reipubl. administrandae forma, quibus, & qualis qualibus expediat.

Quae autem reipubl. administrandae forma, quibus & qualis & qualibus expediat, consequens est deinceps iis quae dicta sunt, exponere. Primum igitur quod idem uniuersè de omnibus verè dicitur, sumendum est. Oportet enim plus valere eam partem ciuitatis, quae vult reipubl. administrandae formam manere, quam quae non vult. Constat autem ciuitas omnis ex quali seu qualitate, & quanto seu quantitate. Quale dico, libertatem, diuitias, disciplinam, generis splendorem seu nobilitatem: quantum, multitudinis exsuperantiam. Contingere autem potest, ut earum partium, ex quibus constat ciuitas, parti alteri adiunctum sit quale: alteri quantum: verbi gratia, ut plures numero sint homines obscuro & humili loco nati, quam generosi, aut plures egentes quam locupletes: non tam superent quanto tamen, quam superentur quali. Quapropter haec sunt inter se comparanda. Vbi igitur egentium multitudo alteram partem superat ea proportione, quam diximus, hic democratia oriri solet natura. Nam si quidem agricolae numero superent, fit agricolarum democratia: & vnumquodque genus democratiae pro cuiusque populi exuperantia. Verbi gratia, si agricolarum superet multitudo, prima existit democratia: si artificum sordidorum & mercenariorum, postrema: similiterque aliae inter has interiectae. Vbi verò locupletium & nobilium multitudo magis superat quali, quam superatur quanto, hic nascitur oligarchia: & eodem modo vnum quodque oligarchiae genus, pro exsuperantia multitudinis oligarchiae conuenientis. Oportet porro latorem legis semper in reipub. administratione medios assumere. Nam siue leges oligarchiae conuenienteis ferat, ad medios leges dirigere debet: siue democratiae congruenteis, hi legibus adiungendi sunt. Vbi verò mediocum multitudo superat aut utrosque extremos, aut alterutrum tantum: hic fieri potest ut reip. administrandae forma sit firma & stabilis. Non est enim metuendum ne vnquam diuites cum pauperibus in hos consentiant & conspirent. nam nunquam alteri alteris seruire volent. Quòd si communiorem reipub. administrationem quarant, nullam aliam reperient hac communiorem. Nam vicissim praesse atque imperare non facile inducant animum propter diffidentiam, quae inter eos intercedit. Vbique gentium autem arbiter honorarius, fidissimus est: at medius, arbiter honorarius est. Quanto autem melius reip.

reip. administratio mista & temperata fuerit, tanto firmior & diuturnior est. Vehementer autem errant multi etiam ex iis qui reip. administrandæ formas aristocraticas efficere volunt: non eo solum, quod plus tribuant locupletibus, quam oporteat, verum etiam quod fallaciter populi vireis frangant, atque eruant. Necesse enim est, temporis progressu aliquando ex falsis bonis nasci verum malum. Nam immoderate atque iniuste diuitum opes reipubl. administrationem perdunt potius, quam populi.

Α τον ἡ πολιτεία μίξη, ποσὺτα μνημό- τέρα. ἀγαμῶ τῶμοισι δὲ πολλοὶ καὶ τῆς τῆς ἀριστοκρατίας βουλευμένων ποιεῖν πολιτείας, οὐ μόνον ἐν ταῖς πλείον νε- μειν τοῖς δὲ πόροις, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς* πα- 71. ὡς καλῶς κελύουσι
ερακρούσθαι τὸν δῆμον. αἰάγκη γὰρ χε- νῶ ποτὲ ἐκ τῆς ψευδῶν ἀγαθῶν, ἀληθῆς συμβεῖναι κακόν. αἱ γὰρ πλεονεξία τῆς πλοσίων, ἀπολλύουσι μᾶλλον τὴν πο-
Β λιτεία, ἢ αἱ τῆς δῆμου.

CAPVT XIII.

Κ Ε Φ Α Λ. ιγ.

Callida legum ferendarum artificia ad oligarchiam accommodata: & quæ his opponuntur in democratijs machina. Anacephaleosis eorum quæ docuit ab initio ferè libri huius.

Ολιγαρχικὰ σοφίσματα τῆς νομοθεσίας ἐὰν πρὸς ταῦτ' αἰτισσοφίζονται ἐν ταῖς δημοκρατίας. ὅτι λόγος τῆς εἰρημύ- νων ἀπὲ ἀρχῆς σχεδὸν τῆς βίβλου.

Q uinque autem res numero sunt quas in reipubl. administrationibus per speciem quandam honestam callidè excogitant in populum: exque versantur in concione, in magistratibus, in iudiciis, in armandis ciuibus, in exercendis. In concionibus quidem, licere ciuibus in concione deliberandi causa interesse: multam autem esse constitutam in locupleteis, si non interfuerint in concione: eamque aut in solos locupleteis, aut multo maiorem. In magistratibus, non licere iis qui censum habeant, eiurare magistratum; egentibus & tenuibus licere. In iudiciis, multam esse constitutam in locupleteis, nisi iudicandi munere fungantur: egentibus licere impune rebus iudicandis non præesse: aut in illos quidem grauem multam esse constitutam, in hos leuem: quemadmodum in Charondæ legibus. Alicubi autem licet quidem omnibus, qui modò professi fuerint, & nomen suum in tabulis publicis perscribendum dederint, in concione consultandi gratia interesse, & res iudicare. Quòd si posteaquam professi fuerint, neque in concionem veniant, neque iudicandi munus obeant; magnæ sunt his pœnæ irrogatæ, vt propter multæ irrogationem, professionem, nominisque scriptionem fugiant: propter eâ autem quòd nomen perscribendum non dederint, iudicandi munus non obeant, neque in concione deliberandi causa intersint. Eodem modo & de armis domi habendis, & corporibus exercendis lege lata constituunt. Egentibus enim licet arma non habere: locupletes verò, si non habeant, pecunia multantur: & illis licet impune corpus non exercere; his, si corpus non exercent, multa irrogata est: vt hi quidem propter multam corpori exercendo dent operam, illi propter impunitatem, corporis exercitationem negligant. Hæc igitur sunt callida legum ferendarum artificia, ad oligarchiam accommodata: in democratijs verò alias machinas excogitant, quas his opponant.

Ε Σ Τ Ι δὲ ὅσα πρὸς φάσις χάριν ἐν ταῖς πολιτείας σοφίζονται πρὸς τὸν δῆμον, πέντε τὸν ἀριθμοῖ. πρῶτ' ἐκκλησιῶν, πρῶτ' τῆς ἀρχῆς, πρῶτ' δικαστή- ρια, πρῶτ' ὄπλιον, πρῶτ' γυμνασία. πε- εὶ ἐκκλησιῶν μὲν, τὸ δέξιναι ἐκκλησιάζειν πᾶσι. ζημία δ' ὅτι κείσθαι τοῖς δὲ πόροις, ἐὰν μὴ ἐκκλησιάζωσιν ἢ μόνις, ἢ μείζω πολλῶ. πρῶτ' δὲ τῆς ἀρχῆς, τὸ τοῖς μὲν ἔχοσι τίμημα, μὴ δέξομνυσθαι τοῖς δὲ ἀπόροις δέξιναι. ἔπειτα τὰ δικασ- 9 ηρία, τοῖς μὲν δὲ πόροις εἶ) ζημία, ἀν μὴ δικάζωσι τοῖς δὲ ἀπόροις, ἀδειμ- ἢ τοῖς μὲν μεγάλων, τοῖς δὲ μικρῶ, ὡς πρὸς ἐν τοῖς Χαρώνδου νόμοις. εἰσαχρὸς δὲ ἔξε- σι μὲν πᾶσιν ἀπογραφαμύοις, ἐκκλη- σιάζειν ἔδικάζειν. ἐὰν δὲ ἀπογραφαμύ- νοι, μὴτε ἐκκλησιάζωσι, μὴτε δικάζω- σιν, ὅτι κείνται μεγάλα ζημία τοῖς τοῖς. ἵνα ἀφ' μὲν τὴν ζημία, φθύγωσι τὸ ἀπογρα- φεσθαι. ἀφ' ὅτ' μὴ ἀπογραφεσθαι, μὴ δικάζωσι, μὴ δὲ ἐκκλησιάζωσι. τὸν αὐτὸν 10 δὲ ἔξωπον καὶ πρῶτ' τῆς ὄπλα κελύουσι ἔπειτα γυμνάζεσθαι νομοθετῆσι. τοῖς μὲν γὰρ ἀπόροις ἔξεσι μὴ κελύουσι, τοῖς δὲ δὲ πό- ροις, ὅτι ζῆμιον μὴ κελύουσι. καὶ μὴ γυμνάζωσι, τοῖς μὲν ὁδομία ζημία: τοῖς δὲ δὲ πόροις, ὅτι ζῆμιον ὅπως οἱ μὲν, ἀφ' ἑτέρων ζημιῶν, μετέχωσιν οἱ δὲ, ἀφ' ὅτ' μὴ φοβέ- σθαι, μὴ μετέχωσι. ταῦτα μὲν οὖν ὀλιγα- ρικὰ σοφίσματα τῆς νομοθεσίας. ἐν ὅ ταῖς δημοκρατίας, πρὸς ταῦτ' αἰτισσοφίζονται.

τοῖς μὲν γὰρ ἀπόροις μισθὸν πορίζουσι, ὅκ-
 κλησιάζουσι δὲ δικάζουσι. τοῖς δὲ ὑπόροις
 οὐδὲμίαν ἀποροσὶ ζημίαν. ὥστε φανερόν ὅτι
 εἰ τις βούλεται μίγνυσθαι δικαίως, δεῖ τὰ πρῶ-
 ἐξατέρους σπουάζειν, ἢ τοῖς μὲν μισθὸν πο-
 ρίζειν, τοῖς δὲ ζημίαν. οὕτω γὰρ αὐτὸν χρυσοποιεῖν
 ἀπορῶντες. ἐκείνως δὲ ἡ πολιτεία γίνε-
 ται τῶν ἑτέρων μόνον. δεῖ δὲ πλεὺς πολιτείας,
 εἰ μὲν ἔκ τῶν ἄοπλων ἔχοντων μόνον.
 τῶν δὲ πημάτων τὸ πλῆθος, ἀπλῶς
 μὲν ὁμοειδέσιν ὅτι ἐστὶν εἰπεῖν ῥοδόν
 ὡς ἀρχεῖν. ἀλλὰ σκεψαμένους τὸ
 ποῖον ὀπιβάλλει μακρότατον. ὥστε τοῖς
 μετέχουσιν τῆς πολιτείας εἰ πλείους τῶν
 μὴ μετεχόντων, τῶν τὰ πᾶσι. ἐθέλουσι
 γὰρ οἱ πένητες καὶ μὴ μετέχοντες τῶν
 ὑμῶν, ἢ συχίαν ἔχειν, εἰ μὴ ὑβείζη-
 ῖς αἰσῶν, μήτε ἀφαιρῆσαι μηδὲν τῆς
 οὐσίας. ἀλλὰ τῶν οὐ βιάσθαι. οὐ γὰρ
 ἀεὶ συμβαίνει χερμέντας εἰ τοῖς μετέ-
 χουσιν τῆς πολιτείας. καὶ εἰώθασιν δὲ,
 ὅταν πόλεμος ἦ, ὀκνεῖν, αὐτὸν μὴ λαμβάνω-
 σι ἑσφίω, ἀποροὶ δὲ ὄσιν. εἰ μὴ πορί-
 ζῆ τις ἑσφίω, βούλονται πολεμεῖν. ἐστὶ δὲ
 ἡ πολιτεία πρῶτον οἰοῖς, οὐ μόνον ἔκ τῶν ὀπι-
 τευόντων, ἀλλὰ ἔκ τῶν ὡς λιτευόντων.
 ὡς Μαλιθῶσι δὲ, ἡ μὲν πολιτεία ὡς ἔκ
 ῥύτων. τὰ δὲ ἀρχαῖα ἡρωῶν ἔκ τῶν ἑρα-
 τερομένων. καὶ ἡ πρώτη δὲ πολιτεία
 ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἐγένετο μετὰ τὰς βασιλείας,
 ἔκ τῶν πολεμῶντων. ἡ μὲν δὲ ἀρχαῖα,
 ἔκ τῶν ἰππέων. πλεὺς γὰρ ἰσχυρὸν καὶ πλεὺς
 ὑποφύων ἐν τοῖς ἰππέων οὐ πόλεμος
 εἶχεν. αἰθὲρ μὲν γὰρ σιωπῆς ἀχρη-
 σοῖ τὸ ὀπιτεῖν. αἰ δὲ πρὸ τῶν ῥιούτων ἐμ-
 πειρία ἔτι παλαιά. ὡς τοῖς ἀρχαίοις οὐχ ὑ-
 πῆρχον. ὡς ἐν τοῖς ἰππέων εἰ πλεὺς ἰσ-
 χυρῶν. αὐτὸν δὲ τῶν πόλεων, καὶ τῶν
 ἐν τοῖς ὀπιτεῖν ἰσχυρόντων μάλλον, πλείους
 μετέχον τῆς πολιτείας. διότι ἂν νῦν κα-
 λῶμεν πολιτείας, οἱ πρῶτον ἔκ αἰσῶν
 δημοκρατίας. ἡ δὲ αἰ ἀρχαῖα πολιτεία
 βυλῶν ὀλιγαρχία, καὶ βασιλική. δι' ὀλι-
 γὰν ἀρχαῖα γὰρ οὐκ εἶχον πολὺ τὸ μέσον.
 ὡς ὀλίγοι τε ὄντες τὸ πλῆθος, καὶ κατὰ
 πλεὺς σιωπῆς, μάλλον ὑποφύων τὸ ἀρ-
 χεῖν. ἀλλὰ ἵνα μὲν οὕτως εἰσὶν αἰσῶν αἰ
 πολιτείας πλείους, καὶ ἀλλὰ τὸ πρῶτον τὰς
 λεγόμενας ἑτέρας. (δημοκρατία τε γὰρ οὐ
 μία τὸν ἀριθμὸν ἔχει, ἔκ τῶν ἄλλων ὁμοίως.)

A Egentibus enim mercedem præbent in con-
 cionem deliberandi causa euntibus, & iudi-
 cãdi munus obeuntibus: locupletibus utrum-
 que munus defugientibus nullam multam ir-
 rogant. Itaque perspicuum est, si quis vulcu-
 stè permiscere, quæ sunt apud utrosque, in v-
 num esse conducenda: & illis quidem merce-
 dem esse præbendam, his verò multam itro-
 gandam. Sic enim omnes reipublicæ admini-
 strationis fuerint participes: illo modo autem
 alterorum tantum reipubl. administratio est.
 B Oportet autem reipubl. administrandæ for-
 mam ex his sanè constare tantum, qui habent
 arma: census verò magnitudinem non licet
 simpliciter definiendo edicere tantam suppe-
 tere debere: sed considerato qualis & quanti-
 tus amplissimus quadret ad id ut ii qui reipubl.
 administrandæ sunt participes, plures sint iis
 qui non sunt participes, tantum præfinire ac
 præscribere oportet. Pauperes enim, etiam si
 honorum non sint participes, oriri & quiesce-
 re non nolunt: modò ne quis eos contumelio-
 sè vexet, neque de re familiari quicquam de-
 trahat. sed hoc facile non est. Non enim sem-
 per contingit ut sint ii humanitate politi, qui
 reipublicæ administrationis sunt participes.
 C Et pauperes, vbi bellum ortum fuerit, solent
 esse tardiores nisi alantur, & si domi egeant.
 Quod si quis victum suppeditet, militiam non
 detrectant. Constat autem reipublicæ admini-
 strandæ forma apud nonnullos non solum
 ex iis peditibus qui arma gerunt; verum etiam
 ex iis qui gesserunt. Apud Maliensens autem
 reipubl. quidem administrandæ forma ex his
 constabat: magistratus verò ex iis qui milita-
 bant, legebantur. Ac prima sanè reipublicæ
 administrandæ forma apud Græcos, postea-
 quam regibus uti desierunt, ex iis qui arma
 ferebant, fuit: principio quidem ex equiti-
 bus. robur enim & nerui exercitus, & bellâ
 præstantia in equitatu consistebat. Nam sine
 arte instruendi disponendique exercitus, pe-
 ditatus grauioris armaturæ inutilis est. At ca-
 llium rerum vsus & ordinis disciplina non erat
 apud veteres, ita ut in equitatu firmamentum
 & robur belli collocarent: crescentibus au-
 tem ciuitatibus, auctisque eorum qui arma
 tractabant, viribus, cum pluribus reipublicæ
 administratio communicata est. Quapropter
 quas nunc politias appellamus, maiores no-
 stri democratias nominabant. Erant autem
 veteres reipubl. administrandæ formæ non
 temerè oligarchicæ & regicæ. Nam propter
 hominum paucitatem ciuitatumque infre-
 quentiam, non admodum multos habebant,
 qui medi essent. Itaque cum & numero pau-
 ci essent, & ordinis descriptione, magis im-
 perium perferebant. Quam ob causam igitur
 reipublicæ administrandæ formæ sint plures,
 & quamobrem præter eas, quæ commemo-
 ratæ sunt, aliæ, (nam & democratia vna nu-
 mero non est, & de aliis item sentiendum.)

præterea verò quid inter se differant, & quam ob causam hoc eueniat: & præter hæc, quæ sit optima reip. administrandæ forma, vt dicamus de eo quod plerumque fit: & aliarum reip. administrandæ formarum qualis qualibus conueniat, expositum à nobis est.

CAPVT XIV.

Reip. tres partes legum latori diligenter considerande: & de earum prima.

Verfus autem & cõmuniter de omnibus, & separatim singulatimq; de vnâ quaque, & de iis quæ deinceps sequuntur, dicamus, eorum principio apto & conuenienti sumpto. Omnium igitur reip. administrandæ formarũ tres particulæ sunt, quarum quid cuique expediat, bonum scriptorem legum diligenter attendere & considerare oportet. quibus particulis bene affectis, reip. administrandæ formam bene affectam esse, & pro vniuscuiusque harum partium differentia, reipubl. administrandæ formas inter se differre necesse est. Harum autem partium vna quædam est, quæ de republ. consultat, altera, quæ in magistratibus versatur: hoc est, quos magistratus esse, & quarum rerum potestatem eos habere, & qualem eorum electionõ esse oporteat. tertia ad iudices pertinet. Summam autem potestatem habet ea pars, quæ de bello & pace, & de societate & de fœderibus, & de morte & exsulio & publicatione bonorum & de rationibus referendis consultat. Necesse est autem, vel ciuibus omnibus hæc iudicia esse tradita, vel nonnullis omnia (verbi gratia) vni cuidam magistratui aut pluribus, vel aliis alia: vel nonnulla eorum omnibus, nonnulla verò nonnullis. Omnis igitur ciueis de omnibus rebus statuere, populare est. talem enim æqualitatem requirit populus. Sunt autẽ modi, quibus omnes de rebus omnibus statuant, complures: vnus, vt singuli vicissim, non omnes simul deliberent & statuant: quemadmodũ fit in reip. administrandæ forma à Telecle Mileσιο instituta: (& verò in aliis etiam reip. administrandæ formis consultant magistratuum collegia congressa & in vnum coacta: magistratus autem obtinent omnes vicissim ciues ex tribubus & particulis ciuitatis prorsus minimis, donec ad omnes peruentum sit:) conueniant autem omnes solũ & de legibus ferendis ac iubendis, & iis de rebus quæ ad reipubl. administrationem pertinent: & vt ea audiant quæ à magistratibus edicuntur ac denunciantur. Alius modus, vt omnes conferti & in vnum coacti statuant: sed conueniant tantũ comitorum diebus, & ad magistratus creandos seu legendos, & ad leges sciscendas ac iubendas: & cum de bello & pace agendum est, & ad rationes rerum in magistratu gestarum repetendas:

ἔπι δὲ, τίνες αἱ διαφοραὶ, καὶ διατίνα αἰτίαι συμβαίη. πρὸς δὲ τούτοις τίς ἀρίστη τῶν πολιτειῶν, ὡς ἔπι τὸ πλεῖστον εἰπεῖν, & τῶν ἄλλων ποῖα ποῖοις ἀρμότῃ τῶν πολιτειῶν, εἰρησῶ.

ΚΕΦΑΛ. ΙΔ'.

Τρία μέρη τῶν πολιτειῶν, περὶ ὧν δεῖ θεωρῆν τὸν νομοθέτην. καὶ περὶ τῶν πρώτου τούτων.

Πάλιν δὲ ἐκοινή καὶ χωρὶς περὶ ἐκάστης λέγων μὲν περὶ τῶν ἐφεξῆς, λαβόντες ἄρχῆν τὴν προσηκουσάν αὐτῶν. ἔπι δὲ τρία μέρη τῶν πολιτειῶν πασῶν, περὶ ὧν δεῖ θεωρῆν τὸν ἀσπυδαῖον νομοθέτην, ἐκάστη τὸ συμφέρον. ὧν ἔχόντων καλῶς, ἀνάγκη τὴν πολιτείαν ἔχειν καλῶς, καὶ τὰς πολιτείας ἀλλήλων διαφέρειν, ἐν ταῖς διαφερέν ἐκαστον τούτων. ἔστι δὲ τῶν τριῶν τούτων, ἐν μὲν τὸ βουλευόμενον περὶ τῶν κοινῶν. ἀπὸ τέρου δὲ, τὸ περὶ τὰς ἀρχαί. τῆτο δὲ ἔστιν, αἱ δὲ, καὶ τῶν κρείστων: & ποῖον ἵνα δεῖ γίνεσθαι τὴν ἀρεσιν αὐτῶν. τρεῖτον δὲ, τί τὸ δικάζον. κύριον δὲ ἔστι τὸ βουλευόμενον περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης, καὶ συμμαχίας καὶ ἀσφαλείας, & περὶ νόμων, & περὶ θανάτου, & φυγῆς, καὶ δήμευσεως, & τῶν ὀσυνῶν ἀναγκῶν δὲ ἢ τοῖς πᾶσι τοῖς πολίταις * ἀποδεδοῦσθαι τῶν κρείστων, ἢ ἡμισί, ἢ ἑτέροις ἑτέροις, ἢ τῶν κρείστων αὐτῶν, πᾶσι πῖναι δὲ, πῖσι. τὸ μὲν οὖν πάντας & περὶ ἀπάντων, δημοτικόν. τὸ τῶν αὐτῶν ἰσότητι ζῆτεῖ ὁ δῆμος. εἰσὶ δὲ οἱ ἑσποῖ τῶν πάντων, πλείους: εἰς μὲν, τὸ καὶ μέρος, ἀλλὰ μὴ πάντας ἀσφαλοῖς, ὡς ἔστι ἐν τῇ πολιτείᾳ τῇ Τηλεκλέους ἔστι τῶν Μιλησίων. (καὶ ἐν δῆμοις δὲ πολιτείας βουλευόμενοι αἱ σωμαρχαί σῶνιοῦσαι. εἰς δὲ τὰς ἀρχαί βαδίζουσι πάντες καὶ μέρος ἐκ τῶν φυλῶν, & τῶν κρείων, τῶν ἐλαχίστων πῶν τελευτῶς, ἕως αὐτῶν διέλθῃ ἀπὸ πάντων.) σιωπῆσαι δὲ μόνον περὶ τῶν νόμων γένεως, & τῶν περὶ τῆς πολιτείας. & τὰ περὶ ἀσφαλείας ἀκρυσομένοις ὑπὸ τῶν ἀρχόντων. ἀλλὰ δὲ ἑσποῖ, τὸ πάντας ἀσφαλοῖς. σιωπῆσαι δὲ μόνον πρὸς τὰς ἀρχαίρεσίας ἀρησομένοις, & πρὸς τὰς νομοθεσίας: καὶ περὶ πολέμου, καὶ εἰρήνης, & πρὸς ὀσύναις.

γρ. ἀποστ. πᾶσι τῶν κρείστων

τὰ δ' ἄλλα τὰς ἀρχαὶς βουλευέσθαι τὰς A
 ἐφ' ἑκάστοις τεταγμένας, αἰρετάς ὄσας ἔξ
 ἀπόδωτων, ἢ κληρωτάς. ἄλλος ἰσχυρὸς, ὃ
 πρὸς τὰς ἀρχαὶς καὶ τὰς ἀθύνας ἀποδωτῶν
 τοῖς πολίταις, καὶ πρὸς πολέμου βουλευσο-
 μένοις, καὶ συμμαχίας. τὰ δ' ἄλλα τὰς ἀρχ-
 αῖς διοικεῖν, αἰρετάς ὄσας, ὄσας ἐοδὲ ἔχ-
 οῦσι αὐταὶ δ' εἰσὶν ὄσας ἀρχὴν ἀνάγκη ἔχειν
 τοῖς ἑπισημείοις. τέταρτος δὲ ἴσχυρὸς, ὃ
 πρὸς τὰς πρὸς ἀπόδωτων βουλευέσθαι σιωπόν-
 τας. τὰς δ' ἀρχαὶς πρὸς μηδενὸς κείνην, B
 ἀλλ' ἀμείνονα προσακείνην ὄντων ἢ τελευ-
 ταία δημοκρατία νῦν διοικεῖται ἴσχυρον. ἡ
 αἰάλοζον φαίνεται ὀλιγαρχία τε δυνα-
 στειλική, ἔκ μοναρχία τυραννική. ἔποιοι μὲν
 οὖν οἱ ἴσχυροὶ δημοκρατικοὶ πόλιτες. ὃ δὲ
 ἵνα πρὸς ἀπόδωτων, ὀλιγαρχικόν. ἔχει δὲ καὶ
 τὸ πρὸς ἀποδοτῶν πλείους. ὅταν μὲν γὰρ ἀπὸ
 ἡμιμῆτι μετριοτέρων αἰρετοὶ τε ὡς καὶ
 πλείους ἀπὸ πῶ μετριοτέρων τῶ ἡμιμῆμα-
 πος, καὶ πρὸς ὧν ὁ νόμος ἀπαγορεύει μὴ κί-
 νῆσθαι. ἀλλ' ἀκολουθῶσι, καὶ ἔξῃ κτω-
 μένων ὃ πῆμα μετέχον, ὀλιγαρχία
 μὲν, πολιτικὴ δ' ἔστιν ἡ ἑαυτῆς, ἀπὸ
 ὃ μετριάξον. ὅταν δὲ μὴ πόλιτες τῶ
 βουλευέσθαι μετέχουσιν, ἀλλ' αἰρετοὶ,
 καὶ νόμον δ' ἀρχῶσιν ὡς πρὸς ἔκ προτε-
 ρον, ὀλιγαρχικόν. ὅταν ὃ καὶ αἰρῶνται
 αὐτοὶ αὐτοῖς οἱ κύριοι τῶ βουλευέσθαι,
 καὶ ὅταν πᾶσι αὐτῶ παῖσι εἰσὶν, καὶ κύ-
 ριοι τῶ νόμων ὡσιν, ὀλιγαρχικῶν αἰαλ-
 χείων εἶ) πῶ τᾶξιν αὐτῶ. ὅταν ὃ ἵ-
 ναν πῆτες, οἷ), πολέμου μὲν καὶ εἰρήνης,
 καὶ ἀθύων, πάντες. τῶ ὃ ἄλλων, ἀρχ-
 χοντες. καὶ οὗτοι αἰρετοὶ, ἢ κληρωτοὶ,
 αἰρετοκρατία μὲν ἔστι [ἢ] πολιτεία. ἔαδ
 δὲ, αἰρων μὲν αἰρετοὶ. αἰρων δὲ κληρωτοὶ.
 καὶ κληρωτοὶ, ἢ ἀπλάς, ἢ ἐκ προκείτων,
 ἢ κοίη αἰρετοὶ καὶ κληρωτοὶ, τὰ μὲν, πολι-
 τείας αἰρετοκρατικῆς ἔστι ὡσιν. τὰ δὲ, πολι-
 τείας αὐτῆς. διηρηται μὲν οὖν ὃ βεβλῶ-
 μένων προ τὰς πολιτείας τῶτον τ' ἴσχυρον,
 * ἔξ δὲ κείται ἑκάστη πολιτεία καὶ τ' εἰρη-
 μένων διορισμόν. συμφέρει δὲ δημοκρατία
 τε, τῆ μάλιστα εἶ) δοχούση δημοκρατία,
 νῦν, (λέγω δὲ ἑαυτῶ, ἐν ἢ κύριος ὁ
 δῆμος καὶ τῶ νόμον ἔστι) πρὸς ὃ βου-
 λυέσθαι, βέλτιον τε αὐτὸ ποιῆν, ὅσων
 ἔπι τῶ δικαστηρίων ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις.

de cæteris autem magistratus, ut cuique no-
 gtorio prepositi sunt siue lecti ex omnibus, siue
 sortitò capti, deliberet: Alius modus, ut cives,
 ad magistratus creandos, & rationes à magistra-
 tibus repetendas, conveniant & præstò sint, &
 cum de bello ac societate belli deliberaturi
 sunt: cætera à magistratibus transigantur atq;
 administrantur: qui magistratus à populo sint
 electi tot quot esse debent. Tales autem sunt
 ij qui non nisi à scientibus & usu peritis geri
 possunt. Quartus modus est ut omnes de reb,
 omnibus cōgregati deliberet: magistratus ve-
 rò nulla de re stantuant aut decernant: sed tan-
 tum sententiã suam anquirendi causa antè in-
 terponat, eamque ad populum postea referat:
 quo modo nunc vltima democratia guberna-
 tur: quam & oligarchiæ, potentatus eius, (quæ
 dynastiam nominant) imitatrici, & monar-
 chiæ tyrannicæ proportione respondere dici-
 mus. Hi igitur omnes modi sunt democratici.
 Quosdã verò de omnibus statuere, oligarchiæ
 proprium est: habet porò etiam hoc differen-
 tias plures. Cum enim ex mediocribus censib.
 & deliguntur magistratus, & sunt plures propter
 celsus mediocritatē, neq; quicquam eorū, quæ
 verat lex, mouent, sed legem sequuntur ducē:
 & ei, qui censum lege præfinitū habeat, licet
 ad rempublicam accedere: oligarchia hæc ta-
 lis quidem est, sed civilis, quia modum ser-
 uat. Cum verò non omnes consilij publici
 sunt participes, sed eliguntur, & tamen ex
 lege imperant, ut & supra: id ad oligar-
 chiam pertinet. At cum ij, penes quos est
 consultandi potestas, se ipsi legunt & creant:
 cumque filius in locum patris succedit, &
 cum leges sibi subiungunt, non se legibus:
 hæc reipubl. ordinatio oligarchica sit neces-
 se est. Cum autem partitione & descriptio-
 ne quadam facta, de nonnullis rebus sta-
 tuendi potestatem & ius habent nonnulli:
 (verbi gratia,) de bello & pace, & de ratio-
 nibus repetendis, omnes: de cæteris rebus ma-
 gistratus, hique electi aut sortitò facti: hæc
 quidem reipublicæ administrandæ forma,
 aristocratia est. Sed si de aliquibus rebus sta-
 tuere possint magistratus electi, de aliqui-
 bus sortitò facti: & qui sortitò fiunt, vel
 simpliciter sumantur ex omnibus, vel ex iis
 qui antè meliores iudicati sunt: vel commu-
 niter deligantur, & sortitò fiant: hæc rei-
 publicæ administratio partim aristocratia est,
 partim ipsa politia. Distinctum igitur ac
 diuisum hoc modo est id quod in ciuitate
 consultationi præest, spectatis reipublicæ
 administrandæ formis: & gubernatur vna-
 quæque reipublicæ administrandæ forma,
 quemadmodum supra definitum atque ex-
 plicatum est. Conducit autem ad consul-
 tandum ei democratia, quæ maximè videtur
 nunc esse democratia, (talem democratiam
 dico in qua populus habet potestatem legum
 iubendarum & vetandarū) quod fit in oligarchiis de iudiciorū ratione; & id rectius facere:

γρ. διοικαι

multam enim in eos irrogant, quos iudican-
 di munere fungi volunt, ut iudicandi mu-
 nere fungantur, ac democratia tenuibus &
 egentibus mercedem decernit,) & hoc
 idem in concionibus facere. Melius enim
 consultabunt, si consultant omnes communi-
 ter: multitudo quidem cum claris & nobi-
 libus viris, hi vero cum multitudine. Expe-
 dit autem, eos qui consultandi munus obi-
 bunt, aut suffragiis creari atque eligi, aut for-
 titio fieri aequaliter ex membris & particulis
 civitatis. Expedit porro illud quoque, si ci-
 ves populares politicos seu civileis longè nu-
 mero superent; aut non omnibus mercedem
 dare, sed tam multis quàm multi cum mul-
 titudine nobilium commensu quodam com-
 parari queant, aut plureis sortiendi iure po-
 testateque privare. In oligarchiis autem uti-
 le est aut nonnullos ex multitudine ante a-
 lios sumere, aliisque anteferre, qui delibe-
 rent: aut curiam aliquam constituere ta-
 lem, qualis est in quibusdam reipubl. admi-
 nistrandæ formis, quos probulos, id est, præ-
 consultatores, & nomophylacas, id est, le-
 gum custodes, appellant: & de iis agere de
 quibus hi antè consultarint. Sic enim popu-
 lus erit consultandi consors & particeps, ne-
 que quicquam eorum rescindere poterit, quæ
 ad reipubl. administrationem pertinent. Præ-
 terea aut eadem decernere populum, aut
 nihil contrarium iis decernere, quæ ad eum
 referuntur: aut cum omnibus quidem con-
 siliium communicare, sed solis magistratibus
 consultandi potestatem facere: contrarium-
 que eius quod fit in civilibus reipubl. admi-
 nistrationibus, quas Græci politias appellant,
 faciendum est. Populi enim in absolueudo
 rata debet esse auctoritas, in condemnan-
 do non debet esse rata: sed prouocatio sit ad
 eos magistratus qui reip. præsent. Nam in
 civilibus reip. administrationibus faciunt or-
 dine conuerso. paucorum enim, si quidem
 absoluerunt, rata est auctoritas: sin con-
 demnarunt, rata non est: sed prouocatio
 semper est ad quamplurimos. De ea igitur ci-
 uitatis parte, quæ consultat, & de ea penes
 quam est moderandæ atque administrandæ
 civitatis auctoritas ac potestas, ita sit à nobis
 explicatum.

CAPVT XV.

*Secundam reip. partem, quæ est de magistra-
 tibus, explicat.*

Hic autem proximè consequens est magi-
 stratum distincta atque explicata parti-
 tio. Insunt enim in hac reipubl. administratio-
 ne multæ differentiæ, quot magistratus esse
 debeant, & quarum rerum penes eos potestas
 esse debeat: & de tempore, quàm diuturnum

A (ἀποιοὶ γὰρ ζημίῳ, τούτοις, οἷς βού-
 λονται δικάζειν, ἵνα δικάζωσιν· ἢ ὅ δὴ
 μορατία, μισθὸν τοῖς ἀπόροις.) τῆτο ὅ
 καὶ ἀεὶ τοῖς ἐκκλησίᾳ ποιῶν. βουλόμενοι
 τῶ γὰρ βέλτιον κοινῆ βουλόμενοι πρῶ-
 τος· ὁ μὲν δῆμος, μὲν τῆ γωρίων· οὔτοι
 δὲ, μὲν τῆ πλήθος. συμφέρει δὲ καὶ ὁ αἰ-
 ρεπὶς εἶ) τοῖς βουλόμενοι, ἢ κληρω-
 τοῖς, ἴσως ἐκ τῆ μορίων. συμφέρει ὅ καὶ
 ἄλλοι ἀλλοσι πολὺ καὶ ὁ πλήθος οἱ δη-
 μοκρατοὶ τῆ πολιτικῆ, ἢ μὴ πᾶσι διδόναι
 μισθὸν, ἀλλ' ὅσοι συμμετέχει πρὸς ὁ τῆ
 γωρίων πλήθος, ἢ ἀποκληρωτῶ τοῖς
 πλείοις. ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρχίαις, ἢ πρῶ-
 τος ἀφ' ἑαυτῶν ἐκ τῆ πλήθος, ἢ * κατὰ
 σκευάσασθαι ἀρχαίον, εἶ) ἐν ὀλίγαις πολι-
 τεῖαις ἔστιν, οἷς καλοῦσι πρῶβουλοι, καὶ
 νομοφύλακας· καὶ ἀεὶ τούτων ζηματί-
 ζῶν, ἀεὶ ὡν αὐ οὔτοι πρῶβουλοῦσιν· ἔ-
 τω γὰρ μετέξῃ ὁ δῆμος τῆ βουλεύεσθαι, ἐν
 C λύφῃ ἔθεν διωθήσεται τῆ ἀεὶ πῶ πολι-
 τεῖαι. ἐπὶ ἢ ταύτῃ ψηφίζεσθαι τὸν δῆμον,
 ἢ μὴ τὸν ἐξουσίον τοῖς εἰσφεραμένοις· ἢ τῆς
 συμβουλῆς μὲν μετὰ διδόναι πᾶσι, βου-
 λόμεσθαι δὲ τοῖς ἀρχαίον. καὶ ὁ αἰτεκί-
 μων δὲ τῆ ἐν ταῖς πολιτεῖαις γινόμενου
 δῆ ποιῶν. ἀποψηφισάμενον μὲν γὰρ κύριον
 δεῖ ποιῶν ὁ πλήθος· κατὰ ψηφισάμενον ὅ,
 μὴ κύριον· ἀλλ' ἐπὶ μαγείω πάλιν ἔπει
 τοῖς ἀρχαίον ἐν γὰρ ταῖς πολιτεῖαις αἰτε-
 D τραμμένως ποιοῦσιν. οἱ γὰρ ὀλίγοι, ἀπο-
 ψηφισάμενοι μὲν, κύριοι· κατὰ ψηφισά-
 μένοι δὲ, ὅ κύριοι· ἀλλ' ἐπὶ μαγείω εἰς
 τοῖς πλείοις αἰεὶ. ἀεὶ μὲν οὔτω τῆ βου-
 λόμενου, καὶ τῆ κυρίου δὴ τῆς πολι-
 τεῖαις, τῶρον διωθήσεται τὸν ἔργον.

Lamb. κα-
 τὰ σκευάσα-
 σται

Ε ΚΕΦΑΛ. ΙΕ.

Περὶ τῆ δεύτερου μορίου τῆς πολιτείας,
 ἢτοι, ἢ ἀεὶ τοῖς ἀρχαίς ἀφίρεσις.

Εχομένη δὲ τούτων ἔστιν ἡ ἀεὶ τοῖς
 ἀρχαίς ἀφίρεσις· ἔχει γὰρ καὶ τῆ-
 το ὁ μόριον τῆς πολιτείας πολλὰς ἀφί-
 ρεσις· πόσαι τε ἀρχαί, καὶ κύριοι πῶ-
 των· ἔ ἀεὶ χροῖον, πόσος ἐκάστης ἀρχῆς.

οὐ μὲν γὰρ ἑξαμηνίους, οἱ δὲ δι' ἐλάτ-
 τονος, οἱ δὲ ὀνιαεσίας, οἱ δὲ πολυχρο-
 νιώτερας ποιούσι τὰς ἀρχάς· καὶ ποτε-
 ρον εἶ) δὲ τὰς ἀρχάς αἰδίους, ἢ πολυ-
 χρονίους, ἢ μηδύτερον· ἀλλὰ πλεονά-
 κιας τοὺς αἰδίους, ἢ μὴ τὸν αὐτὸν δις, ἀλλ'
 ἀπαξ μόνον· ἐπὶ τῷ περὶ κατὰστασιν
 τῶν ἀρχῶν ἐκ τίνων δὲ γίνεσθαι, καὶ
 ὑπὸ τίνων, καὶ πῶς· περὶ πόλεων γὰρ
 τύπων δὲ διδάσκει διελεῖν καὶ πόσους
 εὐδέχεσθαι ἡγεῖσθαι ἕκαστος· καὶ περὶ
 ἀπονομίας, * ποῖα πείρας πολιτείας
 συμφέρουσιν· ἐστὶ δὲ ὁδοὶ δὲ τρεῖς ῥα-
 δῶν, ποῖα δὲ καλεῖται ἀρχαί· πολλῶν γὰρ
 ὄντισα τῶν ἢ πολιτικῆ κοινωνία δεῖται· δὲ
 ὡς πόλεις, ὅτε τοὺς κληρωτοὺς, ἀρχον-
 τας ἡτέρον· οἷς τοὺς ἰερεῖς ὡς ἕτερον τῆτο γὰρ
 ἕτερον πὶ ὡς τὰς πολιτικὰς ἀρχαί ἡ-
 τέρον· ἐπὶ δὲ, καὶ χρηρητοὶ καὶ κήρυκες· αἰ-
 ρουῶται ἢ καὶ ὡς ὡς ὡς αἰ μὲν
 πολιτικῆ τῶν ὄντισα τῶν, ἢ πόλεων τῶν
 πολιτῶν ὡς τὴν ὡς τῶν οἷς, φρατη-
 γὰς φρατευομένων· ἢ καὶ μέγας· οἷς, ὁ
 γυναικονόμος· ἢ παιδονόμος· αἰ δὲ οἰκονο-
 μιῆς· πολλάκις γὰρ αἰρουῶται σιτομέ-
 τρας· αἰ δὲ ὡς ὡς ὡς αἰς, ἀν-
 ἰπυραῖοι, τῶν τοῖοι δούλους· μαλιστα δὲ,
 ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν, ἀρχαί λεκτέον τῶν-
 τας, ὅσας ἀποδέδοται βουλεύεσθαι τε
 ὡς ὡς ὡς, καὶ κείναι, καὶ ὄντισα, καὶ
 μαλιστα τῆτο· ὅ γὰρ ὄντισα τῶν, ἀρχι-
 κώτερον ὄντισα· ἀλλὰ τῶν τῶν ὡς ὡς
 μὲν τῶν ὡς ὡς ὡς, ὡς εἰπεῖν· ὅ γὰρ
 πῶ κείναις γέρονεν ἀμφισθητούτων πε-
 εὶ τῆ ὄνοματος· ἐχθὲ δὲ τῶν ἄλλω δὲ
 νοητικῶν ὡς ὡς τῶν· ποῖα δὲ ἀρ-
 χαί, καὶ πόσαι ἀναγκαῖαι, εἰ ἕσαι πόλεις·
 ὅ ποῖα * ἀναγκαῖαι μὲν ὅ, ὡς ὡς ὡς
 ὡς ὡς ἀποδοῦναι πολιτείας, μαλλλον αἰ
 τῶν ἀπορήσθε, ὡς ὡς ἀπασθῶν τε δὴ πο-
 λιτείας, ὅ δὴ καὶ τῶν μικραῖς πόλεως· ἐν
 μὲν γὰρ δὴ τῶν μεγάλαις εὐδέχεται τε
 καὶ δεῖ ῥαῖα τετάρηαι ὡς ὡς ἐν ἔργον·
 πολλοὺς τε γὰρ εἰς τὰ ἀρχαία εὐδέχεται
 βαδίζεσθαι, ἀλλὰ ὅ πολλοὺς εἶ) τοὺς πο-
 λίταις· ὡς τῶν μὲν ἀναλείπειν πολλῶν
 χρόνον, τῶν δὲ ἀπασθῶν ἀρχῶν καὶ βέλτιον
 ἕκαστον ἔργον τυχερῶς τῶν ὄντισα μονο-
 ὡς ὡς τῶν, ἢ * πολυὲν ὡς ὡς τῶν
 οἷς· ἐν δὲ τῶν μικραῖς, ἀναγκαῖα σιτομέτρων

γρ. ποῖα
 ποῖα πολ-
 ιτείας.

χε. ἀν. μὲν,
 ὅ γρ. μα-
 gno ergo-
 re, qui
 magnos
 viros de-
 cepit.

γρ. πολυ-
 ὡς ὡς τῶν
 οἷς.

A quemque esse oporteat: alij enim semestreis,
 alij breuiore temporis spatio circumscriptos,
 alij annuos, alij diuturniores magistratus fa-
 ciunt: & utrum magistratus perpetuos esse o-
 porteat, an diuturnos, an neutrum, sed sæpe
 eisdem magistratum gerere; an non eundem
 bis magistratu fungi, sed semel dumtaxat.
 Præterea, quod ad rationem constituendo-
 rum magistratuum attinet, ex quibus fieri o-
 porteat, & à quibus, & quomodo. Nam de
 his omnibus oportet primùm distinguere atque
 explicare posse, quot modis contingat ut fieri
 possint: deinde videre quales magistratus qua-
 libus reip. administrandæ formis sint utiles, &
 singulos ad singulas accommodare. Sed ne
 hoc quidem definire facile est, quales magi-
 stratus appellandi sint: multis enim præfectis
 civilis societas eget. Quapropter non omnes
 sunt in magistratibus numerandi, neque qui
 suffragiis creantur siue eliguntur, neque qui
 sortitò fiunt, ut primùm sacerdotes: hoc e-
 nim genus hominum aliud esse à civilibus ma-
 gistratibus statuendum est. deinde choro-
 rum duces ac magistri, & præcones eligen-
 tur & legati. Sunt autem curationes aliz ciui-
 les, & hæc vel omnium ciuium ad aliquam a-
 ctionem: ut imperator iis omnibus qui mili-
 tant, præest: vel partis ciuitatis, ut mulierum
 curator aut puerorum: aliz quasi ad domum
 administrandam, remque familiarem tuen-
 dam pertinentes, quas œconomicas appel-
 lant Græci, (sæpenumero enim frumenti
 mensores leguntur) aliz in ministerio confi-
 stunt: quibus si copia suppetat, seruos præfi-
 ciunt. Maximè igitur, ut simpliciter & genera-
 liter dicam, magistratus hi dicendi sunt, qui-
 bus de aliquibus rebus consultandi, & iudi-
 candi, & imperandi, & quidem huiusrei ma-
 ximè munus assignatum est. Imperare enim
 magistratus proprium magis est, quàm illa
 superiora. Sed quibus nominibus hæc appel-
 lentur, nihil propemodum refert ad vsus. non-
 dum enim eorum qui de nomine ambigunt,
 controuersia iudicio dirempta est: verùm ha-
 bet aliam aliquam occupationem mentis &
 cogitationis propriam. Quales autem magi-
 stratus, & quam multi sint necessarij ad id ut
 sit ciuitas: tum quales non necessarij quidem
 sint, sed utiles ad bonam reipublicæ admini-
 strandæ formam, magis dubitare possit aliquis,
 cum in omni reipublicæ administrandæ for-
 ma, tum in paruis ciuitatibus. Nam in ma-
 gnis fieri & potest & debet, ut vnus magistra-
 tus vni rei prepositus sit: fieri enim potest ut
 multi se conferant ad principatus & imperia,
 quia multi sunt ciues: ita ut alios magistratus
 diu intermittere, alios semel gerere liceat.
 Tum præstat vnicuique rei & actioni cura-
 tionem obtingere in vno negotio positam at-
 que occupatam, quàm multis districtam. In
 paruis verò multos magistratus ad paucos
 homines conferre & contrahere necesse est.

γρ. ἀπειρία
malè.

Infrà, l. 5.
e. 5.

δημοκρατίαν· ὁ δὲ παρόουλος, ὀλιγαρχίαν· καταλύεται δὲ καὶ τῆ βουλῆς ἢ δυνάμεις ἐπιταῖς τοιαύταις δημοκρατίας, ἐν αἷς αὐτὸς σιωπῶν ὁ δῆμος χρηματίζει πρὸς πόλεων. τῆτο δὲ συμβαίνει εἶωθεν, ὅταν

* ἀπειρία τις ἢ ἡ μίαντος τοῖς ἐκκλησιαζοῖσι χροαζόντες γὰρ συλλέγονται τε πολλὰ κίς, καὶ ἀπόματα αὐτὶ κείνοισι. παιδνόμενος δὲ, καὶ γυμνακονόμενος, καὶ εἰ τις ἄλλος ἀρχὸν κύριος ἐπιταῖς ἐπιμολείας, ἀεισοκρατικὸν δημοκρατικὸν δ' οὐ. πῶς γὰρ οἷ τε κωλύειν ἐξίεται τὰς τῶ ἀπόρων; οὐδ' ὀλιγαρχικὸν τρυφῶσι γὰρ αἱ τῶ ὀλιγαρχικῶν. ἀλλὰ πρὸς μὲν τούτων, ἐπιταῖς ἐπιμολεῖται. Περὶ δὲ τὰς τῶ ἀρχῶν καταστάσεως πειρατέον δὲ ἀρχῆς διελεῖν. εἰσὶ δ' αἱ ἀγαθοὶ ἐπιταῖς ἐπιμολεῖται ὡς σιωπῶν κίς, ἀναγκάσιον πόλεως εἰληφῆται τοῖς ἐπιταῖς ἐπιταῖς τούτων, ἐν μὲν, τίνες οἱ κείνοισι τὰς ἀρχῆς· δὲ τῶν δ' ἐκ πίνων λοιπὸν δὲ, τίνες ἐπιταῖς. ἐκάστου δὲ τῶν ἐπιταῖς τούτων ἀγαθοὶ τρεῖς εἰσιν. ἢ γὰρ πόλεως οἱ πολῖται κείνοισι, ἢ τίνες· καὶ ἢ ἐκ πόλεως, ἢ ἐκ τίνων ἀφωρισμένων οἷ, ἢ ἡμῆματι, ἢ γὰρ, ἢ ἀρετῆ, ἢ τίνων πινούτων

ἀλλὰ ὡς τὰς ἐπιταῖς * Μεγαροῖς ἐκ τῶν συγκατελεθόντων, καὶ συμμαχουμένων πρὸς τὸν δῆμον· καὶ τούτων, ἢ ἀρετῆ, ἢ κλήρω. πάλιν τούτων σιωπῶν κίς. λέγω δὲ, τὰς μὲν τίνες, τὰς δὲ πόλεως· καὶ τὰς μὲν ἐκ πόλεως, τὰς δ' ἐκ πίνων· καὶ τὰς μὲν ἀρετῆ, τὰς δὲ κλήρω. τούτων δ' ἐκάστης ἔσονται τῆς ἀγαθοῦς ἐπιταῖς τέσσαρες. ἢ γὰρ πόλεως ἐκ πόλεως, ἀρετῆ, ἢ πόλεως ἐκ πόλεως, κλήρω· καὶ ἢ ἐκ ἀπόλεως, ἢ ὡς αἰὰ μέγιστος οἷ, καὶ φυλάς, καὶ δῆμοις, καὶ φρατείας, ἔως αὐτὸν διέλθῃ ἀπὸ πόλεως τῶ πολιτῶν· ἢ αἰὲ ἐκ ἀπόλεως· καὶ τὰ μὲν ἔγω, τὰ δὲ ἐκείνως. πάλιν, εἰ τίνες οἱ κείνοισι, ἢ ἐκ πόλεως, ἀρετῆ, ἢ ἐκ πόλεως, κλήρω· ἢ ἐκ τίνων, ἀρετῆ, ἢ ἐκ τίνων, κλήρω· ἢ τὰ μὲν ἔγω, τὰ δ' ἐκείνως· λέγω ὅτι τὰ μὲν ἐκ πόλεως, ἀρετῆ· τὰ δ' ἐκ κλήρω. ὡς τε δώδεκα οἱ ἐπιταῖς γίνονται χωρὶς τῶν δύο συνδυασμάτων. τούτων δ' αἱ μὲν δύο καταστάσεως, δημοτικῆς καὶ ὁ, πόλεως ἐκ πόλεως, ἀρετῆ ἢ κλήρω γίγεται, ἢ ἀμφοῖν, τὰς μὲν κλήρω, τὰς

A praeconsultator verò , oligarchiaè proprium. Frangitur autem atque interit etiam consultationis publicae, id est, senatus, potestas, in talibus democratiis, in quibus ipse populus congregatus omnibus de rebus agit & transigit. Hoc porro solet euenire, cum vel copius rei familiaris abundat populus, vel iis qui in concionem eunt deliberandi gratia, merces datur. Nam cum orientur ac negotiis soluti sint, & saepenumero congregiuntur, & omnia ipsi disceptant ac decernunt. Puerorum curator autem, & mulierum, & si quis est alius magistratus, penes quem talis curationis sit potestas; ad aristocratiam pertinet, non ad democratiam; (quonam modo enim fieri possit, ut pauperum vxores prohibeantur domo exire?) neque ad oligarchiam. Luxuria enim diffuunt paucorum, qui reipub. praesunt, vxores. sed de his quidem rebus haecenus dictum sit. Nunc quae ad magistratum creationes seu constitutiones pertinent, ab initio persequi & pertractare conandum est. Tribus autem finibus harum differentiae circumscriptae sunt: qui si componantur, modos omnes sumptos esse necesse est. Horum autem trium vnum est, qui sine ij qui magistratus faciunt: alterum, ex quibus: tertium, quomodo. Vniuscuiusque porro horum trium tres sunt differentiae. Nam aut omnes ciues constituunt creantque magistratus, aut aliqui: & aut ex omnibus, aut ex quibusdam certis ac definitis (verbi gratia) aut à censu aut à genere, aut à virtute, aut tali alia re aliqua: quemadmodum Megaris, ex iis qui vna ab exilio reuerterunt, vnaque aduersus populum acie decertarunt: atque haec aut electione, aut sorte. Rursus haec duplicari possunt: hoc est, alios magistratus aliqui constituunt, alios, omnes: & alios, ex omnibus ciuibus; alios, ex quibusdam: & alios, suffragiis seu electione, alios sorte. Harum autem differentiarum vniuscuiusque quatuor erunt modi. Aut enim omnes ex omnibus, electione, siue suffragiis, fient; aut ex omnibus, sorte; & aut ex vniuersis, aut ex omnibus in parteis distributis, (verbi gratia,) in tribus, aut municipia, aut sodalitates siue curias, donec ad omnes ciueis peruentum, & per omnes itum fuerit: aut semper ex omnibus, & partim hoc, partim illo modo. Rursum si qui sint constituti, vel ex omnibus, electione, vel ex omnibus, sorte: vel ex aliquibus, electione, vel ex aliquibus, sorte: vel partim hoc modo, partim illo: hoc est, partim ex omnibus, electione, partim sorte. Itaque duodecim modi fiunt, praeter duas coniunctiones seu copulationes. Harum autem constituendi magistratus rationum duae sunt populares, nempe omnes ex omnibus, aut suffragio, aut sorte fieri, aut utroque: alios quidem magistratus sorte, alios electione seu suffragio.

Constitui porro non omneis quidem magistratus simul, sed tamen ex omnibus aut ex quibusdam, aut sorte, aut electione, aut utroque, aut alios ex omnibus, alios ex quibusdam, utroque, (dico autem utroque, alios quidem sorte, alios suffragio) hoc civile est, seu, (ut Græci loquuntur) politicum. Et nonnullos magistratus ex omnibus constitui, partim electione, partim sorte, aut utroque; hoc est, alios sorte, alios electione; oligarchiæ propriū est. & multo magis, si utroque. Alios verò ex omnibus, alios ex quibusdam, ad potestatem pertinet, cum aristocratiâ coniunctam: aut alios electione, alios sorte. At quosdam ex quibusdam electione fieri, oligarchiæ conuenit; & quosdam ex quibusdam sorte, & item quosdam ex quibusdam utroque. Quosdam verò ex omnibus fieri, non item oligarchiæ conuenit. At omneis ex quibusdam fieri electione, ad aristocratiâ pertinet. Tot igitur numero modi sunt ij qui in constitutione magistratuum vertunt: & hoc modo pro reipubl. administrationum ratione & natura diuisi ac distincti sunt. Quæ porro quibus conducant, & quomodo constituendi sint magistratus, & qui sint, vnâ cum eorum potestatibus, planum fiet. Dico autem potestatem magistratus, (verbi gratia,) si quis magistratum describens, dicat, penes eum esse arbitrium & potestatem vectigalium aut custodiæ. Non enim eadem sunt potestatis genera, quemadmodum nec eadem est eius qui exercitui præest, potestas, atque eius penes quem arbitrium est de rebus in foro contractis disceptandi.

CAPVT XVI.

Determia reip. parte, ea nimirum quæ rebus iudicandis præest.

Reliquum est, ex tribus ciuitatis partibus, ut de ea quæ rebus iudicandis præest, disseramus. Atque huius rei modi sumendi sunt, pro ea institutione quæ nobis proposita est. Iudiciorum autem differentia tribus finibus continetur, ex quibus, de quibus, quomodo. ex quibus, hoc est, utrūm ex omnibus, an ex quibusdam iudices sumantur: de quibus, quot sint genera iudiciorum: quomodo, utrūm sorte an suffragio iudices fiant. Ac primūm sanè exponamus quot sint iudiciorum genera, ut sit explicata iudiciorum partitio. Octo igitur sunt iudiciorum genera: vnum est, quod ad repetendas rationes à magistratibus, pertinet: alterum, quod ad delicta publica, eaque, quæ in personas publicas iniuste commissa sunt: tertium, quod ad peccata in reipublicæ statum: quartum, de controuersis & magistratuum & priuatorum, cum ambigunt de multarum irrogationibus: quintum, de priuatis rerum magnarum contractibus,

A δ' αἰρέσει, τῶν δεχῶν. ὅ ῥ', μὴ πᾶσι
 ἀμα μὲν καθίσταται, ὅξ ἀπάντων δ', ἢ ἐκ
 πινῶν· ἢ κλήρω, ἢ αἰρέσει, ἢ ἀμφοῖν· ἢ πᾶσι
 μὲν ἐκ πάντων, πᾶσι δ' ἐκ πινῶν, ἀμφοῖν·
 (ὅ δὲ ἀμφοῖν λέγω, τὰς μὲν κλήρω, πᾶσι
 δ' αἰρέσει.) πολιτικόν· καὶ ὅ πᾶσι ἐκ πινῶ-
 των, πᾶσι μὲν αἰρέσει καθίσταται, πᾶσι δὲ κλή-
 ρω· ἢ ἀμφοῖν, πᾶσι μὲν κλήρω, πᾶσι δ' αἰρέ-
 σει, ὀλιγαρχικός· ὀλιγαρχικώτερον δὲ καὶ
 ὅ ὅξ ἀμφοῖν. ὅ δὲ, τὰς μὲν ἐκ πινῶτων,
 B τὰς δ' ἐκ πινῶν, πολιτικόν δεξιοκρατή-
 κως· ἢ τὰς μὲν αἰρέσει, τὰς δὲ κλήρω. ὅ ῥ',
 πᾶσι ἐκ πινῶν, ὀλιγαρχικόν· καὶ ὅ, πᾶσι ἐκ
 πινῶν κλήρω, * [μὴ ἡρόδημον δ' ὁμοίως.] Inclusa
 καὶ ὅ πᾶσι ἐκ πινῶν, ἀμφοῖν. ὅ ῥ', πᾶσι ὅξ melior
 ἀπάντων, ὅξ ὀλιγαρχικόν. ὅ ῥ', ἐκ ἡ- pars in-
 νῶν αἰρέσει πᾶσι, δεξιοκρατήκων. οἱ μὲν terpr. non
 οὖν ὅποι τῶν παρὰ τὰς δεξιάς, ποσῶν τὸν agnoscit.
 ἀριθμὸν εἰσι, καὶ διήρωςα κατὰ τὰς πο-
 C λιτείας οὕτω· πᾶσι ῥ' ἴσοι συμφέρει, καὶ πᾶσι
 δεῖ γίνεσθαι τὰς καθαστάσεις ἀμα πᾶσι δυ-
 νάμεσι τῶν δεχῶν, καὶ πᾶσι εἰσὶν, ἕσασθαι φα-
 νερόν. λέγω ῥ' διωάμιν δεξίης· οἷον, πᾶσι
 κυρίας τῶν παροσῶν, καὶ πᾶσι κυρίας τῆς
 φυλακῆς. ἄλλο γὰρ εἶδος διωάμειος· οἷον,
 στρατηγίας, ἢ τῆς τῶν παρὰ τὴν ἀγορᾶν
 συμβολαίων κυρίας.

ΚΕΦΑΛ. 15'

D

Περὶ τῆς τείτου μορίου τῆς πολιτείας, ἢ τοῦ
 τῶ δικαστικοῦ.

E

ΛΟΙΠΟΝ ῥ' τῶν τελευτῶν ὅ δικασ-
 τικόν εἰπεῖν. ληπτέον ῥ' καὶ τούτων
 τοῖς ὅποισι, καὶ πᾶσι αὐτῶν ὑπόθεσιν.
 ἐστὶ ῥ' ἀφαιρέσει τῶν δικαστηρίων ἐν τε-
 σὶν ὅροις· ὅξ ὧν τε, ἢ παρὰ ὧν, καὶ πᾶσι.
 λέγω ῥ', ὅξ ὧν μὲν, πότερον ἐκ πάντων,
 ἢ ἐκ πινῶν παρὰ ὧν ῥ', πόσα εἶδη δικαστη-
 ρίων· ὅ ῥ' πᾶσι, πότερον κλήρω, ἢ αἰρέ-
 σει. παρὰ τὸν οὖν ἀφαιρέσει, πόσα εἶδη
 δικαστηρίων. ἐστὶ ῥ' τὸν ἀριθμὸν ὀκτώ. ἐν
 μὲν, ἀθρητικόν· ἄλλο ῥ', εἴ τις ἔτι τῶν κοινῶν
 ἀδικεῖ. ἕτερον, ὅσα εἰς πᾶσι πολιτείας φέ-
 ρει· τέταρτον, καὶ δεχῶσι καὶ ἰδιώταις, ὅσα
 παρὰ ζημιώσεων ἀμφισβητήσιν. πέμπτον,
 ὅ παρὰ τῶν ἰδίων σίναλλαγματῶν,
 de priuatis rerum magnarum contractibus,

καὶ ἐχόντων μέγιστος. καὶ τῶν αὐτῶν, τὸ
 τε φονικόν, καὶ τὸ ξενικόν. φονικὸν μὲν οὖν
 εἶδη, δὴ τ' ἐν τοῖς αὐτοῖς δικασταῖς, δὴ τ'
 ἐν ἄλλοις. καὶ τε τῶν ἐκ παρονοίας, καὶ
 καὶ τῶν ἀκοισίων καὶ ὅσα μὲν ὁμολογεῖ-
 ται, ἀμφισβητεῖται ἢ καὶ τῶν δικαίου. τέ-
 τάρτων δέ, ὅσα τοῖς φάσισι φόνου, ὅτι
 κατὰ δὴ ὅτι φέρεται. οἷον Ἀθῆναι λέγεσθαι
 φρ. π. ὡ φρ. * ὅ ἐν φρεατηοῖ δικαστήριον. συμβαίνει δὲ
 τὰ τῶν αὐτῶν ἐν τῶν πόλεων ὀλίγα, καὶ
 ἐν ταῖς μεγάλας πόλεις. τῶν δὲ ξενικῶν,
 ἐν μὲν ξένοις πρὸς ξένοις. ἄλλο, ξένοις
 πρὸς ἀσούς. ἐπὶ δὲ τῶν πόλεων αὐτὰ πε-
 εὶ τῶν μικρῶν σωμαλλαγμάτων, ὅσα
 δραχμιαῖα, καὶ πεντάδραχμα, καὶ μι-
 κρῶν πλείονος. δὴ μὲν γὰρ καὶ τῶν αὐτῶν
 γίνεσθαι κείσιν. οὐκ ἐμπίπτει δὲ εἰς δικα-
 στῶν πληθῆος. ἀλλὰ καὶ μὲν αὐτῶν ἀφεί-
 ετω, καὶ τῶν φονικῶν, καὶ τῶν ξενικῶν. καὶ
 δὲ τῶν πολιτικῶν λέγεσθαι. καὶ ὧν μὴ γι-
 νοιδῶν καλῶς, ἀφασίας γίνονται, καὶ
 τῶν πολιτικῶν αἰ κινήσεως. αἰάκη δὲ ἢ τοῖ
 πάντας καὶ πάντων κείσιν τῶν διηρημέ-
 νων, αἰρέσεως, ἢ κλήρω. ἢ πάντας καὶ πάν-
 των, τὰ μὲν κλήρω, τὰ δὲ αἰρέσεως. ἢ καὶ
 εἰσίων τῶν αὐτῶν * τοῖς μὲν κληρωτοῖς, τοῖς
 δὲ αἰρετοῖς. οἷον μὲν οὖν οἱ ἔσονται τέτταρες
 τὸν ἀριθμὸν. τοσοῦτοι δὲ ἔσονται καὶ οἱ ἕ-
 μέρος. πάλιν γὰρ ἐκ ἑνῶν καὶ οἱ διακρίνοντες
 καὶ πάντων αἰρέσεως, ἢ ἐκ ἑνῶν καὶ πάν-
 των κλήρω. ἢ τὰ μὲν κλήρω, τὰ δὲ αἰρέσεως,
 ἢ ἕνια δικαστήρια καὶ τῶν αὐτῶν ἐκ κλη-
 ρωτῶν καὶ αἰρετῶν. οἷον μὲν οὖν ὡς εἰς ἐλέ-
 γησθαι, οἱ ἔσονται τοῖς εἰρημύοις. ἐπὶ ἢ τὰ
 αὐτὰ στυδουαζόμενα. λέγω δὲ οἷον, τὰ μὲν
 ἐκ πάντων, τὰ δὲ ἐκ ἑνῶν, τὰ δὲ ἐκ ἀμ-
 φοῖν. οἷον, εἰ τῶν αὐτῶν δικαστηρίου εἶεν, οἱ μὲν
 ἐκ πάντων, οἱ δὲ ἐκ ἑνῶν. ἢ κλήρω, ἢ
 αἰρέσεως, ἢ ἀμφοῖν. ὅσοις μὲν οὖν ἐστέχεται
 ἔσονται οἷον τὰ δικαστήρια, εἴρηται. τούτων
 ἢ, τὰ μὲν ὅσα, δημοτικά, ὅσα ἐκ
 πάντων, ἢ καὶ πάντων. τὰ ἢ ὀλιγαρχικά,
 ὀλιγαρχικά, ὅσα ἐκ ἑνῶν καὶ πάντων.
 τὰ δὲ τείτα, ἀριστοκρατικά, καὶ πολιτικά,
 ὅσα καὶ μὲν ἐκ πάντων, τὰ δὲ ἐκ ἑνῶν.

φρ. π. ὡ φρ.

στ. π. μ. κληρω. με. ε. φρ.

A & præterea de cædibus, & de criminibus inter
 ficarios, & de rebus peregrinis. Maleficiorum
 autem ad cædeis pertinentium genera, siue
 apud eosdẽ iudices res agatur, siue apud alios;
 alia sunt sponte & consultò admissa, alia incõ-
 sultò atque inuitè: & alia cõceduntur illa qui-
 dem, & de factò constat inter eos qui litigant,
 sed de iure ambigitur. quartum maleficium
 est, cuius crimen iis infertur, qui ob cædem
 non voluntariam exsulabant, ab exsulio reuo-
 catis, ut capitis causam dicerent: quale dici-
 tur Athenis esse etiam id iudicium quod exer-
 cetur in Phreattone. Sed talia hæc in omni æ-
 ternitate pauca eueniunt, eaque in magnis ci-
 uitatibus. Iudiciorum autem eorum quæ ad
 res peregrinorum pertinent, vnum genus est,
 quo peregrinus cum peregrino litigat: alter-
 um, quo peregrinus cum ciue. Præter hæc
 omnia autem sunt & iudicia de paruis contra-
 ctibus, ab vna drachma vsque ad quinque, &
 paulo amplius. Oportet enim etiam de his iu-
 dicari. neque tamen cadunt in iudicium multi-
 tudinem. Sed de his quidem iudiciis, & de iis
 quæ ad cædem pertinent, & de peregrinorum
 controuersis disputare omittamus: de ciuili-
 bus verò dicamus, de quibus, cum neque re-
 ctè, neque ordine fiunt, seditiones excitantur,
 & ex iisdem reipub. administrationum
 motus ac commutationes oriuntur. Necesso
 autem est aut omneis de omnibus illis, quæ su-
 præ distinctè & partitè enumerata sunt, iudi-
 care, vel suffragio vel sorte: aut omneis de om-
 nibus partim sortitione, partim electione: aut
 de aliquibus iisdem, alios sortitò factos, alios
 suffragio creatos atque electos. Sunt igitur hi
 modi numero quatuor. Totidem autem sunt
 alteri, & ij qui sunt ex parte. Rursus enim aut
 ex quibusdam sumuntur, qui de rebus omni-
 bus iudicent, electione: aut ex quibusdam,
 qui de rebus omnibus iudicent, sortitione: aut
 partim sortitione, partim electione: aut non-
 nulli sunt iudicum confessus iisdem de rebus
 ex iudicibus sortitò factis, & suffragio creatis.
 Hi igitur modi, quemadmodum expositi sunt,
 iis quos supra diximus, consimiles sunt. Præ-
 terea verò hæc eadem iudicia duplicari & co-
 pulari possunt. Dico autem (verbi gratia) si
 alia quidem ex omnibus, alia ex aliquibus,
 alia ex vtrisque: exempli causa, si eiusdem iu-
 dicum confessus alij sint ex omnibus, alij ex
 quibusdam: & aut sortitione, aut electione,
 aut vtroque. Quot igitur modis possint esse
 iudicum confessus, expositum est. Horum au-
 tem primi quidem sunt populares, qui aut con-
 stant ex omnibus, aut sunt de omnibus: secun-
 di ad oligarchiam pertinent, nempe qui ex
 quibusdam sumuntur, & de omnibus iudi-
 cant: tertij, aristocratiam & politiam attin-
 gunt, videlicet qui partim ex omnibus, partim
 ex quibusdam sumuntur.

B

C

D

E

A

ARISTOTELIS, DE REPUBLICA LIBER QUINTVS.

CAPVT I.

Quibus ex causis seditiones in republica oriantur.

DE aliis igitur rebus, de quibus disputare consilium cepimus, ferè omnibus diximus. Quibus autem ex causis reipublicæ administrandæ formæ mutantur, & ex quàm multis & qualibus sint cuiusque reipubl. administrationis pestes atque interitiones: & ex qualibus reipubl. administrandæ formis in quales administrandæ formas fiat conuersio: præterea quæ res sint & eommuniter omnibus & seorsum singulis salutaris: præterea verò quibus maximè rebus vnaquæque reipubl. conseruari possit, deinceps post illa, quæ suprâ dicta sunt, considerandum. Primum autem existimare oportet, multas initio reipublicæ administrandæ formas existisse, cum inter omnes quidem conueniat, id quod iustum, idque quod proportionæ quale est, esse spectandum: sed ab hoc aberrant, quemadmodum & prius dictum est. Democratia enim orta ex eo est quod qui quauis re pares essent, se simpliciter pares esse existimarent. Nam quia similiter omnes liberi sunt, se simpliciter æquales esse putant. Oligarchia autem ex eo nata est, quod qui sunt vna aliqua re inæquales & superiores, se omnino inæquales esse putant. Quia enim copiis rei familiaris alios superant, idcirco se simpliciter inæquales esse autumant: inde fit vt illi quidem proinde ac si sint æquales, omnia æqualia sibi tribui æquum esse censeant: hi proinde quasi sint inæquales, superiora omnia habere studeant. Nam quod superat, inæquale est. Habent igitur omnes hæc reipublicæ administrandæ formæ aliquid iuris, sed simpliciter prauæ sunt. Et propter hanc causam, cum vtrique non pro sua existimatione suaque opinionone, reipubl. administrationis sunt participes, seditiones inter eos commouentur. Cum autem omnium iustissimè seditiones excitent ii qui virtute excellunt, tum minimè hoc faciunt. Maximè enim probabile & rationi consentaneum est, hos tantum simpliciter esse inæquales. Sunt autem quidam, qui cum genere præstent, dignos se putant non æqualibus, sed pluribus & amplioribus, propter hanc inæqualitatem. videntur enim ii esse nobiles & generosi, quibus maiorum virtus & diuitiæ suppetunt. Principia igitur hæc sunt ferè seditionum,

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ, ΒΕ.

ΚΕΦΑΛ. Α.

B Εκ τινων γίνονται εν ταις πολιτειαις ασεις.

ΕΡΕΙ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ὡς περιελάβομεν, σχεδὸν εἰρησάμεν περὶ πρώτων. ἐκ τινων δὲ μεταβάλλουσιν αἱ πολιτεῖαι, ἢ πόσεων, ἢ ποιῶν, καὶ τινες ἐκείνης πολιτείας φθορὰι, ἢ ἐκ ποιῶν εἰς ποίας μάλιστα μίθισανται. ἐν δὲ σωτηρίαις τινες ἢ κοινῇ ἢ χωρὶς ἐκείνης εἰσὶν. ἐν δὲ ταῖς τινων δὲ μάλιστα σωζοίτο τῶν πολιτειῶν ἐκείνη. σκοπεῖται ἐφεξῆς τις εἰρημνῶσις. δεῖ δὲ περὶ τούτου * λαμβάνειν πρὸς ἀρχῆν. ὅτι πολλὰ γὰρ γίνονται πολιτεῖαι, πρώτων μὲν ὁμοιωμένων τὸ δίκαιον, ἢ τὸ κατ' ἀναλογίαν ἴσον. οὗτου δὲ ἀμείνων ὄντων, ὡς περὶ εἰρησάμεν * ἢ περὶ τούτου. δῆμος μὲν γὰρ ἐγγύς, ἐκ τῶν ἴσων ὄντων ὄντας, οἰεσθαι ἀπλῶς ἴσους εἶναι. ὅτι γὰρ ἐλθόντες * πρώτες ὁμοίως, ἀπλῶς εἶναι ὁμοιοῦσιν. ὀλιγαρχία δὲ, ἐκ τῶν ἀπίστων εἶναι, ὅπως εἶναι ἀπίστων ὄντων. λαμβάνειν κατ' οὐσίαν γὰρ αἰετοὶ ὄντες, ἀπλῶς αἰετοὶ ὄντων λαμβάνουσιν εἶναι. εἶπα, οἱ μὲν, ὡς ἴσοι ὄντες, πρώτων τῶν ἴσων ἀξιοῦσι μετέχειν οἱ δὲ, ὡς ἀπίστοι ὄντες, πλεονεκτεῖν ζητοῦσι. τὸ γὰρ πλεῖον, αἰετον. ἔχουσι μὲν οὖν ἢ πᾶσαι δίκαιον. ἢ ἡμῶν τῶν ἀπλῶς εἰσὶ. καὶ ταῖς ταύταις πρὸς αἰτίαν, ὅταν μὴ κατὰ πρὸς ἀνάγκην, ἢ ἐκείτῃς τυγχάνουσιν ἔχοντες, μετέχουσι τῆς πολιτείας, σασιάζουσι. πρώτων δὲ δικαιοῦσα μὲν αὐτὰ σασιάζουσι, ἢ κίσα δὲ τῶν περὶ τούτου οἱ κατ' ἀρετὴν ἀφ' ἑαυτῶν εἰσὶ. μάλιστα γὰρ βέλτονον αἰετοὶ ἀπλῶς εἶναι οὕτως μόνον. εἰσὶ δὲ τινες οἱ κατὰ γένος ὄντες, οἱ δὲ ἀξιοῦσι τῶν ἴσων αὐτοῖς, ἀφ' ἑαυτῶν ἀριστοῦσα ταύταις. βέλτονον γὰρ εἶναι δοκοῦσιν, οἷς ὡς ἀφ' ἑαυτῶν περὶ τούτου ἀφ' ἑαυτῶν, ἢ πλεονεκτεῖν. ἀφ' ἑαυτῶν μὲν, ὡς εἶπεῖν, αὐτοῖς,

Lamb. ὡς περὶ τούτου * ἀρχῆν

Libro 3. cap 9. & alibi. Scribe, π. ὁμοίως, ὁμοίως ἀπλῶς

καὶ πηγὰς τῶν σασιῶν εἰσιν, ὅθεν σασιάζουσι. *γρ. δικήως μέδωσέ.* δὲ αἱ μεταβολαὶ γίγνονται * διχῶς. ὅτε μὲν γὰρ πρὸς τὴν πολιτείαν, ὅπως ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἀλλοίωσι * καταστήσωσιν. οἷον, ἐκ δημοκρατίας ὀλιγαρχίας, ἢ δημοκρατίας ἢ ὀλιγαρχίας, ἢ πολιτείας καὶ ἀριστοκρατίας ἐκ τούτων ἢ αὐτὰς δὲ ἐκείνων. ὅτε δ' οὐ πρὸς τὴν κατὰ φύσιν πολιτείαν, ἀλλὰ πρὸς τὴν κατὰ φύσιν παρασκευασμένην αὐτῶν δι' αὐτῶν δὲ εἶδη βούλονται αὐτῶν. οἷον, τὴν ὀλιγαρχίαν, ἢ τὴν μοναρχίαν. ἐν αὐτῇ τῷ μᾶλλον ἢ ἧττον. οἷον, ἐν ὀλιγαρχίᾳ οὐσὲν, εἰς τὸ μᾶλλον ὀλιγαρχεῖσθαι, ἢ εἰς τὸ ἧττον. ἢ δημοκρατίας οὐσὲν, εἰς τὸ μᾶλλον δημοκρατεῖσθαι, ἢ εἰς τὸ ἧττον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν πολιτειῶν, ἢ ἵνα ἐπιταχῶσιν, ἢ ἀνεθῶσιν. ἐν πρὸς τὸ μέρος ἐκινήσασθαι τῆς πολιτείας. οἷον, ἀρχὴν πῶς καταστήσασθαι, ἢ ἀνελεῖν. ὡς περὶ τὴν Λακεδαιμονίαν Λύσανδρον ἕνεκα ἐπιχειρήσασθαι καταλύσασθαι βασιλείαν καὶ Περσῶν βασιλείαν τὴν * ἐφορείαν. ἢ ἐν Ἐπι- *γρ. ἐφορείαν* δαμνῶ δὲ μετέβαλεν ἡ πολιτεία καὶ μόριον. ἀλλὰ γὰρ τὸ φυλάρχων, βουλευτῶν ἐποίησεν. εἰς δὲ τὴν Ἡλιαίαν ἐπέδραγκας ἐστὶν * ἐν ταῖς αὐταῖς πολιτείαις βαδίζουσιν αὐτὰς ἀρχάς, ὅταν ἐπιψηφίσθαι ἀρχῆς. ὀλιγαρχικὸν δὲ ἢ ὁ ἀρχὸν ὁ εἰς τὴν ἐν τῇ πολιτείᾳ αὐτῇ. πρὸς τὸ γὰρ ἀρῆσθαι τὸ αἴσιον ἢ σασιῶν. οὐ μὲν γὰρ αἴσιον ἴσως ἀρχαί ἀνάλογον. αἴσιον γὰρ βασιλείᾳ δῖσιον, ἐὰν ἢ ἐν ἴσως. ὅλως γὰρ τῶσιν ζητοῦντες σασιάζουσι. ἐστὶν ὅτι διττὸν τῶσιν. *γρ. ἐν τῇ ἐν τῇ πλ.* τὸ μὲν γὰρ, ἀριθμῶ. τὸ δὲ, καὶ ἀξίαν ἐστὶ. λέγω δὲ, ἀριθμῶ μὲν, τὸ πλήθει ἢ μεγέθει αὐτῶν καὶ ἴσως. κατ' ἀξίαν δὲ, τὸ πρὸς τὸ λόγον. οἷον, ἴσως ἐστὶ, καὶ ἀριθμῶν μὲν ἴσως αὐτῶν τῶν δυῶν, ἢ αὐτῶν τῶν ἑνός. λόγον δὲ, τετάρων τῶν δυῶν, ἢ αὐτῶν τῶν ἑνός. ἴσως γὰρ μέρος αὐτῶν δυῶν τῶν τετάρων, ἢ τὸ ἐν * τῶν δυῶν. ἀμφω γὰρ ἡμίση. *γρ. τῶν ἡ.* ὁμολογημῶτες δὲ [δ] ἀπλῶς εἶδη διχασίον, τὸ κατ' ἀξίαν ἀφ' ἑαυτῶν, κατὰ φύσιν ἐλέγξασθαι πρὸς τὸν. οἱ μὲν, ὅτι, ἐὰν κατὰ τὴν ἴσως ὡσιν, ὅλως ἴσως νομίζουσιν εἶναι.

A hi fontes atque hæ causæ, quibus impulsæ seditiones concitant. Quocirca conversiones & commutationes reip. administrationum merito fiunt. Aliquando enim ipsam reip. administrandæ formam oppugnant, ut ex eo aliam reip. administrandæ formam constituent: verbi gratia, ex democratia oligarchiam, aut ex oligarchia democratiam, aut ex his politiam, hoc est, civilem reipubl. administrationem: aut aristocratiam, aut has ex illis. Interdum non quod præsentem reipubl. statum conuellerent aut immutare conentur, dissident: sed statum reip. cum quidem qui nunc est, omnibus aliis anteponunt: verum se moderatores ciuitatis & administrationis reipubl. compotes esse volunt: verbi gratia, oligarchiæ aut monarchiæ. Præterea interdum certant de intendenda aut remittenda reipubl. administrandæ forma, (verbi gratia,) ut, quæ reipubl. administratio oligarchia est, sit aut acrior & exquisitior, aut minus acris minusque exquisita oligarchia: aut quæ democratia est, vel intentior vel remissior democratia fiat: itemque de reliquis reip. administrandæ formis id pugnat, ut vel intentæ sint vel remissæ. Præterea contendunt partem aliquam reip. administrationis mouere atque immutare, (verbi gratia,) magistratum aliquem constituere, aut tollere: quemadmodum aiunt quidam, Lyfandrum Lacedæmone regnum tollere esse conatum: & Pausaniam regem, ephorum imperium: & Dyrrachii mutata est reip. administrandæ forma ex particula quadam. Nam pro tribunis plebis seu tribuum præfectis, quos Græci phylarchos appellant, senatum fecerunt. Iam verò in maximum illam & frequentissimum iudicium confessum, quem Helixam Athenienses nominant, necesse est etiam nunc magistratus, ex iis qui in reipubl. administratione versantur, peruenire, cum aliquis iudex in demortui locum suffragio sufficiens est. Oligarchiæ autem conueniebat etiam prætor seu archon vnus in hac reip. administrandæ forma: vbique enim propter inæqualitatem seu iniquitatem seditione oritur. Est autem inæqualitas, & cum inæquales quidem sunt ciues, non tamen inæqualibus tribuitur id quod proportione sit æquale: & cum æqualibus tribuitur inæqualia. Regnum enim perpetuum, inæquale & iniquum sit inter æquales: omnino enim homines æquale seu æquum querentes inter se dissident & discordant. Est autem æquale duplex: vnum numero, alterum dignitate. Æquale numero dico, quod est multitudi- ne aut magnitudine idem & æquale: dignitate, quod ratione: (verbi gratia) æquali numero tria superant duo, & duo vnum: æquali ratione, quatuor dup, & duo vnum, vterque enim numerus, qui superatur, eorum numerorum qui superant, dimidius est. Cum inter eos autem conueniat de eo quod iustum est simpliciter, de eo quod iustum est proportione, dissident, quemadmodum antè dictum est: alii quidem, quoniam si aliqua re sint æquales, existimant se esse omnibus rebus æquales: alii,

alii, si aliqua re sint inæquales & superiores, pluribus aut maioribus se dignos esse putant. Quapropter & duæ reipubl. administrandæ formæ maximè existere solent, democratia & oligarchia. Generis amplitudo enim, seu nobilitas & virtus, in paucis cernuntur: horum contraria autem in pluribus. Nam nobileis quidem & viros bonos nusquam gentium centum reperias: egenteis verò & improbos, multos multis locis. Simpliciter autem & omni ex parte ex alterutra æqualitate ordinatam & constitutam esse reipubl. administrationem, vitiosum est: quod ex euentu intelligere licet. Nulla enim ex talibus reipublicæ administrandæ formis ad diurnitatem stabilis est. Huius rei hæc causa est, quòd fieri non potest, vt non ex eo quod primum, & ab initio peccatum, aut minus rectè factum est, non erumpat ad extremum insigne aliquod malum. Quocirca oportet partim æqualitate arithmetica, eaquæ quæ in multitudinis ac magnitudinis æqualitate consistit: partim geometrica, & ea quæ ex dignitate, vti. Verumtamen tutior & à seditionum periculo munitior democratia quam oligarchia est. Nam in oligarchiis duæ mala oriri solent, seditio paucorum potentium, & inter ipsos & præterea aduersus populum. Præterea reipublicæ administrandæ forma ex mediocribus concreta, propius accidit ad democratiam, quàm ad paucorum imperium: quæ quidem mediocrium respublica omnium reipublicæ administrandæ formarum tutissima est.

CAPVT II.

Origines & cause seditionum.

Quoniam autem quibus è rebus seditiones in ciuitatibus & commutationes reipublicæ administrandæ formarum oriantur, considerare instituiamus, vniuersè primùm origines & causas earum sumere nos oportet. Sunt autem ferè numero tres, quæ primùm rudi quadam descriptione per se sunt explicandæ. Oportet enim sumere & quomodo affecti homines dissideant inter se, & quarum rerum causa: & quod tertium est, quæ sint principia perturbationum ciuiliū & seditionum inter ciueis ortantur. Quamobrem igitur affecti sint ipsi quodammodo ad conuersionem & commutationem reipubl. ea vniuersè causa statuenda est, de qua iam fortè diximus. Alii enim æqualitatis cupiditate inflammati, dissident & discordant inter se, si se putent deteriore esse conditione, cum sint iis qui superiora habent omnia, pares. Alii inæqualitatem & præstantiam concupiscentes, si cum sint inæquales & superiores, existiment se non ferè parteis priores, nec plus habere quàm alios:

Tom. III.

A οἱ δὲ, οὐκ ἐὰν κατὰ τὴν ἀδύνατον, πρῶτον ἀδύνατον ἀξιοῦσιν ἑαυτοὺς. εἰς ἃ καὶ μάλιστα δύο γίνονται πολιτείας, δῆμος καὶ ὀλιγαρχία. ἀρχαία γὰρ καὶ ἀρετὴ, ἐν ὀλίγοις, * ταῦτα δὲ, ἐν πλείοσι. ἀρχαίαι γὰρ καὶ ἀγαθοῦ ὀδύνη δὲ ἐκαστῶν. * ἀποροὶ δὲ πολλοὶ πολλὰ γὰρ πᾶσι δὲ ἀπλῶς πρῶτη κατὰ ἑκάστην τετάρτη πλὴν ἰσότητος, φαῦλον. φανερόν δὲ ἅπαντες συμβαίνοντες. ἐσθλὴ γὰρ μόνος ἐκ τῶν τοιούτων πολιτειῶν. τοῦτο δὲ αἴτιον, οὐκ ἀδύνατον ἀπὸ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἐν ἀρχῇ ἡμῶν τῆς ἀρετῆς, μὴ ἀπορῶν εἰς τὸ τέλος κακόν τι. εἰς δὲ, τὰ μὲν ἀριθμητικῇ ἰσότητι γρηῃσθαι, τὰ δὲ τῆς κατὰ ἀξίας. ὁμοῦ δὲ ἀσφαλεστέρα ἢ ἀσασίας μάλλον ἢ δημοκρατία τῆς ὀλιγαρχίας. ἐν μὲν γὰρ ταῖς ὀλιγαρχίαις ἐγγίνονται δύο, ἢ τε πρὸς ἀλλήλους γασίαι, καὶ ἑκάστη πρὸς τὸν δῆμον. ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις, ἢ πρὸς πλὴν ὀλιγαρχίας μένον. αὐτὰ δὲ πρὸς αὐτὸν, ὅ, τι καὶ ἀξίον εἰπεῖν, ὅτι ἐγγίνονται τῶν δῆμων γασίαι. ἐπὶ δὲ ἢ ἐκ τῶν μέσων πολιτεία, ἐγγυτέρω τῆς δῆμου, ἢ ἢ τῆς ὀλίγων, ἢ τῆς ὅτιν ἀσφαλεστέρα τῶν τοιούτων πολιτειῶν.

γὰρ πᾶσι
τα. sic
Lamb.
γὰρ δὲ πᾶσι

ΚΕΦΑΛ. Β΄.

Τῶν γασίαι ἀρχαί καὶ αἰτίας.

D ΕΓΓΙΝΟΝΤΑΙ δὲ σκοποῦμεν ἐκ τῶν αἰτίαι τε γασίαι γίνονται, καὶ αἰ μεταβολαί πρὸς τὰς πολιτείας, ληπτέον κατὰ τὸν πρῶτον τὰς ἀρχαί καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν. εἰσὶ δὲ σχεδὸν, ὡς εἰπεῖν, τρεῖς τὸν ἀριθμὸν. αἱ δὲ εἰσεῖν κατὰ αὐτὰς τύπων πρῶτον. δεῖ γὰρ λαβεῖν, πᾶσι τε ἔχοντες γασιάζοισι, καὶ πῶν ἕνεκεν. ἢ τρεῖτον, πῶν ἀρχαί γίνονται τῶν πολιτικῶν ἀρχαίων, ἢ τῶν πρὸς ἀλλήλους γασίαι. τῆ μὲν οὖν αὐτοὺς ἔχειν πᾶσι πρὸς πλὴν μεταβολῶν, αἰτίας κατὰ τὸν μάλιστα γασίαι, πρὸς ἢς ἡδη τυγχάνουμεν εἰρηκότες. οἱ μὲν γὰρ ἰσότητος ἐπιτέλλουσι, γασιάζοισιν, ἀνομιζῶσιν ἑλαπίων ἔχον, ὄντες ἰσοῖς τοῖς πλεονεκτοῦσιν. οἱ δὲ τῆς αἰσθητικῆς καὶ τῆς ὑποφροσύνης, αἱ ὑπολαμβάνουσι, ὄντες ἀδύνατοι, μὴ πλεον ἔχοντες.

XX

ἀλλ' ἴσονται ἢ ἔλαττον. τούτων δ', ἔστι μὲν ὀρέ-
 γασθ' ἀδικίως, ἔτι δὲ ἔ ἀδικίως. ἐλάττωις τε
 γὰρ ὄντες, ὅπως ἴσοι ὦσι, σασιάζουσι. ἔἴσοι
 ὄντες, ὅπως μείζους. πῶς μὲν οὖν ἔχοντες
 σασιάζουσι, εἰρήσονται. πῶς δὲ ἄνωγειν
 σιν, ἔστι κέρδος καὶ τιμὴ, ἔ τὸν αἰτία τούτων.
 καὶ γὰρ ἀδικίως φθίζοντες ἔ ζημίαν, ἢ ὑπερ-
 αὐτῶν, ἢ τῶν φίλων, σασιάζουσι ἐν ταῖς πό-
 λεσιν. αἱ δὲ αἰτίαι ἔ τὸν κινήσεων, ὅθεν
 αὐτί τε ἀδικίως τὸν εἰρηκόων ἔσονται, καὶ
 πῶς τῶν λεγόντων, ἔστι μὲν ὡς τὸν ἄριθμόν
 ἐπὶ τὴν τυγχάνουσιν οὐσας, ἔστι δὲ ὡς πλείους.
 ὦν δύο μὲν ἔστι ταῦτα πῶς εἰρηκόων, ἀλλ'
 οὐχ ὡσαύτως. ἀδικίως κέρδος γὰρ καὶ ἀδικίως
 τιμὴν παρεξυμῶνται πρὸς ἀλλήλους. οὐχ
 ἵνα κτήσωνται κρίσιν αὐτοῖς, ὡς πῶς εἰρήσονται
 πρὸς ἑαυτοὺς. ἀλλ' ἑτέροις ὀρώντες, τοῖς μὲν
 ἀδικίως, τοῖς δὲ ἀδικίως πλεονεκτοῦντας
 τούτων. ἔστι δὲ ὕβρις, ἀδικίως φόβος, ἀδικίως
 ὑπεροχὴ, ἀδικίως καταφρόνησις, ἀδικίως
 ἔξουσι πῶς πῶς ἀδικίως. ἔτι δὲ ἄλλων
 ἔσονται, δι' εἰδέων, δι' ὀλιγωρίας, ἀδικίως
 κρότητα, δι' ἀνομιότητα.

Κ Ε Φ Α Λ. γ'

Τῶν εἰρηκόων σασιάζουσι αἰτίων ἀδικίως
 φησὶς.

Τούτων δὲ, ὕβρις μὲν ἔ κέρδος τίνας
 ἔχουσι διώαμιν, ἔ πῶς αἰτία, γε-
 δὸν ἔστι φθιμένοι. ὕβριζόντων τε γὰρ τῶν ἐν
 τῶν ἀρχαῖς, ἔ πλεονεκτοῦντων, σασιάζουσι
 ἔ πρὸς ἀλλήλους, ἔ πρὸς τὰς πολιτείας
 τῶν διδούσας πῶς ἔξουσι. ἢ δὲ πλεονεξία
 γὰρ, ὅτε μὲν ἀπὸ τῶν ἰδίων, ὅτε δὲ
 ἀπὸ τῶν κοινῶν, δηλον δὲ καὶ ἢ τι-
 μῆ, ἔ τι διώαται, ἔ πῶς αἰτία σασιάζουσι. καὶ
 γὰρ αὐτί ἀδικίως ὀρώντες, καὶ ἄλλοις ὀρώντες
 τιμῶν, σασιάζουσι. ταῦτα δὲ, ἀδικίως
 μὲν γὰρ, ὅτε μὲν πῶς τῶν ἀξίων ἢ τιμῶν
 τιμῶν, ἢ ἀδικίως σασιάζουσι ἀδικίως δὲ, ὅτε μὲν
 πῶς ἀξίων δι' ὑπεροχῆς δὲ, ὅτε μὲν πῶς ἢ
 τῶν διώαται μείζων, ἢ εἰς, ἢ πλείους, ἔ
 κατὰ πῶς πόλιν καὶ πῶς διώαμιν τῶν
 πολιτῶν. γίνεσθαι γὰρ εἴωθεν ἐκ
 τῶν τούτων μοναρχία, ἔ διώαται.
 ἀλλ' ἐναχρὸς εἴωθασιν ὀλιγωρίας.

A sed æquale, aut etiam minus. Potest autem
 euenire vt hæc iustè expètantur: potest verò,
 & vt iniustè. Nam & cùm sint inferiores, vt
 sint æquales, seditionem concitant, & cùm
 æquales, vt sint maiores. Quomodo igitur
 affecti dissideant, & seditionem concitent, ex-
 positum est. Ea autem quorum causa dissident
 & discordant, sunt lucrum & honos, & quæ
 his contraria sunt. Nam ignominiam & mul-
 tam seu damnum fugientes, quæ vel se vel ami-
 cos attingat, seditiones in ciuitatibus commo-
 uent. Causæ autem & origines motuum, à
 quibus & ipsi hoc modo afficiuntur, & de re-
 bus quas antè diximus, dissident; aliquo mo-
 do sunt numero septem, aliquo modo plures:
 quarum duæ quidem sunt eadem, atque ex-
 res, quæ à nobis commemoratæ sunt, sed non
 eodem modo. Propter lucrum enim & pro-
 pter honorem inter se excandescunt ac se-
 uiunt, non vt illa sibi comparent & possideant,
 vt antè dictum est, sed quòd alios videant,
 partim iustè partim iniustè meliorem esse con-
 ditione, quàm se, & bonis externis antecelle-
 re: præterea propter contumeliam, propter
 metum, propter excellentiam, propter con-
 temptum, propter incrementum à proportio-
 ne auersum. Præterea verò alio modo pro-
 pter mercenarium vitæ tolerandæ genus, pro-
 pter incuriam, propter paruitatem, propter
 dissimilitudinem.

CAPVT III.

Propositas superiori cap. seditionum causas
 fusius explicat.

Harum autem rerum contumelia & lu-
 crum, quam vim habeant, & quomodo
 sint seditionum causæ, propemodum apparet.
 Nam cùm ii qui magistratus gerunt, contume-
 liosi sunt in priuatos, & plura atque ampliora
 omnia per iniuriam & auaritiam sibi sumunt,
 seditionem concitant illi tum inter se tum in
 eas reip. administrandæ formas quæ hanc li-
 centiam præbēt ac permittunt. Iam verò plu-
 ra & ampliora habendi per iniuriam cupidi-
 tas, quam pleonexiam Græci nominant, in-
 terdum in res priuatorum, interdum in rem
 communem & publicam confertur. In prom-
 ptu etiam est, & quid valeat honos, & quomo-
 do seditionis sit causa. Nam & cum ipsi igno-
 minia afficiuntur, & cùm alios honorari vi-
 dent, dissident ac discordant. Fiunt autem
 hæc iniustè, cùm præter dignitatem aut ho-
 nore afficiuntur, aut dedecore infamiaque
 notantur: iustè, cùm ex dignitate. Propter ex-
 cellentiam porrò seditio oritur, cùm aliquis
 vnus aut plures, ampliores opes maioremque
 potentiam obtinent, quàm fert ciuitas, aut
 reipublicæ administrationis potentia: ex ta-

libus enim rebus monarchia aut dynastia nasci solet. Quocirca in nonnullis locis solent
 præstantiores viros per testam ad certum tempus relegare, quod Græci dicunt ostracizein;

ut Argis & Athenis. At qui præstat ab initio providere, ne viri tam excellentes possint in civitate existere, quàm malo ex patientia & negligentia nato posterius mederi. Propter metum autem seditionem commouent, & qui iniuriam fecerunt, ne dent pœnas; & qui suspicantur futurum ut iniuria afficiantur, volentes antevertere atque occupare, priusquam iniuste lædantur; quemadmodum Rhodi nobiles in populum coierunt & conspirarunt propter iudiciorum & pœnarum, quæ intentabantur, metum. Propter contemptum autem seditionem excitant, & impetu facto in alios inuadunt: ut & in oligarchiis, cum plures sunt ii qui à reipub. administratione excluduntur, (meliores enim se esse putant,) & in democratiis locupletes contempta confusione & perturbatione rerum imperiique vacuitate: cuiusmodi quiddam & Thebis accidit post pugnam in Vinetis commissam: quo tempore, quod respublica malè administraretur à populo, democratia funditus extincta atque oppressa est. Etiam Megarensium democratia cum propter eandem ordinis perturbationem & imperii vacuitatem superati essent, deleta est. Syracusis quoque ante Gelonis tyrannidem: Rhodi denique opes populi ante rebellionem fractæ conciderunt. Oriuntur & propter incrementum quorundam à proportione auersum ac remotum, reipubl. administrationum commutationes. Quemadmodum enim corpus ex partibus constat; idque oportet ex proportione crescere, ut maneat totius & partium commensus: sin minus, interit, cum pes quidem quatuor est cubitorum, reliquum verò corpus duorum palmorum: interdum verò etiam in alterius animantis figuram vertitur, si non solum ex quanto seu quantitate, verumetiam ex qualitate augeatur & crescat præter proportionem: ita & ciuitas ex partibus concreta & coagmentata est, quarum sæpe nonnulla occultè augefeit: quemadmodum egentium multitudo in democratiis & politiis. Accidit autem hoc interdum & fortuito, ut Tarenti superata & extincta magna parte nobilitatis ab Iapygibus, non ita multo post bellum Persicum tempore, democratia ex politia facta est: & Argis, cum ii qui erant in Ebdoma, à Cleomene Lacedæmonio essent interfecti, coacti sunt Argiui nonnullos ex colonis, quos, peticos nominant, in ciuitatem recipere: & Athenis, cum infeliciter terra pugnasent, nobiles pauciores facti sunt, quia delectu habito militabant sub bellum Lacedæmonium. Accidit autem hoc etiam in democratiis: sed minus sæpe. pluribus enim locupletibus exorientibus, aut copiis rei familiaris crescentibus, mutantur in oligarchias, aut dynastias, seu potentatus.

A οἱ ἐν Ἀργεὶ καὶ Ἀθῆναισι. καὶ τὰ βέλτιον
 δεδραχῆς ὄντων, ὅπως μὴ ἐπέθῃται τοῦτο
 πικρῶς ἔχοντες, ἢ ἐὰσδυτας ἡμέαται, ἰά-
 σασθαι ὕστερον. ἀλλὰ δὲ φόβον σασιάζουσι οἱ
 τε ἡδίκηκότες, δεδῶτες μὴ δῶσι δίκην· καὶ
 οἱ μέλλοντες ἀδικεῖσθαι, βουλομένοι φθάν-
 σαι πρὶν ἀδικηθῆναι· ὡς ἄρ' ἐν Ρόδῳ συ-
 νέστησαν οἱ γνώριμοι ἐπὶ τὸν δῆμον, ἀλλὰ τὰ
 ἐπιφειρομένης δίκης. ἀλλὰ καὶ ἀφροσύνην
 B δὲ ἐ σασιάζουσι καὶ ἐπιτίθενται· οἱ, ἐν ταῖς
 ταῖς ὀλιγαρχίαις, ὅταν πλείους ὦσιν οἱ μὴ
 μετέχοντες τῆς πολιτείας· κρείττους γὰρ οἰοῦ-
 νται· καὶ ἐν ταῖς δημοκρατίαις εἰ βύποροι,
 καὶ ἀφρονήσαντες τῆς ἀταξίας καὶ ἀναρ-
 χίας· οἱ καὶ ἐν Θήβαις μὲν πλεὺς ἐν Οἰνο-
 φύτοις μάχην, κακῶς πολιτοδουμένων, ἐ-
 δημοκρατία διεφθάρη. καὶ ἡ Μεγαρέων,
 δι' ἀταξίαν καὶ ἀναρχίαν ἡττηθέντων. καὶ
 ἐν Συρακούσαις, πρὸς τῆς Γέλωνος τυ-
 ραννίδος. ἐν Ρόδῳ δὲ δῆμος, πρὸς τῆς ἐ-
 C πιδρασιᾶς. γίνονται δὲ καὶ δι' αὐξήσιν ἢ
 πρὸς τὸ ἀτάλαγον μεταβολαὶ τῆς πολι-
 τείας. ὡς ἄρ' γὰρ σῶμα ἐκ μερῶν σύγκει-
 ται, ἐδεῖ αὐξάνεσθαι ἀτάλαγον, ἵνα μὴ ἡ
 συμμετρία. εἰ δὲ μὴ, φθείρεται· ὅταν,
 ὁ μὲν ποῖς, τετάρων πηχῶν ἢ ὁ δὲ ἄλλο
 σῶμα, δυοῖν ἀπιδρασίαι. εἴοτε δὲ καὶ εἰς
 ἄλλου ζώου μεταβάλοι μορφῆν, εἰ μὴ
 μόνον κατὰ τὸ ποσόν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ
 D ποῖον αὐξήσονται πρὸς τὸ ἀτάλαγον· οὕτω
 καὶ πόλις σύγκειται ἐκ μερῶν, ὡς πολ-
 λαχίς λαθάνει ἢ αὐξασόμενον· οἱ, ὁ τῆς
 ἀπόρων πληθος ἐν ταῖς δημοκρατίαις καὶ
 πολιτείας. συμβαίνει δὲ εἴοτε τῆς
 καὶ ἀλλὰ τύχης· οἱ, ἐν Τάρωνι ἡτ-
 τηθέντων καὶ ἀπολομένων πολλῶν γω-
 εἶμον ὑπὸ τῆς Ἰαπύγων, μικρόν ὕστε-
 ρον τῆς Μηδικῆς, δημοκρατία ἐγένετο
 ἐκ πολιτείας. καὶ ἐν Ἀργεὶ, τῆς ἐν τῇ
 Εβδόμῃ ἀπολομένων ὑπὸ Κλεομέ-
 E νοῦς τῆς Λάκωνος, ἐναγκασθῆσαν πα-
 ραδέξασθαι τῆς πελοποννησιακῆς· καὶ
 ἐν Ἀθῆναις ἀτυχοῦσιν πρὸς τῆς,
 οἱ γνώριμοι ἐλάττους ἐγένοντο, ἀλλὰ τὸ
 ἐκ καταλόγου στρατεύεσθαι ὑπὸ τῆς
 Λακωνικὸν πόλεμον. συμβαίνει δὲ τῆς
 τῆς καὶ ἐν ταῖς δημοκρατίαις· ἡττον δὲ.
 πλείονων γὰρ τῆς ἀπόρων γινομένων, γρ. ἀπό-
 ῶν. & ita
 ἢ τῆς, οὐσιῶν αὐξασόμενων, μεταβάλ-
 λουσιν εἰς ὀλιγαρχίας ἐ δυναστίας.
 Lamb.

μεταβάλλοιτο δ' αὖτε πολιτεία ἐδύναται·
 σίωσι, δὲ τὰς εἰρήσεις, ὡς τὸ ἐν Ἡρακλῆα·
 δὲ αἰρετῶν γὰρ δὲ τῶν ἐποικιστῶν κληρωθεῖς,
 οὐκ ἠρεῖται τοῖς ἐεισευομένοις· καὶ δὲ ὀλι-
 γαρχίας, ὅταν εἰσώσῃν εἰς τὰς ἀρχαί· τὰς
 κυρίας παρῆναι τοῖς μὴ τῆς πολιτείας
 φίλοις· ὡς τὸ ἐν Ὀρεῶν κατελύθη ἡ ὀλι-
 γαρχία, τῶν ἀρχόντων ἡμοκλήμου Ἡρα-
 κλεοδώρου, ὅς δὲ ὀλιγαρχίας πολιτείας
 καὶ δημοκρατίας κατεσκόβασιν· ἐν δὲ τῶν
 τῶν μίκρον λέγω δὲ τῶν μίκρον,
 οὐκ πολλὰς λαμβάνει μεγάλη γινώσκῃ
 μεταβάσεις τῶν ἰσομίμων, ὅταν παρῶσι τὸ
 μίκρον· ὡς τὸ ἐν Ἀβρακίᾳ μίκρον ἔστι τὸ
 πῆμα· τέλος δὲ οὐθένος ἦρχον· ὡς ἐγ-
 γοῖν ἢ μηδὲν ἀφῆρον τῶν μὴ τῶν μί-
 κρον· εἰσιωχῶν δὲ καὶ τὸ μὴ ὁμόφυλον,
 ἕως δὲ συμπνύσῃ· ὡς τὸ γὰρ οὐδὲ ἐκ τῶν
 τυχόντες πλήθους πόλις γίνεσθαι, οὕτως
 οὐδὲ ἐκ τῶν τυχόντων χεῖρα· δὲ ὅσοι ἤδη
 στωϊκοὶ ἐδέξαντο ἢ ἐποικοὶ, οἱ πλείστοι
 ἐσασιάζονται· οἱ, Τροϊζωίοις Ἀχαιοὶ * συ-
 γκνηστῶν Σύβαριν· εἴτα πλείους οἱ Ἀ-
 χαιοὶ ἡμοκλήμου, δὲ ἐβαλον τοῖς Τροϊζωίοις.
 ὅταν τὸ ἀγρὸς σιωέβῃ τοῖς Συβαρίταις· ἐκ τῶν
 Θουρίοις, Συβαρίταις τῶν στωϊκῶν·
 πλεονεκτεῖν γὰρ ἀξιοῦντες, ὡς σφετέρως
 τῆς χώρας, δὲ ἐπέσον· καὶ Βυζαντίοις οἱ ἐ-
 ποικοὶ ὅτι βουλεύοντες φωροφῶντες, δὲ ἐ-
 πέσον ἀφῆ μάχης· ἐκ Ἀντισσίων τοῖς Χίων
 Φυλάδας εἰσεδέξαντο, ἀφῆ μάχην δὲ ἐ-
 βαλον· Ζαγκλαῖοι δὲ Σαμίους ὑποδέ-
 ξάμενοι, δὲ ἐπέσον καὶ αὐτοί· καὶ * Ἀπολ-
 λωνιάται οἱ ἐκ τῶν Εὐξείνων πόντων, ἐποικοὶ
 ἐπαγαγόμενοι, ἐσασιάζονται· καὶ Συρακού-
 σιοι μὲν τὰ τυραννικὰ, τοῖς ξένοις καὶ τοῖς
 μισοφύροις πολιτείας ποιησάμενοι, ἐσα-
 σιάσονται, ἐκ εἰς μάχην ἦλθον· καὶ Ἀμφι-
 πολῖται, δὲ ξάμενοι Χαλκιδέων ἀποικοὶ,
 δὲ ἐπέσον ὑπὸ τούτων οἱ πλείστοι αὐτῶν.
 εἰσασιάζονται δὲ, ἐν μὲν τῶν ὀλιγαρχίας
 οἱ πολλοὶ, ὡς ἀδικησάμενοι, ὅτι οὐ μὲν
 τέχνοισι τῶν ἰσῶν, κατὰ τὸ εἶρη) παρῆρον,
 ἴσοι ὄντες· ἐκ δὲ τῶν δημοκρατίας οἱ γνώ-
 ριμοὶ, ὅτι κατέχοισι τῶν ἰσῶν, ὅτι ἴσοι ὄντες.

A Mutantur porro reipubl. administrandæ for-
 mæ etiam sine seditione propter mercenarias
 operas, quemadmodum in Heræa. Nam id-
 circo magistratus, qui antea suffragio & ele-
 ctione deferebantur, sortitò mandari cœpti
 sunt, quia eligebant homines operis mercena-
 riis vitam toleranteis. Etiam propter incu-
 riam ac negligentiam seditiones oriuntur, cum
 eos qui à reip. administrandæ forma alieno
 sunt animo, ad amplissimos magistratus per-
 venire sinunt: quemadmodum Orei sublata
 & extincta oligarchia est, eo quòd Heracléo-
 dorus in prætorum collegium cooptatus fue-
 rat: qui ex oligarchia politiam & democratiam
 fecit. Præterea propter id quod est parui mo-
 menti: dico autem rem parui momenti, quia
 sæpe non sentiunt homines magnam institu-
 torum reip. mutationem fieri, cum in re parua
 conuiuent & negligentes se præbent: quem-
 admodum Ambraciæ census erat paruus eo-
 rum qui reipubl. præerant, ad extremum au-
 tem nullius census homines ad magistratus
 prouehantur: proinde quasi paruum cen-
 sum habere proximum sit, aut nihil planè dif-
 ferat ab eo quod est nullum. Ad seditionem
 excitandam valet etiam id quod non est eiuf-
 dem gentis & generis, donec consenserit &
 conspirarit. Quemadmodum enim non ex
 qualibet & fortuitò oblata multitudine fit ci-
 uitas, sic neque quouis tempore. Quapropter
 qui inquilinos aut aduenas in ciuitatem rece-
 perunt, ii ferè omnes, aut certè plurimi, se-
 ditionibus conflictati sunt: exempli causa,
 cum Træzeniis Achiui Sybarim incoluerunt:
 deinde Achiui numero aucti, Træzenios
 eiecerunt, vnde scelus Sybariticum natum
 est. Et Thuriis, cum Sybaritæ populus vnà
 secum habitanteis, & in ciuitatem receptos in-
 iuste læderent, & maiorem agri, tanquam sui,
 partem, superioraque ad eò omnia sibi assume-
 rent, exacti sunt. Et cum Byzantii aduenas si-
 bi insidiari comperissent, & manifestè quasi in
 ipso furto deprehendissent, eos prælio com-
 misso superatos exterminarunt. Et Antissæi
 Chiorum exules in ciuitatem receptos cum
 eos res nouas moliri sensissent, signis collatis
 eiecerunt. Et Zanclexi, cum Samios in ci-
 uitatem suam recepissent, ipsi ab eis victi &
 expulsi sunt. Et Apolloniæ, qui in ponto
 Euxino habitant, cum aduenas quosdam in-
 uitaissent, seditionem inter se concitarunt.
 Et Syracusani post tyrannos exactos, peregrin-
 nis & mercenariis militibus ciuibus factis,
 dissenserunt ac discordarunt inter se, & præ-
 lium commiserunt. Et Amphipolitæ, Chalci-
 densium colonis receptis, ab his eiekti sunt eo-
 rum plerique. Seditiones autem concitat in
 oligarchiis quidem plebs & multitudo tan-
 quam iniuriam accipiens quod æqualium non
 sit particeps, cum sit æqualis, quemadmo-
 dum antè dictum est: in democratiis verò nobiles & clari viri, quoniam æqualia conse-
 quuntur, æqualibusque præmiis ornantur, cum æquales non sint, sed multò superiores.

γρ. στωϊ-
κιστῶν

γρ. Ἀπολ-
λωνιάται

B

C

D

E

Seditiones etiam oriuntur interdum in ciuitatibus etiam de locis ac sedibus, cum solum ad id ut sit vna ciuitas, non est accommodatum natura: ut Clazomenis, inter eos qui Chytrum incolebant, & insulanos: & Colophonem inter Colophonios & Notienses. Quinetiam Athenis non similiter sunt omnes populares, sed magis sunt ii qui in Piræo habitant, quam qui in vrbe. Quemadmodum enim in bellis ac præliis cloacarum & fossarum vel minimarum transitus ordines distrahunt ac diuellunt: sic omnis dissimilitudo ac diuersitas, dissidium ac discordiam parere videtur. Ac maxima fortasse dissensio & discordia est ea quæ est virtuti cum vitio: proxima, diuitiarum & paupertatis: & ita scilicet alia, quam alia, maior dissensio est: quarum etiam vna est ea quæ à nobis dicta est.

CAPVT IV.

Seditiones non de paruis, sed ex paruis rebus, oriri, multis exemplis docet.

Oriuntur igitur seditiones non de paruis rebus, sed ex paruis: dissident enim, & seditiones excitant homines de rebus magnis maximè: tamen acres & validæ sunt etiam paruæ, cum in iis in quorum moderatione respubl. vertitur, existunt: cuiusmodi res olim accidit & Syraculis. Mutata enim est reipubl. administrandæ forma, ex duobus iuuenibus magistratus gerentibus, cum inter eos de re amatoria dissensio orta esset. Altero enim absente, quidam eius sodalis, puerum, eius delicias, ad se pellexit. Ille autem reuersus, huic iratus, contra eius vxorem induxit, ut ad se veniret, ex quo adiunctis sibi qui in republ. versabantur, omneis ciueis ad seditionem perpulerunt. Quapropter talibus offensionibus nascentibus adhibenda cautio est: & ducum ac potentium discordiæ componendæ ac dirimendæ sunt, nam in principio peccatum consistit. At principium dimidium totius esse dicitur. Itaque & quod peccatum in eo commissum, paruum & leue est, iis peccatis, quæ in aliis partibus admittuntur, proportione responderet. Omnino autem nobilium & clarorum virorum seditiones totam ciuitatem contagionibus malorum contaminatam in eandem fraudem trahunt: quale illud est, quod Hestiaræ accidit post bellum Persarum, nato inter duos fratres de bonorum paternorum diuisione dissidio: Nam is, cuius res familiaris erat angustior, cum alter rem à patre relictam non exhiberet, neque thesaurum, quem pater inuenerat, proferret, popularis aduocauit, sibi que adiunxit: alter rei familiaris copiis abundans, locupletis.

Α σασιάζοισι δὲ ἐπίοτε αἱ πόλεις ἐδίσταται τῶν πόποις, ὅταν μὴ διφύασι * ἔχη ἢ χῶρα γρ. ἴσῳ πρὸς τὸ μίσην εἶναι τὴν πόλιν. οἷον ἐν Κλαζομεναῖς· οἱ δὲ πρὸς Χύτρῳ, πρὸς τοὺς ἐν νήσῳ· ἐν Κολοφώνιοι, ἐν Νοτίῳ· ἐν Ἀθῆναισι οὐχ ὁμοίως εἰσὶν, ἀλλὰ μᾶλλον δημοτικοὶ οἱ τῶν Περσῶν οἰκιστῆς τῆν τὸ ἄστυ. ὡς δὲ γὰρ ἐν τοῖς πολέμοις αἱ δίστασις τῆν ὄχρησιν, ἐτῆν πρὸς μικρῶν, δίστασις τῆν φάλαγγας· οὕτως εἴκει πᾶσα δίστασις πρὸς δίστασιν. μέγιστη μὲν οὐκ ἴσως δίστασις δὲ τῆν χῶρα καὶ μορφή· εἴτα πλοῦτος ἐπενία· ἐπὶ οὕτω δὲ ἑτέρας ἑτέρας μᾶλλον ὢν μία καὶ ἡ εἰρημότης ἐστὶ.

ΚΕΦΑΛ. δ.

Οἱ αἱ εἰσὶν οὐ πρὸς μικρῶν, ἀλλ' ἐκ μικρῶν, πρὸς δὲ δείγματα πολλὰ πρὸς πηθεῖς διδασκῆ.

ΓΙΓΝΟΝΤΑΙ μὲν οὖν αἱ εἰσὶν οὐ πρὸς μικρῶν, ἀλλ' ἐκ μικρῶν· σασιάζοισι δὲ πρὸς μεγάλων. μέγιστα δὲ καὶ αἱ μικρῶν ἰσχύοισιν, ὅταν ἐν τοῖς κυρίοις γῆρῳσι· οἷον, σπινθήρ καὶ ἐν Συρακούσαις ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις· μετέβαλε γὰρ ἡ πολιτεία ἐκ δύο νεωστῶν σασιάζοισιν, ἐν τοῖς ἀρχαίοις ὄντων, πρὸς ἐρωτικῶν αἰτίων. πατέρου γὰρ ἀποδημιώσεως, ἐπὶ τοῖς ὄντις, τῶν ἐρωτικῶν αἰτίων ἡ ἀποποίησιν. πάλιν δὲ ἐκείνος τούτω χαλεπήσας, τῶν γυναικῶν αἰτίων ἀπέπεισεν, ὡς αὐτὸν ἐλθεῖν. ὅθεν πρὸς λαμβάνοντες τῆν ἐν τῇ πολιτεία, διεσασιάζοισιν πρὸς τῆν. δὲ τῶν ἀρχαίων ἀλαβείσασιν δὲ τῆν τοιοῦτων, καὶ δίστασιν τῆν τῆν ἡγεμόνων καὶ δυναστῶν εἰσὶν. ἐν ἀρχῇ γὰρ γίνεσθαι τὸ ἀμύρτημα· ἢ δὲ ἀρχῇ λέγεσθαι ἡμισυ εἶναι πρὸς τῆν. ὡς τε ἐπὶ τῆν αὐτῇ μικρὸν ἀμύρτημα, αἰσάλογόν ἐστὶ πρὸς τῆν ἐν τοῖς ἄλλοις μέρεσιν. ὅλας δὲ αἱ τῆν γυναικῶν εἰσὶν * γρ. σωμαπλασῆν, pelliunt.

ἐ ἐν Δελφοῖς ἐκ κηδείας Ἰουάνης Διφ-
 φορέας, ἄρχη πασῶν ἐγένετο τῶν ἐσέων τῶν
 ὑπερῶν. ὁ μὲν γὰρ, οἰωνιστὰ μὲν πρὸς τὸ σὺμψω-
 μα, ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὴν ἑμίφην, ἔλαβὼν ἀ-
 πῆλθεν οἱ δὲ, ὡς ὑβριθεῖτες, ἐπέβαλον τῷ
 ἱερῶν χρημάτων, * θύοντος καὶ πεῖτα ὡς
 ἱερόσυλον ἀπέκτειναν. καὶ περὶ Μιτυλή-
 νων ἡ δὲ ἐπικληρῶν ἐσέων Ἰουάνης, πολ-
 λῶν ἐγένετο ἄρχη κακῶν ἐ τῷ πολέμῳ τῷ
 πρὸς Ἀθηναίους, ἐν ᾧ Πάγης ἔλαβε τὴν
 πόλιν αὐτῶν. Τιμοφάνης γὰρ, τῶν εὐπόρων
 πρὸς καταλιπόντος δύο θυγατέρας, * ὁ πε-
 ριαθεῖς, καὶ ἔλαβὼν πῖς ὑέσιν αὐτῶν,
 Δόξανδρος ἤρξε τῆς ἐσέως καὶ τοῖς Ἀθη-
 ναίοις πρῶτον, πρὸς τὸν ὡν τῆς πόλεως.
 καὶ ἐν Φωκίᾳ δὲ ἐπικληρῶν ἐσέων Ἰου-
 ἀνης περὶ Μνασέου τὸν Μνήσωνος πατέ-
 ρα, καὶ Εὐθυκράτου τὸν Ονομαρχίου, ἡ ἐσέως
 αὐτῶν ἀρχὴ τῷ ἱερῶν πολέμῳ κατέστη τοῖς
 Φωκεῦσι. μετέβαλε δὲ ἐν Ἐπιδαμνῶν ἡ
 πολιτεία ἐκ γαμικῶν ἰσομνησευσάμε-
 νος γὰρ ἦν θυγατέρα, ὡς ἐζημίωσεν αὐτὸν
 ὁ τῶν ἰσομνησευθέντος πατήρ, Ἰουάνης
 τῶν ἄρχόντων, ἀπερὸς συμπερέλαβε τοῖς
 ἐκ τῆς πόλεως, ὡς ἐπηρεασθεῖς. με-
 ταβάλλουσι δὲ καὶ εἰς ὀλιγαρχίαν, καὶ εἰς
 δῆμον, καὶ εἰς πολιτείαν ἐκ τῶν εὐδοκίμησά-
 πη, ἡ αὐξήθειαν ἢ ἄρχον, ἢ μόνον τῆς
 πόλεως. οἷ, ἡ ἐν Ἀρβίᾳ πάγῳ βουλή, εὐ-
 δοκίμησασα ἐν τοῖς Μηδικαῖς, ἔδοξε στω-
 τωτέρων ποιῆσαι τὴν πολιτείαν. καὶ πάλιν
 ὁ ναυτικὸς ὄχλος, Ἰουάνης ἀπίος τῆς
 περὶ Σαραμῖνα νίκης, καὶ Διφφώτης τῆς
 ἠγαμονίας, Διφφῶ τὴν καὶ τῶν ἰαλαθῆαν διώα-
 μιν, τὴν δημοκρατίαν ἰχυροτέρων ἐποίη-
 σε. ἐν Ἀργαῖοι γινόμενοι εὐδοκίμησάμενοι
 περὶ τῶν Μαυνησῶν μάχῃ τῷ πρὸς Λα-
 κεδαιμονίους, ἐπεχείρησαν καταλύειν τὸν
 δῆμον. καὶ ἐν Συρακούσῃς ὁ δῆμος ἀπίος
 Ἰουάνης τῆς νίκης τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς
 Ἀθηναίους, ἐκ πολιτείας εἰς δημοκρατίαν
 μετέβαλε. ἐν Χαλκίδι Φόξων τὸν τύραννον
 μὲν τῶν γινόμενοι ὁ δῆμος ἀπελῶν, ἀπὸ
 εἰχλῶ τῆς πολιτείας. καὶ ἐν Ἀμβρακίᾳ
 πάλιν ὡσαύτως Περειανδρὸν στωεκα-
 λῶν τοῖς ἐπικληρῶν ὁ δῆμος τὸν τύραν-
 νον, εἰς ἑαυτὸν ἐπέστρεψε τὴν πολιτείαν.

κ. δ. οὐκ
minùs
εὐστῆ.

γρ. ὁ περὶ
εὐστῆ.

A Et Delphis orta ex affinitate dissensio, fons
 & principium omnium quæ posteriùs coortæ
 sunt, seditionum fuit. Quidam enim capta-
 to augurio & consultis auspiciis, nescio quid
 sinistri sibi portendi auguratus, ut ad sponsam
 venit, ea repudiata discessit. At puellæ pro-
 pinqui tanquam contumeliosè tractati atque
 accepti, interea dum ille sacrificaret, res
 quasdam sacras in eum locum, ubi sacrifi-
 cabat, occultè coniecerunt: deinde eum, ut
 sacrilegum, necauerunt. Et Mitylenis nata
 ex puellis orbis, & patrum locupletium hæ-
 redibus, seditio, multorum malorum & bel-
 B li cum Atheniensibus suscepti, in quo Pa-
 ches Atheniensium imperator urbem eorum
 cepit, principium atque origo fuit. Nam
 cum Timophanes quidem, vnus ex locuple-
 tibus, duas filias superstites reliquisset, Do-
 xanderque qui eas filiis suis vxores popos-
 cisset, repulsam tulisset, spretusque ac re-
 iectus fuisset, seditionis auctor ac princeps
 fuit: & Atheniensibus ea re offensus atque ir-
 ritatos ad bellum impulit. Et cum apud Pho-
 censeis ex puella patri diuiti superstiti inter
 Mnascam Mnasonis patrem, & Euthycra-
 tem Onomarchi filium seditio coorta esset,
 C hæc seditio belli sacri Phocensibus origo
 fuit. Mutata est & Dyrrachii reipublicæ
 administrandæ forma ex rebus nuptialibus.
 Cum enim quidam filiam suam cuidam des-
 pondisset, & sponsi pater iratus, quod ille
 consilium suum de filia mutasset, magistra-
 tumque adeptus, ei multam irrogasset; ille
 alter tanquam iniuria & contumelia affe-
 ctus, eos adiunxit sibi, qui reipublicæ ad-
 ministratione exclusi erant. Mutatur au-
 tem reipublicæ administrandæ forma etiam
 in oligarchiam, aut in democratiam, aut in
 D politiam: ex eo quod vel ii qui reipublicæ
 præsumt, vel aliqua pars ciuitatis præclaram
 existimationem & gloriam facto aliquo lau-
 dabili pepererit, aut aucta sit: quo modo
 senatus Ariopagiticus optima existimatione
 & fama parva temporibus belli Persici, vi-
 sus est reipublicæ administrandæ formam
 actiorem & contentiorem effecisse. Et rur-
 sus turba nautica, cum illius ad Salaminem
 victoriæ, & ob victoriam illam, totius Græ-
 eiz principatus causa fuisset; propter hanc
 E maritimam potentiam, democratiam robu-
 stiolem ac validiorem reddidit. Et Argis viri
 nobiles atque illustres magna in prælio aduer-
 sus Lacedæmonios ad Mantineam commisso
 parva gloria, conati sunt democratiam de
 medio tollere. Et Syracusis, cum in populo
 causa victoriæ belli cum Atheniensibus gesti
 constitisset, politia in democratiam mutata
 est. Et Chalcide populus, Phoxo tyranno
 cum illustribus & claris viris sublato, conti-
 nuè se ad politiam contulit atque applicauit.

Et Ambraciz rursus eodẽ modo populus, Periandro tyrãno vnà cum iis qui cum eo iuncti
 in ciuitatẽ inuadebant, exacto, ad seipsum reipub. administrationem reuocauit ac redegit.

Omnino igitur nemini obscurum esse debet, eos, per quos civitati potentia parva est, tum priuatos, tum magistratus, tum tribus, partem denique & multitudinem quamlibet, quantacumque illa sit, seditionem commouere. Nam aut qui his honorem habitum inuident, seditionis initium faciunt: aut hi propter excellentiam æquali sorte contenti esse nolunt. Mutantur etiam reipublicæ administrandæ formæ, cum quæ videntur esse inter se contrariæ partes, exquantur, ut diuites & multitudo: medium autem aut nihil est, aut admodum & prorsus paruum. Nam si longè præstet pars alterutra, cum parte perspicuè meliore non vult altera cum periculo dimicare. Quapropter etiam qui virtute præstant, seditionem ferè non faciunt. Tales enim pauci fiunt, cum multis comparati. Vniuersè igitur in omnibus reipublicæ administrandæ formis, seditionum & mutationum principia & causæ hoc modo se habent. Mouent autem & mutant reipubl. administrandæ formas interdum vi, interdum dolo & fallacia. Vi, aut statim ab initio, aut posterius vim afferentes, & necessitatem imponentes. Nam dolus quoque duplex est, aliquando enim dolis primùm vñ aduersariorum voluntate reipubl. administrationem commutant: deinde posterius iis iniuris per vim retinent: exempli gratia, inter temporibus quadringentùm virùm, populum deceperunt, cum dicerent, regem Persarum pecuniam ad bellum cum Lacedæmoniis susceptum suppeditaturum: cum autem falsum dixissent, reipubl. administrationem penes se retinere conabantur. Aliquando posteaquam ab initio fidem fecerunt ac persuaserunt, eis iterum posterius persuadendo adductis, & libentibus imperant. Exiis igitur quæ dicta sunt, intelligere licet, simpliciter omneis reipublicæ administrandæ formas mutationibus, tanquam quibusdam fortunæ telis, esse propositas atque opportunas.

CAPVT V.

Sigillatim de causis mutationum vniuscuiusque πολιτείας acturus, primum de democratia disputat.

IN vnoquoque autem reip. administrandæ genere oportet nos ex his partienteis euenta considerare. Democratiz igitur mutantur maximè propter blandorum populi ductorum & leuium concionatorum petulantiam. Nam partim locupletis priuatim calumniis onerantes, eos coire & conspirare faciunt (conciliat enim & coniungit vel inimicissimos communis metus) partim communiter multitudinem in eos incitantes. Atque hoc in multis quis a euenire videat.

A καὶ ὅλως δὴ δεῖ τῶν μὴ λαμβάνειν, ὡς οἱ δυνάμεως αἰετοὶ γυρόμενοι, καὶ ἰδιώται, καὶ ἄρχαι, ἔφυλαί, ἔ ὅλως μέρος ἔ ὀποιονοῦν πλῆθος, εἰσὶν κινούσιν. ἢ γὰρ οἱ τοῦτοίς φρονοῦντες ὑπομνήσιν, ἄρχοι τῆς εἰσεως· ἢ οὔτοι, ἀλλὰ τὴν ὑποφύλῳ, οὐ γέλοιον μὲν εἶναι ὅτι τῆς ἴσων. κινούσιν δὲ αἰ πολιτείας, ὅταν τὸν αἰτία εἶ) δοκῶντα μέρη τῆς πόλεως, ἰσάξῃ ἀλλήλοις· οἷ, οἱ πλούσιοι καὶ ὁ δῆμος· μέσον δὲ, ἢ μικρόν, ἢ μέγαν πᾶμπῶν. ἀν γὰρ πολὺ ὑποφύλῳ ὀποτερονοῦν τῆς μερῶν πρὸς τὸ φαεινῶς κρείττον, τὸ λοιπὸν οὐ γέλει κινδυνεύειν. * δι' ὃ καὶ οἱ καὶ ἄρετιῶν ἀφαιρέοντες οὐ ποιοῦσι εἴσιν, ὡς εἰπεῖν· ὀλίγοι γὰρ γίνονται πρὸς πολλοὺς. καθόλου μὲν οὖν πρὸς πάσας τὰς πολιτείας αἱ ἄρχαι καὶ αἰτία τῆς εἰσεως καὶ τῆς μεταβολῶν, τῶν ἔχουσιν τὸν ἔσπον. κινούσι δὲ τὰς πολιτείας, ὅτε μὲν, ἀλλὰ βίας· ὅτε δὲ δι' ἀπάτης. ἀλλὰ βίας μὲν, ἢ βίης δὲ ἄρχης, ἢ ὑπερὸν ἀναγκάζοντες. καὶ γὰρ ἡ ἀπάτη διττή. ὅτε μὲν γὰρ ὄξαπατήσμετες τὸ πρῶτον, ἐκόντων μεταβάλλουσι τὴν πολιτείαν· εἴτ' ὑπερὸν βία κατέχουσιν ἀκόντων· οἷ, ὅτι τῆς τετρακοσίων τῶν δῆμον ὄξαπατήσμε, φάσκοντες τὸν βασιλέα χρῆματὰ πρὸς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους. ἡυσταίμενοι δὲ, κατέχειν ἐπειράντο τὴν πολιτείαν. ὅτε δὲ ὄξα ἄρχης τε πείσμετες, καὶ ὑπερὸν πάλιν πεισθέντων, ἐκόντων ἄρχοισιν αὐτῆς. ἀπλάς μὲν οὖν πρὸς πάσας τὰς πολιτείας, ἐκ τῆς εἰρημῶν συμβέβηκε γίνεσθαι τὰς μεταβολάς.

γρ. διὸ καὶ

Κ Ε Φ Α Λ. ε'

E Πρὸς μεταβολῆς ἐκάστης πολιτείας χωρεῖς καὶ πρῶτον πρὸς δημοκρατίας.

Κ Α Θ' ἐκαστὸν δὲ εἶδος πολιτείας ἐκ πύτων μερίζοντες, τὰ συμβαίνοντα δι' ἑωρεῖν. αἱ μὲν οὖν δημοκρατίας μάλιστα μεταβάλλουσι ἀλλὰ τὴν τῆς δημογῶν ἀσέλγεια. τὰ μὲν γὰρ, ἰδίᾳ συκοφαντοῦντες τοὺς τὰς οὐσίας ἔχοντας, συσπρέφουσιν αὐτοὺς· στυγᾶντι γὰρ καὶ τοὺς ἐχθιστοὺς ὁ κοινὸς φόβος· τὰ δὲ, κοινῆ ὁ πλῆθος ἐπάγοντες· καὶ τῶντο ἐπὶ πολλῶν ἀν' ἑὺς ἴδαι γυρόμενον οὕτως

καὶ γὰρ ἐν Κῶ ἡ δημοκρατία μετέβαλε πολλῶν ἐγγυμομένων δημογωγῶν. οἱ γὰρ γωεῖμοι σωέστησαν. καὶ ἐν Ρόδῳ· μισθοφορῶν τε γὰρ οἱ δημογωγοὶ ἐπέειπον, καὶ ἐκώλυον ἀποδιδόναι τὰ ὀφειλόμενα τοῖς τετραρχοῖς. οἱ δὲ, ἀφ' ἑαυτῶν ὀπιφερομένης δίκης, ἰσχυρὰ κἀδυστὸν συστάτες, καταλύσαν τὸν δῆμον· καταλύθη δὲ καὶ ἐν Ηρακλείᾳ ὁ δῆμος μετὰ τὸν ἀπικισμὸν βύθους, ἀφ' ἑαυτῶν δημογωγῶν· ἀδικούμενοι γὰρ ἦσαν αὐτῶν οἱ γωεῖμοι, ὄξυπύλον· ἔπειτα ἀθροισθέντες οἱ ἐκπύλοντες, ἐκατήχθησαν κατέλυσαν τὸν δῆμον. Ἐξαπλοσίως δὲ καὶ ἡ ἐν Μεγάρῳ καταλύθη δημοκρατία. οἱ γὰρ δημογωγοὶ, ἵνα χρήματα ἔχουσι δημεύειν, ὄξυβαλον πολλοὺς τῶν γωεῖμων, ἕως πολλοὺς ἐποίησαν τοῖς φθίνοντες. οἱ δὲ, καλιόντες, ἐνίκησαν μαχόμενοι τὸν δῆμον, κατέστησαν πρὸς ὀλιγαρχίαν. σιωπῆ δὲ τῶν καὶ παρὰ Κόμῳ ὅτι τῆς δημοκρατίας, ἡ κατέλυσε Θερασμάχος. σχεδὸν δὲ καὶ ὅτι τῶν ἄλλων ἀπὸ τῶν ἰδοῖν γεωρῶν τὰ μεταβολὰς τῶν ἐχούσων τὸν ἔθρονον. ὅτι μὴ γὰρ ἵνα χαλεπῶνται, ἀδικουῦντες τοῖς γωεῖμοις σωέστησαν. ἡ τὰ οὐσίας ἀναδάσεις ποιοῦντες, ἡ τὰ πρὸς ὀδοὺς τῆς λειτουργίας· ὅτι δὲ, ἀφ' ἑαυτῶν ἔχουσι δημεύειν τὰ κτήματα τῶν πλοσιῶν. ὅτι δὲ τῶν ἀρχαίων, ὅτι γνοῖτο ὁ αὐτὸς δημογωγὸς, καὶ στρατηγός, εἰς τυραννίδα μετεβαλλόν. σχεδὸν γὰρ οἱ πλείστοι τῶν ἀρχαίων τυραννῶν, ἐκ δημογωγῶν γέγονασιν. αἴτιον δὲ τὸ ὅτι μὴ γίνεσθαι, νῦν δὲ μὴ· ὅτι τότε μὴ οἱ δημογωγοὶ ἦσαν ἐκ τῶν στρατηγῶν. οὐ γὰρ πῶς δυνατοὶ ἦσαν λέγειν· νῦν δὲ, τῆς ῥητορικῆς ἡγεμονίας, οἱ δυνατοὶ λέγειν, δημογωγοὶ μὴ, δι' ἀπειρίας δὲ τῶν πολεμικῶν, οἷον ὀπιπῆναι, πλὴν εἰ πῶς βραχὺ πὶ γέροντε ποιοῦτον. ἐγγυμονοὶ δὲ τυραννίδες πρότερον μᾶλλον ἢ νῦν, καὶ ἀφ' ἑαυτῶν μεγάλας ἀρχὰς ἐγχειρίζουσαι πῶν. ὡς ἐν Μιλήτῳ ἐκ τῆς ἀφροσύνης· πολλῶν γὰρ ἡ ἐμὴ μεγάλων κύριος ὁ ἀφροσύνης. εἰ δὲ, ἀφ' ἑαυτῶν μὴ μεγάλας εἶναι, τότε τὰς πόλεις,

A Nam etiam in Cō mutata democratia est, exortibus in ea improbis populi ductoribus: nobiles enim coiverunt. & Rhodi: stipendium enim militibus populares concionatores praebebant, & triremium praefectis iusta persolvere vetabant. Illi autē propter iudiciorum gravium (quae ex lege, nisi nauigarent, erant subituri) metum, coacti sunt, coitione facta, populi potentiam euertere. Heraclae quoque opes populi fractae & dissipatae sunt, statim post coloniam eō ab Atheniensibus missam, culpa popularium & leuium populi ductorum. Cum enim nobiles ab iis iniuria afficerentur, exire e ciuitate coacti sunt: deinde qui eieci fuerant, in vnum conductis & contractis copiis, in ciuitatem ab exulio reuersi, democratiam sustulerunt. Similiter & quae Megaris erat democratia, dissoluta & conuulsa est: nam populi ductores, vt bona priuatorum publicare possent, multos nobiles e ciuitate exterminarunt, vsque eō donec magnum exsulum numerum fecerunt. Illi autem in ciuitatem ab exulio reuerti cupientes, signis collatis populum superarunt, & oligarchiam ex democratia fecerunt. Idem porro & Cumis accidit: qua in vrbe democratiam Thrasymachus funditus deleuit. Atque in aliis ferē ciuitatibus, si quis animaduertere & considerare velit, rerum publ. conuersiones & mutationes hoc eodem modo fieri videre possit. Interdum enim vt a populo gratiam incant, nobiles iniuriam inferentes, eos ad consensionem & coitionem faciendam impellunt, dum aut eorum bona legibus agrariis populo diuidunt, honorumque aequationem inducunt, aut vestigalia functionibus munerum publicorum exhauriunt: interdum falsis criminibus in iudicium adducentes, & in inuidiam vocantes, vt diuitum fortunas & facultates rei familiaris publicare possint. Priscis porro temporibus cum idem populi ductor fieret & imperator, democratia in tyrannidem vertebatur: ferē enim plerique tyranni antiqui ex populi ductoribus facti sunt. Causa autem quamobrem tunc quidem hoc fieret, nunc verō non item, est, quod populi ductores erant ex numero eorum qui praerant exercitui, quique rem militatē administrabant, nondum enim eloquentes erant. Nunc autem arte dicendi propagata, qui dicendo valent, populo quidem praesunt, eumque concionando moderantur: sed propterea quod sunt imperiti rerum bellicarum, non moliuntur res nouas, neque reipubl. administrandae formam conantur immutare, nisi sicubi leuiter quippiam tale tentatum est. Existebant autem tyrannides antea magis quam nunc, & quia magna imperia certis hominibus mandabantur ac tradebantur: vt Mileti tyrannis ex prytania facta est: multarum enim & magnarum rerum penes prytanin potestas erat: & praeterea quia tunc vrbes non erant magna,

sed populus in agris commorabatur, in operibus rusticis occupatus: idcirco populo praefecti, cum essent viri militares & bellicosi, tyrannidem occupabant. Omnes autem hoc faciebant, quod se populus eis crediderat & commiserat. Fidem porro ut eis haberet populus, faciebant inimicitiae, quas illi cum divitiibus gerebant: ut Pisistratus Athenis, ortu diffensione inter eum & Pediacos, a populo fide dignus habitus est: & Theagenes Megaris, cum is locupletium pecora & argumenta ad fluvium pascentia deprehendisset, & Dyonysius, cum Daphnaeum & ceteros locupleteis accusaret, dignus tyrannide existimatus est, propter inimicitias cum illis susceptas, fidem apud populum consecutus, quasi popularis esset. Fit autem etiam mutatio ex democratia patria & antiqua in maximè novam & recentem. Nam quibus in locis magistratus per electionem deferuntur, non ex censibus; & populus eligendi ius habet: in eis ambitiosi homines populo assentantes eòrem deducunt ut populus etiam legum sit arbiter ac dominus. Remedium autem huius incommodi, aut ne accidat, aut ut minus accidat, in eo positum est, ut magistratus à tribubus pronuntientur ac declarentur, non à populo uniuerso. Democratiarum igitur mutationes ferè omnes propter has causas fiunt.

CAPVT VI.

De commutationibus oligarchiarum.

Oligarchiae autem commutantur duobus maximè modis valde in promptu positis: vno quidem, si pauci potentes, & reipublicae compotes multitudini iniuriam inferant. Quiuis enim fit hic dux idoneus ad praecundem populo: sed tum maximè, cum acciderit, ut dux ex ipsa oligarchia existat: quemadmodum in Naxo Lygdamis, qui posteriùs Naxiorum etiam tyrannus fuit. Habet autem & seditionis principium ab aliis profectum differentias quasdam. Interdum enim ab ipsis diuitibus, non iis tamen qui prouecti sunt ad magistratus, nascitur oligarchiae interitus, cum valde pauci sunt ij qui honores adepti sunt: ut Massiliae, & Istri, & Heracleae, & in aliis vrbibus accidit. Nam qui magistratum participes non erant, rebus nouandis studuerunt, donec ipsi etiam participes facti sunt: fratres quidem maiores natu prius, posteriùs verò iterum minores. non enim magistratum obtinent in nonnullis locis pater & filius: in quibusdam frater natu maior, & natu minor, atque illic quidem reipublicae administratio, ciuilius facta est. Istri verò in democratiam euasit,

A ἄλλ' ὅτι τῶν ἀρχῶν οἰκεῖν τὸν δῆμον, ἀχρονόντα πρὸς τοῖς ἔργοις, οἱ πρῶτα τῶν δῆμον, ὅτε πολεμικὴ ἡμῶν, τυραννίδι ἐπέστη. πάντες δὲ τῶν ἔδρων ἕπο τῶν δῆμου πιστεύοντες· ἡ δὲ πίστις ἢ ἀπίθεια ἢ πρὸς τοῖς πλοισίοις· οἱ, Αθηνῶσι τε Πεισίστρατος σασιάσας πρὸς τοῖς Πεδιακοῖς, καὶ Θεαγένης ἐν Μεγαροῖς τῶν βυπύρων τὰ κτεῖνα ἀποσφάξαι, λαβῶν πρῶτα τὸν ἀμὸν ἐπιπέμεντας. ἘΔιονύσιος κλητῶν Δαφναίου, καὶ τῶν τοιοσίων, B ἠξιώθη τῆς τυραννίδος, ἀφ' ἧς πρῶτα πιστευθεῖς, ὡς δημοτικὸς ὢν. μεταβάλλοισι δ' ἐκ πατρίας δημοκρατίας εἰς τιμωροῦσιν. ὅπου γὰρ αἰρεῖται μὴ αἱ ἀρχαί, μὴ ἀπὸ τῆς ματαίων δὲ· αἰρεῖται δὲ ὁ δῆμος· δημαγωγῶντες οἱ ἀποιδαρχιῶντες, εἰς τῶν κλητῶσιν ὡς κύριον εἶναι τὸν δῆμον καὶ τῶν νόμων. ἀχρον δὲ τῶν ἢ μὴ γίνεσθαι, ἢ τῶν γίνεσθαι ἢ πῶν, τὸ τὰς φυλάξαι φέρειν τοῖς ἀρχόντας, ἀλλὰ μὴ πάντα τὸν δῆμον. τῶν μὴ οὖν δημοκρατῶν αἱ μεταβολαὶ γίνονται πᾶσαι σχεδὸν ἀφ' αὐτῶν τὰς αἰτίας.

ΚΕΦΑΛ. 5.

Αἱ τῶν ὀλιγαρχῶν μεταβολαί.

A I δὲ ὀλιγαρχία μεταβάλλοισι ἀφ' ἑνὸς μάλιστα εἰς τοὺς τοῖς φανερωτάταις· ἕνα μὴ, εἰς ἀδικίῃσι ὁ πῆθος· πᾶς γὰρ ἰσχυρὸς γὰρ πρῶτα· μάλιστα δὲ, ὅταν δὲ αὐτῆς συμβῆ τῆς ὀλιγαρχίας γίνεσθαι τὸν ἠγεμόνα· καθάπερ ἐν Νάξῳ Λύγδαμις, ὅς καὶ ἐτυράνησεν ὑπερὶ τῶν Νάξιων. ἔχει δὲ ἢ ὅξ * ἄλλων ἀρχῆ, γρ. αὐτῶν mi nūs τοῦ αἰ.

D νερωτάταις· ἕνα μὴ, εἰς ἀδικίῃσι ὁ πῆθος· πᾶς γὰρ ἰσχυρὸς γὰρ πρῶτα· μάλιστα δὲ, ὅταν δὲ αὐτῆς συμβῆ τῆς ὀλιγαρχίας γίνεσθαι τὸν ἠγεμόνα· καθάπερ ἐν Νάξῳ Λύγδαμις, ὅς καὶ ἐτυράνησεν ὑπερὶ τῶν Νάξιων. ἔχει δὲ ἢ ὅξ * ἄλλων ἀρχῆ, γρ. αὐτῶν mi nūs τοῦ αἰ.

E καὶ ἐν Ἰστρί, ἔν Ἡρακλείῃ, ἔν ἄλλαις πόλεσι συμβέβηκεν. οἱ γὰρ μὴ μετέχοντες τῶν ἀρχῶν, ἐκίνουσι, ἕως μετέλαβοι οἱ πρῶτος βύτιοι πρῶτοι τῶν ἀλφῶν· ὑπερὶ δὲ οἱ νεώτεροι πάλιν· ἢ γὰρ ἀρχοῖσιν, ἐπὶ αὐτῶν μὴ ἀμα πατὴρ τε ἔχῃ· ἐπὶ αὐτῶν δὲ ὁ πρῶτος βύτιος ἔν νεώτερος ἀδελφός· ἔν ἕνα μὴ, πολιτικώτερος ἐγένετο ὀλιγαρχία· ἐν Ἰστρί δὲ εἰς δῆμον ἀπετελεύτησεν.

ἐν Ηρακλείᾳ δὲ ὅτε ἐλαττοῦν εἰς ἑξα-
 κοσίους ἦλθε. μετέβαλε δὲ ἐν Κνίδω
 ἢ ὀλιγαρχία, σασιασθέντων τῶν γυναι-
 κῶν αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς, ἀφ' οὗ ὀλι-
 γρῶν μετέχειν καὶ καθάπερ εἴρηται, εἰ
 πατὴρ, ἢ ὄν μὴ μετέχειν μηδ', εἰ
 πλείους ἀδελφοί, ἀλλ' ἢ τὸν πρεσβύτα-
 τον. ἑπιλαβόμενος γὰρ σασιαζόντων ὁ
 δῆμος, καὶ λαβὼν παρὰ τὴν ἐκ τῶν
 γυναικῶν, ἑπιτέμνος ἐκράτησεν. ἀσθε-
 νῆς γὰρ τὸ σασιαζόν. ἐν Ἐρυθραῖς δὲ,
 ἐπὶ τῆς τῆς * βασιλίδων ὀλιγαρχίας,
 ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις. καὶ καθάπερ
 ἐπιμελουμένων τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ, ὁ-
 μως, ἀφ' οὗ ὀλίγων ἀρχαίων ἀ-
 γρακτῆν ὁ δῆμος, μετέβαλε τὴν πο-
 λιτείαν. κινουμένη δὲ αἰ ὀλιγαρχία * ὅτε
 αὐτῆς, ἐ ἀφ' οὗ φιλονεικίας δημαγω-
 γῶν. ἢ δημαγωγία δὲ διττή: ἢ μὲν,
 * ἐν αὐτοῖς τοῖς ὀλίγοις. ἐγγίεται γὰρ δη-
 μαγωγός, καὶ πάλιν ὀλίγοι ὄντι. οἷον, ἐν
 τοῖς τετράκοντα Ἀδίωνησιν, οἱ παρὰ Χαρι-
 κλέα ἰσχυροί, τοῖς τετράκοντα δημαγω-
 γῶν. ἐν τοῖς τετρακοσίοις οἱ παρὰ
 Φρωίχον, τὸν αὐτὸν ἔχον. ὅταν τὸν ὄχλον
 δημαγωγῶσιν οἱ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ὄν-
 τες οἷον, ἐν Λαρίῳ οἱ πολυφύρακες,
 ἀφ' οὗ αἰρεῖσθαι αὐτοὺς τὸν ὄχλον, ἐδη-
 μαγωγῶν. ἐν ὅσας ὀλιγαρχίας οὐχ
 οὗτοι αἰρεῖσθαι τὰς ἀρχάς, ὅτε οἱ
 ἀρχόντες εἰσιν. ἀλλ' αἱ μὲν ἀρχαὶ ἐκ
 πημμάτων μεγάλων εἰσιν, ἢ ἐταρῶν.
 αἰρεῖσθαι δὲ οἱ ὀλίγοι, ἢ ὁ δῆμος.
 ὅπως ἐν Ἀβύδῳ σιωέβαμε. ἐ ὅπου τὰ
 δικαστήρια μὴ ἐκ τῆς πολιτείας
 ἔστι. δημαγωγῶντες γὰρ πρὸς τὰς
 κρίσεις, μεταβάλλουσι τὴν πολιτείαν.
 ὅπως καὶ ἐν Ηρακλείᾳ ἐγένετο τῇ ἐν
 τῷ Πόντῳ. ἐν δὲ, ὅταν ἐνίοι εἰς ἑ-
 λαττοῦς ἔλθωσι τὴν ὀλιγαρχίαν. οἱ γὰρ
 τὸ ἴσον ζητοῦντες, ἀναγκάζονται βοη-
 θὸν ἐπαγαγεῖσθαι τὸν δῆμον. γίνονται δὲ
 μεταβολαὶ τῆς ὀλιγαρχίας, ἐ ὅταν ἀνα-
 λώσωσι τὰ ἴδια, ζῶντες ἀσφαλῶς. ἐ
 γὰρ οἱ τοιοῦτοι κεννομεῖν ζητοῦσι. ἐ
 ἢ τυραννίδι ἑπιβῆσθαι αὐτοὶ, ἢ κα-
 τασκιάζουσιν ἑτέρου. ὡς παρὰ [ὁ] Ἰππα-
 εῖνος Διονύσιον ἐν Συρακούσαις. ἐ ἐν
 Ἀμφιπόλει, ὅ ὄνομα ἦν Κλεόπι-
 μος, τοῖς ἐπὶ τοῖς Χαλχιδέων ἤγαγε.

At Heraclæa à paucioribus potentibus ad sex-
 centos translata est. Mutata etiam in Cnido
 oligarchia est, cum viri ipsi illustres ac nobi-
 leis ab eis discedissent, propterea quod pauci
 reipubl. administrationis participes erant: &
 quemadmodum dictum est, si pater magistra-
 tum obinebat, filius à magistratu exclude-
 batur: & si plures fratres erant, soli natu ma-
 ximo aditus ad magistratus patebat. Nam
 cum populus eos inter se disidentibus ac dis-
 cordantibus occupasset atque oppressisset, & ex
 illustrium virorum numero ducē cepisset: im-
 petu facto eos adortus profligavit, rerumque
 potitus est: imbecillum enim est id omne quod
 discordat. Et Erythris regis Androcli posteris
 oligarchiam obtinentibus, priscis illis tem-
 poribus, quamvis ea quæ ad rempubl. pertine-
 rent, bene procurarent; indignè ferens tamen
 populus, quod paucorum imperio subiectus
 esset, reipubl. administrandæ formam muta-
 vit. Mutantur autem oligarchiæ etiam ipso-
 rum paucorum potentium culpa, cum propter
 contentionis studium populo blandiuntur at-
 que assentantur. Duplex autem popularis blâ-
 ditia est: una, quæ in ipsis paucis potentibus
 vertitur. Existit enim blandus populi ductor,
 & pene dicam, assentator, etiam si pauci ad-
 modum sint quibus blandiatur: verbi gratia,
 Athenis in triginta viris Charicles vixit ac
 valuit, dum triginta viris populariter blan-
 ditur, & in quadringentis Phrynicus eodem
 modo. Altera, cum turbæ & fæci populi
 blandiuntur & assentantur pauci divites im-
 perium obtinentes: vt Larissæ civium cu-
 stodes, qui politophylaces dicuntur à Græ-
 cis: quia ipsi à plebe legebantur, populi tur-
 bam & infimam multitudinem colebant.
 Quod etiam fit in iis omnibus oligarchiis, in
 quibus non hi legendorum magistratuum ius
 habent, ex quorum corpore aut ordine su-
 muntur magistratus, sed magistratus quidem
 fiunt ex amplis & magnis censibus aut sodali-
 taribus: verum eligunt eos aut milites leuioris
 armaturæ, aut populus, (quod Abydi contig-
 git,) & vbi rebus iudicandis non præsent
 qui reipubl. administrant. colentes enim
 populum, iudiciorum gratia, reipublicæ ad-
 ministrandæ formam in democratiâ com-
 mutant: quod & Heraclæa, quæ in Ponto est,
 accidit. Præterea cum aliqui oligarchiam ad
 pauciores trahunt. Nam qui æqualitatem que-
 runt, auxilium populi aduocare, sibi que af-
 ciscere coguntur. Fiunt autem oligarchiæ con-
 uersiones etiam, cum pauci potentes, qui
 reipubl. moderantur, rem suam familia-
 rem consumpserunt intemperanter viuendo.
 Etenim tales homines rebus novis student:
 & aut ipsi tyrannidem occupant, aut alium
 tyrannum parant: quemadmodum Hip-
 parinus Dionysium Syracusis, & Amphipoli
 quidam, cui nomen erat Cleotimo, Chal-
 cidensium inquilinos in urbem adduxit:

χ. βασιλίδων

Interp. ὅτε αὐτῆς

Infra c. 8

200

etque, cum venissent, locupletibus in se infensos reddidit, atque in eos incitavit. Et in Ægina is qui negotium illud, quod ad Charerem attinebat, gessit, reipubl. administranda formam mutare conatus est propter talem causam. Interdum igitur aliquid mouere & notare conantur: interdum pecuniam publicam furantur: ex quo aut hi inter se dissident & discordant: aut qui his rempubl. depeculantibus aduersantur & repugnant; quod Apolloniæ accidit: eam dico quæ est in Ponto. Consentiens autem & conspirans oligarchia non facile ex se ipsa interit: cui rei indicio est Pharsaliorum reipubl. administratio. Illi enim cum pauci sint, in multos dominantur obtinent, quoniam se ipsi bene gerunt. Nam verò frangitur paucorum potentatus, cum in oligarchiam alteram oligarchiam inserunt, hoc autem est, cum ad paucos contracta reipubl. administratione, amplissimorum magistratuum omnes pauci non sunt participes: quod aliquando Elide accidit. Nam cum respubl. à paucis senatoribus administraretur, pauci omnino fiebant senatores: & quia perpetui erant, cum essent nonaginta: & quia electio erat dynastix propria, eorumque qui Lacedæmone sunt, senatorum electioni similis. Fit porro etiam in bello & in pace oligarchiarum mutatio: in bello quidem, dum propterea quod populi fidem habent suspectam, militibus externis coguntur v. l. cui enim exercitum tradiderint, hic saepenumero tyrannus efficitur: quemadmodum Corinthi Timophanes. Quod si plures fuerint, hi sibi dynastiam asciscunt: interdum verò hæc veriti, cum multitudine reipublicæ administrationem communicant, propterea quod necesse habent populo uti. In pace autem, propterea quod mutuo fidem non habent, custodiam corporis externis militibus & principi inter eos medio tradunt & committunt, qui fit interdum vtriusque partis dominus. Quod Larissæ accidit, Aleuadis Samiis principatum obtinentibus: & Abydi, sodalitatibus institutis: quarum vna erat ea quæ fuit Iphiadæ. Oriuntur autem seditiones etiam ex eo, quod alii ab aliis contumeliosè tractentur & vexentur, iis ipsis qui imperium habent: & ex eo, quod faciliose iactentur ac circumueniantur in nuptiis, & in actionibus iudicialibus, (verbi gratia) ex causa nuptiali seditiones, quas antè diximus, tanquam ex fonte manauerunt. Oligarchiam porro Eretriensem, quam equites obtinebant, Diagoras sustulit ac deleuit, quod in nuptiis iniuriam accepisset. Seditio verò, quæ Heracleæ exarsit, ex iudiciali sententia orta est: & ea quæ Thebis, ex eo quod ob crimen adulterii pœnas istas quidem illas, sed nimis acerbas sumpsissent Heracleenses principes de Eurytione, Thebani de Archia. Contenderunt enim eius inimici,

Α καὶ ἐλθόντων, διεσασίασεν αὐτοὺς πρὸς τοὺς διπλοῦς. καὶ ἐν Αἰγίνῃ οὐκ ἔτι πρὸς τὴν πύλιν πρὸς Χάρητα πρὸς τῆς, ἐνεχείρησε μεταβαλεῖν τὴν πολιτείαν ἀπὸ τῆς αὐτοῦ αἰτίας. ὅτε μὲν οὖν ἐπιχειροῦσι ἡκινεῖν, ὅτε δὲ κλέπτουσι τὰ κοινὰ. ὅθεν πρὸς αὐτοὺς σασιάζουσι καὶ οὗτοι, ἢ οἱ πρὸς τοὺς μαχομένοι * κλέπτοντας. ὅθεν ἐν Ἀπολλωνίᾳ σιωέβη τῇ ἐν τῷ Γόντῳ ὁ μνοοῦσα δὲ ὀλιγαρχία, οὐκ ἐν ἀφροῦς δὲ ἀπὸ τῆς. σημειῖον δὲ ἢ ἐν Φαρσάλῃ πολιτεία. ἐκφοροῦν δὲ ὀλίγοι ὄντες * πολλῶν κύριοι εἰσι, ἀπὸ τῆς χρεῖσθαι σφίσι αὐτοῖς καλῶς καταλύον) δὲ, ἔστω ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ἑτέραν ὀλιγαρχίαν ἐμποιοῦσι. τὸ δὲ ἐστὶν, ὅταν ἕκαστος πολίτευμα τοῦ ὀλίγου ὄντος, τῷ μεγίστων ἀρχῶν μὴ μετέχωσιν οἱ ὀλίγοι πρότεροι: ὅθεν ἐν Ἡλιδοῦ σιωέβη ποτὲ. τῆς πολιτείας γὰρ δι' ὀλίγων οὐσης τῷ γερύοντων, ὀλίγοι πάντων ἐγίνοντο, ἀπὸ τῆς αἰδίου ἐστὶν, ἐρνεήκοιτα ὄντας. τὴν δὲ ἀρεσιν διωασυζικῶν ἐστὶν, καὶ ὁμοίᾳ τῇ τῷ ἐν Λακεδαιμόνι γερύοντων. γίνεσθαι δὲ μεταβολὴ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ ἐν πολέμῳ, ἔστω εἰρήνῃ ἐν μὲν πολέμῳ, ἀπὸ τῆς πρὸς τὴν δῆμον ἀπιστίας, στρατιώταις ἀναγκαζομένων χρεῖσθαι. ὅ γὰρ ἀπὸ ἐγκλείσασιν, ἔστω πολλὰ κίς γίνεσθαι τύραννος. ὡς ἔστω ἐν Κορίνθῳ, Τιμοφάνης. ἀπὸ δὲ πλείους, οὗτοι αὐτοῖς πρὸς ποιοῦνται διωασίαν. ὅτε δὲ ταῦτα δεδύπτες, μεταδιδάσιν ὅτι πλήθει τῆς πολιτείας, ἀπὸ τῆς ἀναγκάζεσθαι ὅτι δῆμον χρεῖσθαι. ἐν δὲ τῇ εἰρήνῃ, ἀπὸ τῆς ἀπιστίας τῆς πρὸς ἀνομίαις, ἐγκλείουσι τὴν φυλακῶν στρατιώταις καὶ ἀρχῶντι μεσιδία, ὅς ἐσὶν οὗτοι γὰρ κύριος ἀμφοτέρων. ὅθεν σιωέβη ἐν Λαρίσῃ ἐπὶ τῆς τῷ Ἀλυάδων ἀρχῆς τῷ πρὸς Σάμοι καὶ ἐν Ἀβύδῳ ἐπὶ τῷ ἐσθαιῶν, ὧν ἡ μία ἢ Ἰφιάδου. γίνονται δὲ σασις ἔστω πρὸς τῆς ἑτέρας ἢ ἑτέρων ἢ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ * αὐτῶν. ἔστω σασιάζεσθαι καὶ γάμοις, ἢ δίκαις οἷς, ἐκ γαμικῆς μὲν αἰτίας, αἱ εἰρημύαι * πρὸς τῆς. ἔστω ἐν Ερετρίᾳ δὲ ὀλιγαρχία τῆς ἰππέων, Διαγώρας [ἦ] κατῆρσεν ἀδικηθεὶς πρὸς γάμον. ἐκ τῆς δικαστικῆς κρίσεως, ἢ ἐν Ἡρακλείᾳ σασις ἐγέρθη. ἔστω ἐν Θήβαις ἐπὶ αἰτία μισθίας δίκαιως μὲν, * σασιωλικῶς ἢ ποιησαμένων τῶν καλῶν τῶν μὲν ἐν Ἡρακλείᾳ, καὶ Εὐρυτίωνος τῆς δὲ ἐν Θήβαις, καὶ Ἀρχίου. ἐπιρρονεῖκησθαι γὰρ αὐτοῖς οἱ ἔστωι,

Lamb. vocem κλέπτικας non agnoscit.

Lamb. ὅτι πολ.

Suprà, cap. 4.

γρ. σασις

γρ. κυρῶν. ὥστε δεδιῶσι ἐν ἀγορῇ ἐν τῷ * κυ-
 φωνί. πολλὰ δὲ καὶ ἀφ' ἑῶν ἀγῶν δε-
 σποδικῶς εἶ) τὰς ὀλιγαρχίας, ὡς τῶν
 γρ. δεχ- ἐπιότων ἐν τῇ πολιτείᾳ ἕνῃ * διεχρονάτων
 κατελύθησαν ὡς τῶν ἐν Κνίδῳ, καὶ ἐν
 ἐν Χίῳ ὀλιγαρχία. γίνονται δὲ ἐξ ἀπο-
 συμπλώματος μεταβολαί, καὶ τῆς κα-
 λουμένης πολιτείας, καὶ τῶν ὀλιγαρχῶν
 ἐν ὅσῃς ἀπὸ ὑμῆματος βουλευτοῖσι καὶ
 δικαζοῖσι, καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς ἀρχου-
 σι. πολλάκις γὰρ τὸ παρῆν ὡς τῶν ἡ-
 μῆμα πρὸς τοὺς παρῆν καί τοις, ὥσ-
 τε μετέχειν, ἐν μὲν τῇ ὀλιγαρχίᾳ, ὀ-
 λίγοις. ἐν δὲ τῇ πολιτείᾳ, τοῖς μέσοις,
 βίετρείας γινουμένης δὲ εἰρῆνῃ, ἢ δὲ
 ἄλλῳ πῶς βίετυχίῳ, συμβαίνει πολ-
 λαπλασίον γινεσθαι πημῆματος ἀξίας
 τὰς αὐτὰς κτησῆς, ὥστε πᾶσι πᾶτων
 μετέχειν. ὅτε μὲν ἐκ πρῶτα γῆς,
 καὶ κτ' μικρὸν γινουμένης τῆς μεταβολῆς
 * ἐξ ἀποδανούσης. ὅτε δὲ ἐξ ἄλλῃ. αἱ
 μὲν οὖν ὀλιγαρχίαι μεταβάλλοις ἐξ αἰ-
 σιόζοις ἀφ' ἑαυτῶν αἰτίας. ὅλως δὲ ἐξ
 αἱ δημοκρατίας, ἐξ ὀλιγαρχίας, ὄξισαν-
 ται εἴοτε, ὅκ εἰς τὰς ἐναυτίας πολι-
 τείας, ἀλλ' εἰς τὰς ἐν τῷ αὐτῷ γῆσι-
 οῖ, ἐκ τῶν ἐνόμων δημοκρατῶν, ἐξ ὀλι-
 γαρχῶν, εἰς τὰς κυρείους, καὶ ἐκ τούτων
 εἰς ἐκείνας.

γρ. ἡ λαοῦ.

ΚΕΦΑΛ. Ζ.

Αἱ ἐν ταῖς ἀριστοκρατίας γένεσις πόθεν,
 καὶ κίνησι ὡς μεταβολῆς πολι-
 τεῶν.

ΕΝ δὲ ταῖς ἀριστοκρατίας γίνονται
 αἱ γένεσις αἱ μὲν, ἀφ' ἑῶν ὀλίγοις τῶν
 πᾶσι μετέχον. ὅσῃ εἰρη) κινεῖς ἐξ ὀλι-
 γαρχίας, ἀφ' ἑῶν τῶν ἀριστοκρατῶν ὀλι-
 γαρχίας εἶ) πῶς. ἐν ἀμφοτέρω γὰρ ὀλί-
 γοι ἀρχοῦντες ἔμῃ τοι ἀφ' αὐτῶν ὀλί-
 γοι ἐπεὶ ὀκεί γὰρ ἀφ' αὐτῶν ἐξ ἡ ἀριστο-
 κρατία, ὀλιγαρχία εἶ). μάλιστα δὲ τῶν
 συμβαίνον αἰαλ γῆσι, ὅτε μὲν ἢ τῶ πλῆθος τῶ πε-
 φρονηματισμένων, * ὡς ὁμοιον καὶ ἀρετῆν.
 οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι λεγόμενοι Περσῶν.
 ἐκ τῶ ὁμοίων γὰρ ἡσθμοῖς φωροσθμῆς ὄπι-
 βυλθῶσθμῆς, ἀπέσφραν Ταραντος οἰκιστῆς.

γρ. ὡς ὁμοίαι, & ἴτα Lab.

atque odio suo peruicerunt, ut in foro vin-
 ctus numellæ astringeretur. Multæ denique
 oligarchiæ quia nimis erant sæuæ, & do-
 minorum in seruos imperiis similes, à qui-
 busdam temp. communiter administranti-
 bus talem sèuitiam ægrè ferentibus, fractæ
 & dissipatæ sunt: quemadmodum quæ in
 Cnido, & quæ in Chio erat oligarchia.
 Fiunt autem etiam ab euentis, tum eius reipubl.
 administrationis, quæ politia appellatur,
 tum oligarchiarum commutationes, earum
 omniū scilicet, in quibus ex censu in or-
 dinem senatorum, & numerum iudicum
 ascripti, consultandi & iudicandi munere
 funguntur, aliosque magistratus gerunt. Sz-
 penumero enim qui primò fuit census præ-
 scriptus ac præfinitus, & ad præsentia tem-
 pora accommodatus, ut in oligarchia, pau-
 ci: in politia, mediū magistratus obtinere pos-
 sent, rebus prosperis, & ad voluntatem ci-
 uium fluentibus, vel propter pacem, vel
 propter aliam secundam fortunam, contingit
 ut eadem rei familiaris facultates multo
 maiore censu sint æstimandæ: ita ut omnes
 omnium magistratuum sint participes: fiat-
 que mutatio reipublicæ administrationis in-
 terdum occulta quadam accessione, & sen-
 sam fugiente incremento, & paulatim: in-
 terdum etiam. Oligarchiæ igitur conuertuntur,
 ciuitatesque seditionibus iactantur
 ac fluctuant propter tales causas. Omnino
 autem etiam democratix & oligarchiæ in-
 terdum de suo statu graduque deturbatæ mi-
 grant non in contrarias reipubl. administran-
 dæ formas, sed in eas quæ eodem genere con-
 tinentur; verbi gratia, ex democratix & oli-
 garchiis iustis ac legitimis fiunt reip. admini-
 strationes dominantes, hoc est, quæ in arbi-
 trio nutuque paucorum & populi vertuntur,
 & ex his illæ.

CAPVT VII.

De seditionibus & commutationibus
 aristocratiarum.

IN aristocratiis porrò seditiones existunt,
 vel quia pauci honorum sunt participes:
 quod etiam oligarchias mouere dictum est,
 quoniam aristocratiæ quodammodo sit oli-
 garchia, in vtraque enim pauci sunt qui
 imperent: non tamen propter eandem
 rem pauci. nam videatur sanè propterea
 aristocratiæ esse oligarchia, hoc autem ma-
 ximè euenire necesse est, cum aliquantus
 est numerus hominum magnos spiritus ge-
 rentium, quasi virtute similibus: (quales
 fuerunt Lacedæmone ii qui Partheniæ di-
 cebantur, ex similibus enim orti erant:
 quos cum manifestò comperissent reip. infi-
 diari, eos Tarentum miserunt in coloniam:)
 vel

vel cum aliqui à quibusdam honoratioribus viris ignominia afficiuntur, qui ipsi magni viri sint, & virtute nemine inferiores, ut Lyfander à regibus: vel cum aliquis animo virili ac robusto, non est bonorum particeps: ut Cinado: (cum dico, qui Agesilao regnum obtinente, coitione facta in Spartiatis impetum fecit.) Præterea cum alii magna egestate premuntur, alii valde sunt locupletes & copiosi: quod maximè in bellis fieri solet. Accidit autem etiam hoc Lacedæmone sub bellum Messeniacum: idque ex Tyrtaei poësi, quæ Eunomia appellatur, cognoscere licet. Cum enim quidam propter bellum rei familiaris angustiis premerentur, postulabant ut agri viritum dividerentur, bonorumque æquatio fieret. Præterea si quis magnus sit, & qui maior etiam fieri possit, ut vnus & solus reipubl. præsit atque imperet: quemadmodum Lacedæmone videtur Pausanias, qui bello Persico exercitui præfuit: & Carthagine Hanno. Conuelluntur autem & intereunt maximè cum politicæ, tum aristocratice, propterea quod in ipsa reipubl. administratione ius negligatur ac migretur. Principium autem atque origo huius mali est, quod non bene mixtæ & coniunctæ sunt; in politica quidem, democratia & oligarchia; in aristocratia verò, hæc duo & virtus: sed hæc duo maximè. Duo autem dico, populi & paucorum imperium: hæc enim & politicæ, & multæ ex iis quæ aristocratice dicuntur, inter se miscere conantur: nam aristocratice à politiis, quæ nominantur, hoc differunt. Et propter hanc causam earum aliz sunt minùs firmæ minùsque permanentes, aliz stabiliiores & permanentiores: eas enim, quæ magis ad oligarchiam inelinant ac propendent, aristocratias appellant: quæ magis ad multitudinem, politias. Quocirca tales aliarum omnium sunt stabilissimæ. Nam & quod numero superat, potentius est: & homines cum æquales parteis obtinent, æquiore animo sunt, magisque præsentireip. statu contenti. Locupletes autem, si reipubl. administrandæ forma excellentiam largiatur, studium suum ad contumeliosa facinora & cupiditates immoderatas atque iniustas conferunt. Omnino in vtramcumque partem reipubl. administrandæ ratio inclinavit, in eam traducitur, vtraque id quod propriè suum est, amplificante atque augente: (verbi gratia,) politica quidem in democratiam, aristocratia verò in oligarchiam, aut in contrarias: (verbi causa,) aristocratia quidem in democratiam, (nam quorum res familiaris angustior est, tanquam iniuriam accipientes, reipubl. trahunt in contrarium,) politicæ verò in oligarchiam: id enim solum permanentes est & firmum, quod ex dignitate æquale est, & per quod sua cuique obtinere licet. Evenit autem id quod dictum est, Thuriis.

Tom. III.

A ἢ ὅταν ἕνεις ἀπίμαζονται μεγάλοι ὄντες, καὶ μηθενὸς ἠήτοις κατ' ἄρετιν, ἢ τῶν ἕντων ἐδωκετέρων· οἷον λυσιπύδρου, ἢ τῶν βασιλέων. ἢ ὅταν ἀδρόδης ἕντων, μὴ μετέχη τῆν ἕντων· οἷον Κινάδων (ὁ πῶν ἐπὶ Ἀγισιγείῳ συστήσας ἐπίστασι ἐπὶ τοῖς Σπάρτιας.) ἐν ὅταν οἱ μὴ ἀπορώσι λίαν, οἱ δὲ διπορώσι καὶ μάλιστα ἐν τοῖς πολέμοις τῶν γίνονται· οἷον οἱ δὲ καὶ τῶν ἐν Λακεδαίμονι ἢ τῶν Μεσσηνιακῶν πόλεμον. δῆλοι δὲ ἐ τῶν ἐκ τῆς Τυρταίου ποιήσεως, τῆς καλουμένης Εὐνομίας. Ἐπιβόλοι γὰρ ἕνεις δὲ τὸν πόλεμον, ἠξίον αἰάδασι ποιεῖν τὴν χάριν. ἐπὶ ἐδὴ τῆς μέγας ἢ, ἐ δυνάμει ἐπὶ μείζων ἐπὶ, ἢ ἰνα μοναρχίῃ. ὡς τῶν ἐν Λακεδαίμονι δὲ καὶ Παισωνίας ὁ στρατηγὸς καὶ τὸν Μηδικὸν πόλεμον· ἐ ἐν Καρχηδὸνι Ἀντων.

C λύνονται δὲ μάλιστα αἱ τε πολιτεῖαι ἐ αἱ ἀριστοκρατίαι ἀλλὰ πῶν ἐν αὐτῇ τῇ πολιτεῖα τῶ δίκαιου πῶν ἐκβάσιν. ἀρχὴ γὰρ τὸ μὴ μεμίζθαι καλῶς, ἐ μὴ τῇ πολιτεῖα, δημοκρατίας, ἐ ὀλιγαρχίας· ἐ δὲ τῇ ἀριστοκρατίαι, ταῦτα τε ἐ πῶν ἀρετιν. μάλιστα δὲ, τὰ δύο, δῆμον, καὶ ὀλιγαρχίαν. ταῦτα γὰρ αἱ πολιτεῖαι τε πειράσθαι μίγνυται, ἐ αἱ πολλαὶ τῆ καλουμένην ἀριστοκρατίαν. ἀλλὰ φέρεται γὰρ τῆ ὀνομαζομένων πολιτειῶν αἱ ἀριστοκρατίαι ταῦτα. ἐ δὲ τῶν εἰσιν, αἱ μὴ ἠήτων, αἱ δὲ μᾶλλον μίνιμοι αὐτῶν. ταῦτα γὰρ ἀποκλινοῦσας μᾶλλον πῶν ὀλιγαρχίας, ἀριστοκρατίας καλοῦσι ταῦτα δὲ πῶν τῶ πῶν, πολιτείας. δὲ τῶ ἀσφαλέστεραι αἱ τῶν αἱ τῶν ἑτέρων εἰσιν. κρείττον τε γὰρ τὸ πλεῖον, ἐ μᾶλλον ἀγαπῶσιν ἴσον ἔχοντες. οἱ δὲ ἐ τῶν διπορείας, αἱ ἢ πολιτεῖαι διδῶ πῶν ὑπεροχῶν, ὑβείζθαι ζητῶσι ἐ πλεονεκτηῖν.

E ὅπως δὲ ἐφ' ὀποτέρων αἱ ἐγκλίθη ἢ πολιτεῖαι, ὅτι ταῦτα μάλιστα, ἑκατέρων τὸ σφέτερον αὐξάνοντων· οἷον, ἢ μὴ πολιτεῖαι, εἰς δῆμον· ἀριστοκρατία δὲ, εἰς ὀλιγαρχίας· ἢ εἰς τὸν αἰάδα· οἷον, ἢ μὴ ἀριστοκρατία, εἰς δῆμον· ὡς ἀδικούμενοι γὰρ, ἀειπαῦσιν εἰς τῶν αἰάδα οἱ ἀπορώτεροι· αἱ δὲ πολιτεῖαι, εἰς ὀλιγαρχίας· μόνον γὰρ μόνιμοι τὸ κατ' ἀξίαν ἴσον, ἐ τῶ ἔχειν τὰ αὐτῆν. σιωπῶν.

Υγ

modò extrinsecus, & à causis externis : à causis internis, cum seditiones excitantur : ab externis, cum vicina & propinqua est reip. administrandæ forma contraria : aut longè distat quidem illa, sed est potens & copiis instructa: quod accidebat Atheniensibus & Lacedæmoniis principatum Græciæ obtinentibus. Nā Athenienses quidem vbique oligarchias tollebant: Lacones verò democratas. Vnde igitur reip. administrandæ formarum mutationes & seditiones orientur, ferè dictum est.

CAPVT VIII.

De salute & omnium communiter, & separatim vniuscuiusque reip. administrandæ forme, & accommodata ad eam rem præcepta.

DE salute autem & omnium reip. administrandæ formarum cōmuniter, & vniuscuiusque separatim, consequens est vt dicamus. Primùm igitur perspicuum est, si ea quæ sunt perniciosa ac pestifera reip. administrandæ formis, teneamus: ea quoque nobis esse nota, quæ sunt his salutaria. Contrariorum enim efficiencia sunt contraria. At interitio seu pernicietas salutis contraria est. In reipublicæ igitur administrandæ formis bene temperatis, cum videndum sit, siquid aliud, ne quid ciues contra leges faciant, tum maximè cauendum ne id quod paruum est, negligatur, nève in re parua peccetur. Occultè enim serpit ac se infinuat legum violandarum atque institutorum ciuitatis negligendorum consuetudo : quemadmodum facultates rei familiaris parui sumptus exhauriunt, si sæpe fiant. Non apparet autem commutatio, quia non profunditur vniuersa: decipitur enim ab iis rebus mens, tanquam falso quodam syllogismo : cuiusmodi est sophistica ratio. Si vnumquicque paruum est, ergo & omnia, hoc autem est vt sit verum, est vt non sit. Totum enim & omnia non sunt parua, sed ex paruis componuntur. Huic igitur principio statim opponenda custodia & cautio est. Deinde iis quæ callidè & captiosè ad multitudinem fallendam comparantur, fides haberi nõ debet, à factis enim redarguuntur ac refelluntur. Quales autem dicamus callidas & artificiosas reipubl. administrationum captiones, antè dictum est. Præterea intelligendum est, nonnullas non solùm aristocratas, verùm etiam oligarchias manere : non quòd stables & tutæ sint reipubl. administrationes, sed quòd ii qui magistratus & imperia obtinent, rectè se gerunt tum aduersus eos qui sunt extra reip. administrationem, tum aduersus eos qui reipubl. communiter administrant : non inferenda iis qui reipubl. administrationis non sunt participes, iniuria : iis, qui sunt in numero priuatorum ad principatum apti, ad reip. administrationem vocandis: iis

ὅταν ἐναυτία πολιτεία ἢ, ἢ ἀληθίον ἢ πόρρω μὲν, ἔχουσα δὲ δυνάμειν. ὅσῳ συνέβαινε ἐπὶ Ἀθηναίων ἔ Λακεδαιμονίων. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι, πῶμα παχὺ τὰς ὀλιγαρχίας. οἱ δὲ Λάκωνες, τοὺς δήμους κατέλυον. ὅταν μὲν οὖν αἱ μεταβολαὶ γέγονται τῆς πολιτείας καὶ αἰτίας, εἴρηται σχεδόν.

ΚΕΦΑΛ. Ζ.

Περὶ σωτηρίας, ἔ κοινη καὶ χωρὶς ἐκάστης πολιτείας, ἔ πρὸς τὰς πῶμα γάματα.

ΠΕΡΙ δὲ σωτηρίας καὶ κοινῆ καὶ χωρὶς ἐκάστης πολιτείας, ἐχόμενον ὅστιν εἰπεῖν. ὅσῳ μὲν οὖν δὴλον ὅτι, εἴπερ ἔχομεν δι' ὧν φθείρονται αἱ πολιτείας, ἔχομεν καὶ δι' ὧν ὄζονται. τῆς γὰρ ἐναυτίων τὰ ἐνδύμια ποιητικὰ. φθορὰ δὲ, σωτηρία ἐναυτίων. ἐν μὲν οὖν τῆς δι' κεκελευμέναις πολιτείας, ὡς πρὸς ἄλλο ἢ δεῖ τηρεῖν, ὅπως μὴ τὸ πῶμα νομοσι. καὶ μάλιστα τὸ μικρὸν φυλάττειν. λαθάνει γὰρ ἐπειδύουσα ἢ πῶμα βασις. ὡς πρὸς τὰς οὐσίας αἱ μικρὰ δαπάναι δαπάνωσι, πολλὰς γινόμεναι. λαθάνει δὲ ἢ μεταβάσις, ἀφ' ἧς τὸ μὴ ἀδρόα γίνεσθαι. πῶμα λογίζεσθαι γὰρ ἢ ἀφροῖα ἢ πῶμα αὐτῆς, ὡς πρὸς ὀφισιχὸς λόγος. εἰ ἕκαστον μικρὸν, καὶ πῶμα τῶς δὲ ἐστὶ μὲν ὡς, ἐστὶ δὲ ὡς οὐ. τὸ γὰρ ὄλον, καὶ τὰ πῶμα, οὐ μικρὸν, ἀλλὰ σύγκεισθαι ἐκ μικρῶν. μίση μὲν οὖν φυλακίω πρὸς τούτων δρόμα δὲ ποιεῖσθαι εἴπερ μὴ πῶμα εἴν τοῖς ὀφισματος χάριν πρὸς τὸ ἀληθὸς συγκειμένους. ὄζελέεσθαι γὰρ ἢ πῶμα ἔργων. ποῖα δὲ λέγεμεν τῆς πολιτείας σοφίσματα, πρὸς τὸ ἐρηθεῖν. εἴ δὲ ὄζαν, ὄζαν μὲν οὖν ἢ μόνον ἀεισοκρατίας, ἀλλὰ καὶ ὀλιγαρχίας, ἢ δὲ τὸ ἀσφαλεῖς εἶσθαι πολιτείας, ἀλλὰ ἀφ' ἧς τὸ δὲ χεῖσθαι τὸς ἐναυτίους δρόμας γινόμενους, καὶ τὸς ἔξω τῆς πολιτείας, καὶ τοῖς ἐν τῆς πολιτείας. τοὺς μὲν μὴ μετέχοντας, τῶς μὴ ἀδικεῖν, καὶ τῶς τοῖς ἠγεμονικῶς αὐτῆς εἰσάγειν εἰς τὴν πολιτείαν. ἔ τὸς μὲν φιλοδομοῖς μὴ

ἢ. ὄε. ἢ. ὄε. Lib. 4. cap. 13.

quidem, qui sunt honoris & laudis cupidi, Yy ij

ἀδικεῖν εἰς ἀπὸ μὲν, τοῖς δὲ πολλοῖς
 εἰς κέρδος. πρὸς αὐτοὺς δὲ καὶ τοῖς
 μετέχουσιν, τὰ χρῆσθαι ἀλλήλοις δη-
 μοτικῶς. ὃ γὰρ ὅτι τῶ πλήθους ζητῶσιν
 οἱ δημοτικοὶ τὸ ἴσον, τῶτ' ὅτι τῶ ὁμοίων
 οὐ μόνον δίκαιον, ἀλλὰ ἔ συμφέρον ἐ-
 στί. ὁ δὲ ἐὰν πλείους ὦσιν ἐν τῶ πολι-
 τικῶ, πολλὰ συμφέρει τῶ δημο-
 τικῶ νομοθετημάτων. οἷ, τὸ ἔξαμύους
 τὰς ἀρχαὶ εἶναι. ἵνα πρότεροι οἱ ὅμοιοι
 μετέχωσιν. ἐστὶ γὰρ ὡς τῶ δῆμος ἦδη οἱ
 ὅμοιοι. ὁ δὲ ἐν τούτοις ἐγγίγνοντο δη-
 μαγωγῶν πολλοί, ὡς τῶ εἴρηται *
 πρότερον. ἐπειδὴ ἦτον εἰς δυναστείας
 ἐμπροσθεν αἱ ὀλιγαρχίαι καὶ ἀριστο-
 κρατίαι. οὐ γὰρ ὁμοίως ῥάδον κακουρή-
 σαι ὀλίγον χρόνον ἀρχοῦσας, καὶ πολὺ.
 ἐπεὶ ἀφ' ἑαυτῶ ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις ἔ
 δημοκρατίας γίγνοντο τυραννίδες. ἢ γὰρ οἱ
 μέγιστοι ἐν ἑκάτερα ὀλιγαρχίαι τυραννίδες ἴ-
 σα μὲν, οἱ δημαγωγῶν, ἔνθα δὲ, οἱ δυνα-
 σταί. ἢ οἱ τὰς μεγίστας ἔχοντες ἀρχαί,
 ὅταν πολὺ χρόνον ἀρχοῦσιν. ὁ δὲ οἷον
 δὲ αἱ πολιτεῖαι οὐ μόνον ἀφ' ἑαυτῶ
 ῥα εἶναι τῶ ἀφ' ἑαυτῶν, ἀλλ' ἐπί-
 τε καὶ ἀφ' ἑαυτῶ. φοβούμενοι γὰρ,
 ἀφ' ἑαυτῶ ἔχουσι μᾶλλον πλεονεξία
 πολιτείας. ὡς τῶ δὲ τῶ πολιτείας
 φρονιζόντας, φόβοις ἀφ' ἑαυτῶ
 ἵνα φυλάτῃσι, ἔ μὴ καταλύωσιν ὡς
 τῶ νυκτερινῶ φυλακίῳ, πλεονεξία
 πολιτείας τήρησιν. καὶ ἔ πρότερον ἐγγύς
 πο. εἶ. ἐν ταῖς τῶ γνωρίμων φιλονει-
 κίας καὶ εἰσεῖς, ἔ ἀφ' ἑαυτῶ νόμον πει-
 ρᾶσαι δεῖ φυλάτῃν, ἔ τοῖς ἔξω τῶ
 φιλονεικίας ὄντας, πλεονεξία φέρειν
 ἔ αὐτοῖς. ὡς τῶ ἐν ἀρχῆ γινόμενον κα-
 κὸν γινώσκαι, οὐ τῶ τυχόντες, ἀλλὰ πο-
 λιτικῶ ἀνδρῶς. πρὸς δὲ πλεονεξία * ἀφ'
 τῶ ἡμέματα γινόμενον μετὰ βολίῳ,
 ἔ ὀλιγαρχίας καὶ πολιτείας, ὅταν συμ-
 βαίῃ τῶτο, μόνον μὲν τῶ αὐτῶ ἡ-
 μεμάτων, ὑποείας δὲ νομίσματος γι-
 νομένου, συμφέρει τῶ ἡμέματος ὅτι
 σκοπεῖν τῶ κοινῶ ἔ πλεονεξία πρὸς ἔ πα-
 ρελθόν [καὶ τῶτον τὸν χρόνον,] ἐ ὅπως
 μὲν πόλεσι * ἡμέματα κατ' ἐαυτῶν. ὅτι
 δὲ ταῖς μίξοσι, ἀφ' ἑαυτῶ τελετηθείδος,
 ἢ πενταετηθείδος. καὶ ἢ ἢ πολλα-
 πλοῖον, ἢ πολλοσημέριον τῶ πρότερον.

Suprà, cap..

Suprà, cap. 5.

Lamb. ἡμ. κατ' ἑαυτῶν, κατ' ἑαυτῶν.

A nulla iniuria, quæ infamiam coniunctam
 habeat, afficiendis: plebe verò & multitu-
 dine, nulla, quæ lucrum imminuat dam-
 numve inferat: iis, qui reipublicæ admini-
 strandæ sunt participes, populariter & co-
 miter tractandis. Quod enim in populo &
 multitudine quærunt populares, æquale hoc
 in similibus non modò iustum, verùm etiam
 utile est. Quocirca si plures rempubl. admini-
 nistrent, multa instituta multæque leges po-
 pulares sunt utiles, (qualis est, semestris
 esse magistratus,) ut omnibus, qui simileis
 sunt, ad rempubl. administrandam magi-
 stratusque gerendos, pateat aditus. Similes
 enim iam instat populi sunt. Quo fit ut sæ-
 pe populares oratores & assentatores inter
 hos existant, quemadmodum antè dictum
 est, deinde hoc pacto minùs in dynastias in-
 cidunt oligarchiæ & aristocratiz. Non
 enim similiter facile est iis qui breue
 tempus imperant, summæ rei detrimen-
 tum aliquod importare, factisque aut con-
 siliis improbis nocere: atque iis qui diu.
 Nam propter hanc causam in oligarchiis &
 democratiis tyrannidos existunt. Aut enim
 qui sunt in vtraque reipublicæ administran-
 dæ forma maximi, impetu facto tyrannidem
 occupant: hic quidem populares oratores &
 plebis assentatores, illic verò dynastæ: aut
 qui maximos magistratus gerunt, cum diu
 imperium obtinent. Seruantur autem rei-
 publicæ administrandæ formæ, non solùm
 quòd longè absint ab iis quæ perniciem at-
 que interitum afferunt: verùm etiam inter-
 dum, quòd propinqua sint. Dum metuunt
 enim, statum reipublicæ accuratius amba-
 bus, (ut ita dicam,) manibus, atque aded
 mordicus retinent. Itaque oportet, eos qui
 reipublicæ status curæ est, terrores quos-
 dam ciuibus opponere, ut sibi caueant, ne-
 que dissoluant tanquam nocturnam vigiliam,
 sic reipubl. administrationis custodiam: &
 quòd longè distat, propè admouere ac repræ-
 sentare, & veluti ob oculos ponere: præterea
 & nobilium contentiones ac discordias co-
 nandum est legibus multò antè coercere: &
 eos, qui à contentione sunt immunes, præui-
 quam in contentionem incidant, præmunire.
 Nam malum à principio oriens cognoscere,
 non est fortè oblati neque cuiuslibet hominis;
 sed ad ciuitatem regendam apti & idonei viri.
 E Ad eam autem mutationem, quæ propter
 census ex oligarchia & politia fieri solet, cum
 hoc euenerit, manentibus quidem iisdem
 censibus ad honores obtinendos præfinitis,
 sed aucta re nummaria; utile est census
 communis seu publici magnitudinem ad
 præteritum censum spectare, in iis quidem
 ciuitatibus, in quibus quotannis eues cen-
 sentur, quotannis: in maioribus verò, ter-
 tio aut quinto quoque anno: & si census sit
 multis partibus maior, hoc est, multiplex,

aut multesimus, hoc est, multis partibus minor
 censu priore, ad quem censum æstimationes
 in hac reip. administrandæ forma initiò insti-
 tutæ fuerunt: legem ferri, qua lege census vel
 intendantur, vel remittantur: si præsens cen-
 sus antiquum superet, intendantur æstimationes
 pro multiplicatione & incremento cen-
 sus: si decreuerit, remittantur & minuuntur
 pro decrectione ac decessione. Nam in oligar-
 chiis & politiis si hoc modo hæc non faciant,
 hoc est si censibus minoribus factis atque im-
 minutis priuatorum æstimationes ad honores
 petendos non remittant: accidet ut hic qui-
 dem oligarchia, illic verò dynastia nascatur: si
 altero modo non agant, (hoc est, si auctis cen-
 sibus æstimationes non intendant,) eueniet ut
 ex politia, democratia; ex oligarchia, politia
 aut democratia fiat. Commune autem præce-
 ptum est & in democratia, & in oligarchia, &
 in monarchia, & in omni denique reip. admini-
 strandæ forma, neque minus augere quen-
 quam præter commensum & convenientem
 modum oportere: sed conari, paruos eisdem-
 que diuturnos honores deferre potius, quàm
 breueis & magnos, deprauantur enim his &
 corrumpuntur ciues: & secundas res ferre, non
 cuiusuis hominis est. Quòd si aliter factum sit,
 non, posteaquam vniuersos honores in vnum
 aliquem effuderint, rursus adimere vniuer-
 sos: sed se. sim & paulatim: & maximè qui-
 dem conari legibus ita ciueis instituere atque
 erudire, ut nemo in vrbe exoriat longè cæce-
 ris antecellens potentia, neque amicorum, ne-
 que pecuniarum. Sin aliter euenerit, eos pe-
 regrinari iussos è ciuitate summouere. Quo-
 niam autem in vita priuata res nouas quærun-
 tum magistratum in vrbe constituere oportet,
 eos qui inutiliter ad reipubl. administratio-
 nem viuunt, exploraturum atque inspectu-
 rum: in democratia ad democratiam, in oli-
 garchia ad oligarchiam, itemque in vnaqua-
 que reip. administrandæ forma. Tum partem
 ciuitatis prosperitate vitæ, & secunda fortu-
 na exultantem & ferocientem, vicissim caue-
 re propter easdem causas. Cuius mali primum
 remedium est, particulis ciuitatis contrariis re-
 rum agendarum curam mandare, imperiaque
 tradere. Dico autem contrarios esse viros æ-
 quos & bonos vulgò, egentibus locupletibus &
 copiosis: alterum, conari aut commiscere &
 confundere egentium multitudinem cum lo-
 cupletibus, aut medios augere. Hoc enim diri-
 mit seditiones ex inæqualitate orienteis. Ma-
 ximum autem est in omni reip. administrandæ
 forma, eam ita & legibus & reliqua institutio-
 ne ciuitatis domestica esse descriptam atque
 ordinatam, ut non liceat magistratibus è rep.
 quæstum facere, atque hoc maximè in oli-
 garchiis obseruandum est. Non enim tam
 indignè fert multitudo se ab imperiis & magistratibus excludi, (quin etiam lz-
 tatur, si quis sinat eam in suis negotiis priuatis otiosè & sine interpellatione ver-
 sati,) quàm si putet, eos qui reipublicæ præsunt, rem publicam depeculari & compilare.

A ἐν ᾧ αἰετὴ μῆσις κατέστησεν τῆς πολιτείας νόμον εἶ) ἔ πα' τίμηματ' ὅπτι τείν' ἢ αἰε-
 ται· εἰ μὲν ὑπερβάλλη, ὅπτι τείνοσ' κα-
 τὰ τὴν πολλὰ πλεονείωσιν· ἐὰν δ' ἐλλείπη
 ἀνείν' ἔ ἐλάττω ποιούσ' τὴν τίμησιν.
 ἐν μὲν γὰρ ταῖς ὀλιγαρχίαις καὶ ταῖς πο-
 λιτεῖαις, μὴ ποιούτων μὲν οὕτως, ἐνθα
 μὲν ὀλιγαρχίας, ἐνθα δὲ δυναστείας γί-
 γνασθαι συμβαίνει· ἐκείνως δὲ, ἐκ μὲν
 πολιτείας δημοκρατίας, ἐκ δ' ὀλιγαρχίας
 πολιτείας ἢ δῆμον. κοινὸν δὲ καὶ ἐν δῆμον,
 ἔ ὀλιγαρχία, * ἔ μοναρχία,] ἔ πάση
 πολιτεῖα, μὴτ' αὐξάνειν λίαν μητένα πα-
 ρὰ τὴν συμμετείαν, ἀλλὰ μᾶλλον πρ-
 οῦσθαι μικρὰς καὶ πολυχρησίους διδόναι
 ἡμαῖ, * ἢ τὰ χυ' μεγάλας. ἀφ' ὅφ' ἐστὶν ἔ
 γὰρ. καὶ φέρειν, οὐ πλεονέκτης αἰδρός, βίτυ-
 χίδου. εἰ δὲ μὴ, μὴ τοίγ' ἀδραστε δόνται,
 ἀφαιρῆσθαι πάλιν ἀδραστε, ἀλλ' ἐκ πρ-
 οσαγωγῆς. καὶ μάλιστα μὲν πρῶσθαι τοῖς
 νόμοις οὕτως ἀγὰν, ὥστε μητένα ἐγγίγνε-
 σθαι πολὺ ὑπερχειντα δυνάμει, μὴτε φί-
 λων, μὴτε χρημάτων. εἰ δὲ μὴ, ἀποδη-
 μητικὰς ποιῆσθαι τὰς πρῶσασθαι αὐτῶν.
 ἐπεὶ δὲ ἔ ἀφ' οἰς ἰδίους βίους νεωτερίζου-
 σι, δεῖ ἐμποιεῖν δόχλων' ἵνα τὴν ἐποφο-
 ρίαν τοῖς ζῶνται ἀσυμφορῶς πρὸς τὴν
 πολιτεῖαν· ἐν μὲν δημοκρατίαι, πρὸς τὴν
 δημοκρατίαν· ἐν δὲ ὀλιγαρχία, πρὸς
 τὴν ὀλιγαρχίαν. ὁμοίως δὲ ἔ τῶν ἄλλων
 πολιτεῶν ἐκείνη. καὶ ἔ δὴ μεροῦν δὲ τῆς
 πόλεως ἀνὰ μέρος φυλάττεισθαι ἀφ' οἰς
 αὐτὰς αἰτίας· τοῦτου δ' ἄκος, τὸ αἰεὶ τοῖς
 ἀνικημένοις μορίοις ἐγχεῖσθαι τὰς πρ-
 οξῆς, καὶ τὰς δόχλας· λέγω δὲ ἀπικεῖσθαι
 τοῖς ὀπτικαῖς τὰ πλῆθει, καὶ τοῖς ἀπό-
 ροις τοῖς ὑπόροις. καὶ ἔ πρῶσθαι ἢ
 συμμιγνύσθαι τὸ τῶν ἀπόρων πλῆθος·
 καὶ τὸ τῶν ὑπόρων, ἢ τὸ μέσον αὐξάνειν.
 E τῶν γὰρ ἀφ' οἰς τὰς ἀφ' οἰς τὴν αἰσότη-
 τασθαι. μέγιστον δὲ ἐν πάση πολιτεῖα, τὸ καὶ
 τοῖς νόμοις ἔ τῆ ἄλλη οἰκονομία οὕτω τετρα-
 ρῆσαι, ὥστε μὴ εἶ) δόχλας κερδαίνειν· τῶν
 δὲ μάλιστα ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις δεῖ τηρεῖν.
 οὐ γὰρ οὕτως ἀγνοακτέσιν εἰρημόμοι τῶν
 δόχλειν οἱ πολλοὶ, ἀλλὰ καὶ χαιροῦσιν,
 εἰ μὴ τίς ἐὰ πρὸς τοῖς ἰδίους χρολάζειν, ὥς,
 εἰ μὴ οἰωνοῦσθαι κοινὰ κλέπειν τοῖς δόχλοιαις.

Lamb.
 ἢ βραχυ-
 χρησίους· ἔ
 μαγ.

ὅτε δ' ἀμφοτέρω λυπεῖ, τὸ, τε τῷ πῶν
 μὴ μίττειν, ἔ τὸ τῷ κερδαίνω. μοναχῶς
 δὲ ἔ ἐνδέχεται ἅμα εἶ) δημοκρατίας,
 καὶ ἄριστοκρατίας εἰ τῆτο καὶ ἀσχυρὰ
 σέ τις. ἀνδραγαθὸ γὰρ αὐτὸς τῶν γυναι-
 κείων ἔ τὸ πλῆθος ἔχει, ἀ βούλονται,
 ἀμφοτέρω τὸ μὲν γὰρ δέξιναι πᾶσιν ἄρ-
 χεῖν, δημοκρατικόν. ἔ δὲ τῶν γυναικείων
 εἶ) ἐν ταῖς ἄρχαῖς, ἄριστοκρατικόν. τῆτο
 δ' ἔσαι, ὅτι μὴ ἢ κερδαίνειν ἀπὸ τῶν ἀρ-
 χῶν. οἱ γὰρ ἀπορεῖ ἢ βουλήσονται ἀρχῆν,
 τὰ μὴ κερδαίνειν, ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἰδίω
 εἶ) μάλλον. οἱ δ' ἄπορεῖ, διωθήσονται, ἔ τῶ
 τὸ μὴ κερδαίνειν πρὸς δὲ τῶν κοινῶν. ὥστε
 συμβήσεται, τοῖς μὲν ἀπορεῖς, γίνεσθαι
 ὑπόρεῖς, ἀλλὰ τὸ ἀφαιρῆναι πρὸς τοῖς
 ἔργω. τοῖς δὲ γυναικείω, μὴ ἀρχεσθαι
 ἀπὸ τῶν τυχόντων. τῆ μὲν οὖν μὴ κλέψ-
 τεσθαι τὰ κοινὰ, ἢ ἀφαιρῆναι γίνεσθαι τῶν
 χρημάτων, παρόντων πόλεων τῶν πολι-
 τῶν. ἔ ἀντίγραφα καὶ φρεσῆς, ἔ λό-
 χω, καὶ φυλάξαι, ἔ τῶν πόλεων. τῆ δὲ ἀκέρ-
 δως ἀρχῆν, ἔ μὴ εἶ) δὲ νεομοθετημένας
 τοῖς βουλομένοι. δὲ δ' ἐν μὲν ταῖς δη-
 μοκρατίας τῶν ὑπόρων φείδεσθαι, * μὴ
 κόνον τῶν κτήσας μὴ ποιεῖν ἀσχυρῶς, ἀλ-
 λά μὴ δὲ τῶν καρπῶν. ὅ ἐν ταῖς τῶν
 πολιτείων λαοκράτει γινόμενον. βέλτιον
 δὲ ἔ βουλομένοι * κωλύειν λειτουργεῖν,
 τῶν δαπάνησιν μὲν, μὴ χρησίμω δὲ,
 λήσουργίας οἱ χρησίας, καὶ λαμπρα-
 ρίας, καὶ ὅσα ἀλλὰ τῶν αὐτῶν. ἐν δ' ὀλι-
 γαρχία, τῶν ὑπόρων ὑπερμέλεια ποιέσθαι
 πολλῶν καὶ τῶν ἀρχῶν, ἀφ' ὧν λήμματα,
 τῶν τῶν ἀπονεμῆν καὶ τῶν ὑπερμελῆν ὑπόρων,
 εἰς τοῖς μίξω τὰ ὑπερμελῆ εἶ), ἢ αὐτῶν
 αὐτῶν. ἔ τῶ κληρονομίας μὴ καὶ δόσι εἶ-
 ναι, ἀλλὰ καὶ γῆσιν. μὴ δὲ πλεονῶν ἢ
 μίας τὸν αὐτὸν κληρονομῶν. οὕτω γὰρ ἀσ-
 ὀμαλῶτεραι αἰουσίαι εἶεν, ἔ τῶ ὑπόρων
 εἰς ὑπερμελῆ ἀσχυρῶν πλείω. συμ-
 φέρει δὲ ἔ ἐν δημοκρατία, ἔ ἐν ὀλιγαρ-
 χία, τῶ ἄλλων ἢ ἰσότητα ἢ ἀσχυρῶν νε-
 μῆν τῶν ἢ τῶν κοινῶν τῶν πολιτείας ἐν
 μὲν δήμω, τοῖς ὑπόρεῖς. ἐν δ' ὀλιγαρ-
 χία, τοῖς ἀπορεῖς. πλείω ὅσα ἄρχαι κῶ-
 ναι τῶν πολιτείας. τῶ τῶ δὲ τῶ ἐν τῶ
 πολιτείας ἐν γῆσιν μόνω, ἢ πλείωσι.

A Et tum utrumq; ei dolorem affert, neque ho-
 norum se esse participem, neque luctorum.
 Vno autem modo contingere potest ut sit de-
 mocratia simul & aristocratia, si quis hoc effi-
 cere ac præstare possit, (fieri enim possit,) ut &
 nobiles & multitudo, quod volunt utrique ha-
 beant. Omnibus enim licere reip. præesse, &
 gerere magistratus, populare est, & democra-
 tiæ conuenit. Nobilibus verò magistratus mā-
 dari, aristocratia proprium est. Hoc autē erit,
 cum ex magistratibus quæstum facere non li-
 cebit. Egentes enim magistratus gerere no-
 lent, eo quòd nullum ex iis quæstum facere li-
 ceat: sed negotiis domesticis inseruire, atque
 operam dare malent. Poterunt locupletes,
 quia nulla pecunia publica præter domesti-
 cam egeant: ita fiet ut egentes quidem locu-
 pletentur & ditescant, quia in suis negotiis
 operibusque versentur: nobiles verò non sub-
 iungantur imperio humilium & contempto-
 rum ciuium. Ut ne igitur eratum comple-
 tur, pecunia publica tradatur presentibus ci-
 uibus omnibus: & rationum exempla diligen-
 ter cum exemplari comparata, per curias &
 centurias & tribus distributa reponantur. Ve
 autem sine quæstu gerantur magistratus, iis,
 quorum fides & industria in magistratu fuerit
 probata & spectata, honores oportet lege lata
 esse decretos. Iam verò in democratiis qui-
 dem, locupletibus parcendum est, non solum
 eorum fundis & prædiis, sed etiam fructibus
 non diuidendis viritim, atque ad alios transfe-
 rendis: quod fit in nonnullis reipubl. admini-
 strandæ formis, neque tamen animaduertitur.
 Sed utilius est, iis qui locupletium copias &
 opes imminuere ac decurtare volunt, eos co-
 gere ut muneribus publicis fungantur, sum-
 ptuosius quidem illis, sed minimè utilibus: ut lu-
 dorum faciendorum curationibus, & lamp-
 dum præfecturis, & aliis huiusmodi. In oligar-
 chia verò egentium maxima cura habenda est,
 hisque magistratus quæstuosi mandandi sunt:
 Et si quis è numero locupletium eos contumeliosè
 lædat, grauioribus in illos pœnæ debent
 esse constitutæ, quàm si quis ex egentibus al-
 terum egentem contumelia afficiat. Et heredi-
 tates non ex donatione, sed ex gente & co-
 gnatione ad heredes peruenire: neque idem
 plures hereditates quàm vnā debet cerne-
 re. Sic enim & æquabiliores sint reipubl. fami-
 liaris facultates: & plures egentes, copiosi &
 locupletes euadere queant. Vtile autem est
 tum in democratia tum in oligarchia, iis qui
 reip. administrationis minùs sunt participes,
 aliarum rerum aut equalitatem aut primas par-
 teis dare: in democratia locupletibus, in oli-
 garchia egentibus: verum tamen omnia impe-
 ria, in quibus totius reipubl. consistit aucto-
 ritas, ac potestas, hæc solis iis aut pluribus
 ex iis qui reipubl. administrant, committere
 atque in manus tradere.

Alia eodem spectantia precepta.

Εἰ πρὸς τὸ αὐτὸ πρῶτα γέγραμματα.

TRia autem debent habere ii qui magistratus totius ciuitatis amplissimos, & penes quos est summa reip. potestas, gesturi sunt: primum in reip. statum beneuolentiam: deinde, eius magistratus quem gerunt, munerum obeundorum facultatem maximam: tertio loco, virtutem & iustitiam in vnaquaque reipublicæ administrandæ forma, pro cuiusque reipublicæ administrandæ forma. Nam si non idem ius quadrat ad omneis reipubl. administrandæ formas, iustitia quoque differat necesse est. Habet autem res dubitationem ad explicandum difficilem, eum hæc omnia in eodem non concurrunt, quæ sit adhibenda distinctio: verbi gratia, si quis ad ducendum quidem exercitum & rem militarem administrandam aptus sit, sed improbus atque erga reipubl. administrandæ formam non beniuolus: alter verò & iustus, & beniuolo in reipublicæ administrandæ formam animo, quomodo facienda sit electio. Duo igitur videntur esse intuenda: cuius rei soleant esse omnes homines magis participes, & cuius minus. Quare in imperio militari mandando peritia vsusque rei militaris potius quam virtus spectari solet, ratiore enim existunt boni imperatores, quam viri boni. In custodia verò & quaestura, contrarium. maiorem enim virtutem requirunt, quam qua vulgus hominum præditum est: scientia verò omnium communis est. Dubitare autem possit aliquis, si suppetat alicui & reipubl. administrandæ facultas, & erga reipubl. administrandæ formam beniuolentia, quamobrem virtus desideretur. his enim duobus instructus, faciet quæ sunt è reipubl. An quia euenire potest vt qui hæc duo habent, sint incontinentes? Itaque, quemadmodum quidam, tametsi scientiam habeant, & se ipsi ament ac diligant, sibi tamen non consulunt, neque inseruiunt; ita nihil vetat quominus hoc modo nonnulli erga reimp. sint animati. Omnino verò & vniuersè, quæ legibus continentur, quæque vtilia reipubl. administrandæ formis esse dicimus, hæc omnia reip. administrandæ formas conseruant. Et, quod sæpe dictum est, maximum & primum elementum est, diligenter obseruare & operam dare vt quæ multitudo vult manere reipubl. statum, ea plus valeat quam quæ non vult. Sed præter hæc omnia, non est ignorandum, quod nunc ignoratur ab iis reipublicæ administrandæ formis quæ ad extrema decurrunt, medium. Multa enim quæ popularia videntur, democracias soluent & corrumpunt: multaque quæ sunt oligarchiz consentanea, oligarchias. Hi autem hanc vnã esse virtutem existimantes,

TΡΙΑ δὲ ἵνα χρὴ ἔχειν τοῖς μέγ-
 λοντας ἀρξέειν τὰς κρείστας ἀρχαί-
 πρῶτον μὲν, φιλίαν πρὸς τὴν καθ' ἑαυ-
 τὸν πολιτείαν· ἔπειτα, δυνάμειν μεγί-
 στῶν τῶν ἔργων τῆς ἀρχῆς· τρίτον δὲ, ἀρε-
 τὴν καὶ δικαιοσύνην ἐν ἐκείνῃ πολιτείᾳ,
 πρὸς τὴν πολιτείαν. εἰ γὰρ μὴ ταύ-
 τὸν τὸ δίκαιον καὶ πάσας τὰς πολιτείας, ἀ-
 νάγκη καὶ τῆς δικαιοσύνης εἶναι ἀφ' ἑαυτοῦ.
 ἔχει δὲ ἀπορίαν, ὅταν μὴ συμβαίη
 ταῦτα πρῶτα πρὸς τὸ αὐτὸν, πῶς χρὴ ποιῆ-
 σθαι τὴν ἀφίρεσιν· οἷον, εἰ στρατηγὸς
 μὲν τις εἴη, ποιητὸς δὲ καὶ μὴ τῆς πολιτείας
 φίλος· ὁ δὲ, δίκαιος καὶ φίλος, πῶς δεῖ
 ποιῆσθαι τὴν ἀφίρεσιν. εἴκοι δὲ δεῖν βλέ-
 πειν εἰς δύο· τίνος πλείον μετέχουσι πρῶ-
 τος, καὶ τίνος ἑταίροι. εἴθ' ἐν στρατηγίᾳ
 μὲν, εἰς τὴν ἐμπειρίαν μᾶλλον τῆς ἀρε-
 τῆς ἑταίρον γὰρ στρατηγίας μετέχουσι, τῆς
 δὲ ὀπίσκειας πλείον· ἐν δὲ φυλακῇ καὶ
 ταμίειᾳ, τῶν ἀσπίτων πλείονος γὰρ ἀρε-
 τῆς δεῖται, ἢ ὅσῳ οἱ πολλοὶ ἔχουσιν ἢ δὲ ἴσως.
 ὀπίσκει μὲν, κοινὴ πᾶσιν· ἀπορήσει δὲ αὐ-
 τῆς, καὶν δυνάμεις ἀρχῆς τῆς πολι-
 τείας καὶ φιλίας, τί δεῖ τῆς ἀρετῆς; ποιῆ-
 σθαι γὰρ τὰ συμφέροντα καὶ δύο ἢ ὅτι ἐν-
 δέχεται τοὺς δύο ταῦτα ἔχοντας, ἀρετα-
 τῆς εἶναι· ὥστε καθ' ἑαυτὸν καὶ αὐτοῖς οὐχ ὑ-
 πηρετῶσιν εἰδότες ἐφελκυστῶντες αὐτοῖς, οὐ-
 τὼ καὶ πρὸς τὸ κοινὸν οὐδὲν κωλύει ἔχειν
 ἐπίοις. ἀπλῶς δὲ, ὅσα ἐν τοῖς νόμοις, ὡς
 συμφέροντα λέγουσιν ταῖς πολιτείαις, ἀ-
 πορῶντα ταῦτα σώζει τὰς πολιτείας. καὶ
 τὸ πλεονέκτημα εἰρημῶν μέγιστον, τὸ τηρεῖν
 ὅπως κρείττον ἔσται τὸ βουλευμῶν πρὸς πο-
 λιτείας σωτηρίας, τῶν μὴ βουλευμῶν. πα-
 ρὰ πρῶτα δὲ ταῦτα δεῖ μὴ λαθάνεσθαι, ὅ-
 τι λαθάνεσθαι τὰς πρὸς ἐκδοτικῆς πολι-
 τείας, τὸ μέσον. πολλὰ γὰρ τῶν δοκίμω-
 των δημοκρατικῶν, λύει τὰς δημοκρατίας·
 καὶ τῶν ὀλιγαρχικῶν, τὰς ὀλιγαρχίας. οἱ
 δὲ οἰόμενοι ταῦτα εἶναι μίας ἀρετῆς,

γρ. πρὸς αὐ-
 τὸν
 γρ. ἐφί-
 λος μὴ
 στρατηγὸς
 δὲ. αὐ-
 τῆς δὲ,
 πρὸ, ἀσ-
 στρατηγῆ-
 τῆς.

χ. ταῖς -
 ἴσως.

γρ. φιλίας

γρ. ἐπὶ δὲ

Tom. III. Υγ iij

ἔλκοισιν εἰς τὴν ὑπερβολὴν ἀγροῦντες ὅτι καθάπερ ρίς ὅστις πρὸς ἐκβεβηκῆα μὲν τὴν βύθυτητα τὴν καλλίστην, πρὸς τὸ γρυπὸν, ἢ τὸ σιμὸν, ἀλλ' ὁμοῦς ἐν καλῇ καὶ χερσὶν ἔχουσα πρὸς τὴν ὄψιν. οὐ μὲν ἀλλ' εἰς ὅτι τεινῆς ἐν μάλλον εἰς τὴν ὑπερβολὴν, πρὸς τὸν μὲν * ἀποβαλὲς τὴν μαιεσιότητα τῆς μερίου τέλος δ' οὕτως, ὥστε μηδὲ ρίσα ποιήσῃ φαίνεσθαι, ἀφ' ἧς τὴν ὑπερβολὴν καὶ τὴν ἑλλείψιν τῆς ἐνασπίου· τὸν αὐτὸν δὲ ὅσον ἔχει καὶ πρὸς τῆς ἄλλων μερίων. συμβαίνει δὲ τῆς ἑστῆς πρὸς * τὰς ἄλλας πολιτείας. ἔστι δὲ ὀλιγαρχίας καὶ δημοκρατίας * ὅστις ὡστ' ἔχει ἰσότητος, καὶ πρὸς ὀξυσηκίας τῆς βελίτης πάξεως· εἰς δὲ τῆς ὅτι τεινῆς μάλλον ἕκαστησαν αὐτῆς, πρὸς τὸν μὲν χεῖρον ποιήσῃ τὴν πολιτείαν τέλος δ' ὅστις πολιτείας. δεῖ δὲ τῆς μὴ ἀγροῦν τὸν νομοθετικὸν καὶ πολιτικὸν, ποῖα σώζει τῆς δημοκρατίας, καὶ ποῖα φθείρει τὴν δημοκρατίαν, καὶ ποῖα τῆς ὀλιγαρχίας τὴν ὀλιγαρχίαν. εἰς δὲ τῆς μὲν γὰρ ἐνδέχεται αὐτῆς εἶναι ἔστι ἀφ' ἧς αὐτὴ τῆς βύθουτος ἔστι τῆς πλείους· ἀλλ' ὅταν ὁμαλότης γῆνηται τῆς οὐσίας, ἀλλῶν ἀνάγκη εἶναι ταύτην τὴν πολιτείαν ὡς τε φθείροντες * τοῖς καθ' ὑπερβολὴν νόμοις, φθείρουσι τὰς πολιτείας. αὐτῶν δὲ τῶν νόμων δὲ καὶ ἐν ταῖς δημοκρατίαις, ἔστι ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις· ἐν μὲν ταῖς δημοκρατίαις, οἱ δημοκράται, ὅπου τὸ πλείους κύριον τῆς νόμων· δύο γὰρ ποιοῦσιν αἰετὴν τὴν πόλιν, μαχόμενοι * τοῖς βύθουτος. δεῖ δὲ ταύτην, αἰεὶ δοκεῖν λέγειν ὑπερβύθουτος ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρχίαις ὑπερβύθουτος τῆς δημοκρατίας ὀλιγαρχικούς, ἔστι τοῖς ὅρκους ἐν δὲ τοῖς ὅρκους ἐν δὲ τῆς ὀλιγαρχίας. καὶ τῶν νόμων μὲν γὰρ ἐν ἐνάτης ὁμνύουσι. Καὶ τῶν δημοκρατίας ἐστὶν, καὶ βουλεύσῃ ὅ, πὶ αὐτῶν ἔχω κακίαν. χρὴ δὲ ἔστι ὑπολαμβάνειν ἔστι ὑποκρίνεσθαι ταύτην, ὅτισημαγομένοισι ἐν τοῖς ὅρκους, ὅτι οὐκ ἀδικήσῃ τὸν δῆμον. μέγιστον δὲ πᾶσι τῆς εἰρημύτων πρὸς τὸ ἀφ' ἧς τὰς πολιτείας, οὐ γὰρ ὀλιγαρχοῦσι πᾶσι, τὸ παρὰ δὲ πρὸς τὰς πολιτείας. ὅφελος γὰρ οὐδὲν τῆς ὀφελιμότητας νόμων, καὶ σπουδαίως ἀσμένων ὑπὸ πᾶσι τῆς πολιτῶν ὀφελόντων, εἰ μὴ ἔστιν εἰρημύνοισι ἔστι πεπαρδύμενοι ἐν τῆς πολιτείας· εἰ μὲν οἱ νόμοι δημοτικοί, δημοτικῶς.

γρ. ἀποβαλὲς

Victor. τὰς πολιτ. quidam, ἔστι ὡς

κ. πρὸς καθ' ὑπερβολὴν νόμοις. Lamb. καὶ ἐν ταῖς δημοκρατίαις, οἱ ὀλιγαρχοῦσι καὶ δεῖ

Lamb. πρὸς βύθουτος ὡς δὲ τῆς ὀλιγαρχίας, οἱ ὀλιγαρχοῦσι καὶ δεῖ

A ad id quod est nimium, trahunt ignorantes: quemadmodum nasus, quamvis ab eo recto, quod pulcherrimum est, aliquantulum ad aduncum aut simum deflexerit, adhuc tamen pulcher est, & ad aspectum lepidus & venustus: sed si quis eum intendat etiam magis ad id quod est nimium; primum particulæ medioeritatem amittet; deinde ad extremum eò deducet, ut ne speciem quidem nasi habeat propter nimium & parum contrarium. Eodemque modo de aliis particulis corporis se res habet ita: & de aliis omnibus rei publicæ administrandæ formis sentiendum.

B Etenim certo quodam modo fieri potest ut oligarchia & democratia sint tolerabiles, etiã si discesserint aliquantum ab optimo reipubl. statu atque ordine. Quòd si quis utramque earum magis ac magis intendat, primum quidem reipublicæ administrandæ formam deteriorem efficiet: ad extremum verò, ut nec reipublicæ administrandæ forma sit, efficiet. Quare non debet hæc ignorare scriptor legum & vir politicus, quales res populares conferrent, qualesque perdant democratiam: quales res oligarchiæ convenientes oligarchiam. Neutra enim earum potest sine locupletibus & plebe constare, neque permanere: sed cum rei familiaris fuerit æquabilitas, alia reipublicæ administrandæ forma sit hæc necesse est. Itaque dum legibus ad præstantiam & exsuperantiam accommodatis delectantur: reipublicæ administrandæ formas evertunt. Peccant autem & in democratiis & in oligarchiis: in democratiis quidem, ubi penes multitudinem legum potestas est, blandi plebis ductores: nam dum locupletibus oppugnant, civitatem, quæ maximè debet esse una semper, in duas partes scindunt ac diuidunt: in oligarchiis verò, oligarchiæ fautores. At contra oportet in democratiis populi ductores & magistratos semper pro locupletibus dicere videri: oligarchiæ fautores in oligarchiis pro populo: atque hos, quos dixi, oligarchiæ fautores, iuramentum ei quod nunciurant, contrarium iurare. Nunc enim in nonnullis oligarchiis ita iurant: Et in populum malè animatus ero; & populo quicquid potuero, mali incogitabo. At opus est eos & existimare, & præ se ferre, ac simulare contrarium, significanteis in iuramentum præscripti verbis, se nullam populo iniuriam illaturos. Omnium autem eorum quæ dicta sunt, ad rerum publicarum diuturnitatem & stabilitatem maximum est, (quod nunc omnes negligunt,) puerorum educationem atque institutionem, ad reipublicæ administrandæ formam esse accommodatam. legum enim vel utilissimarum & ab omnibus in republica viventibus comprobatarum, nullus est usus, nisi ciues erunt eis assueti, atque ad eas eruditi in reipubl. administranda: siquidem leges sunt populares, populariter;

B

C

D

E

ὑποφωτισμένον τοῦ γένους· ὁ δὲ τύραννος, ἐκ τῆς δῆμου καὶ τῆς πλῆθους ὅτι τοῖς γυναιμοῖς, ὅπως ὁ δῆμος ἀδικῆται μηδὲν ὑποφωτισμένον. φανερόν δ' ἐκ τῆς συμβεβηκότων. σχεδὸν γὰρ οἱ πλείστοι τῶν τυραννῶν γυμνασίου ἐκ δῆμαγωγῶν, ὡς εἰπὲν, πιστευθέντες ἐκ τῆς ἀφ' ἀλλοτρίων γυναιμοῖς. αἱ μὲν γὰρ τῶν ἑνὸς ἑποῦν κατέστησαν τῶν τυραννίδων, ἢ δὴ τῶν πόλεων ἠυξήσαντων. αἱ δὲ παρὰ τούτων, ἐκ τῆς βασιλείων πρὸς βασιλείαν τὰ πάτρια, καὶ δεσποτικώτερος ἀρχῆς ὁρεγνόμενων· αἱ δὲ, ἐκ τῆς αἰρετῆς ὅτι τὰς κυρίας ἀρχάς. τὸ γὰρ ἀρχαῖον οἱ δῆμοι καθίστανον πολυχρονίως τὰς δημιουργίας, ἔτι τὰς θεωρίας· αἱ δὲ, ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας ἀφ' ὅθεν ἔτα πᾶσι κύριον ὅτι τὰς μεγίστας ἀρχάς. πᾶσι γὰρ ὑποφωτισμένοις ἑποῦν τούτοις ἔκατεργάζεσθαι ῥαδίως, εἰ μόνον βουλευθεῖεν, ἀλλὰ τὸ δυνάμει παρὰ πρῶτον, τοῖς μὲν, βασιλικῆς ἀρχῆς, τοῖς δὲ, πλεὺς τῆς ἡμῆς· οἱ δὲ, Φείδων μὲν παρὰ Ἀργῶν, καὶ ἕτεροι, τύραννοι κατέστησαν βασιλείας ὑποφωτισμένης. οἱ δὲ παρὰ πλεῖστον Ἰωνίαν, ἔτι Φάλαρις, ἐκ τῆς ἡμῆς. Παναίπιος δὲ ὁ Λεοντίνιος, ἔτι Κύψελος ἐν Κορίνθῳ, ἔτι Γεισίφρατος Ἀθηνῶν, καὶ Διονύσιος ἐν Συρακούσαις, ἔτι ἕτεροι τὸν αὐτὸν ἑποῦν, ἐκ δῆμαγωγίας. κατὰ τὸν αὐτὸν εἰκόμην, ἡ βασιλεία τέτακται κατὰ πλεῖστον ἀριστοκρατίας. κατὰ ἀξίαν γὰρ ὅτιν, ἡ κατὰ ἰδίαν ἀρετῶν, ἢ κατὰ γένους, ἡ κατὰ θύεργασίας, ἡ κατὰ ταῦτα τε ἔτι δυνάμει. ἀπόρτες γὰρ θύεργασίαι, ἡ δὲ θύεργασίαι τὰς πόλεις ἢ τὰς ἑθνη θύεργασίαι, ἐπὺ γὰρ τῶν τῆς ἡμῆς ταύτης· οἱ μὲν, κατὰ πόλεμον κωλύσαντες δουλεύειν, ὡς παρὰ Κόδρος· οἱ δὲ, ἐλευθερώσαντες, ὡς παρὰ Κύρος· ἡ κτίσαντες, ἢ κτισθέντες, ὡς παρὰ οἱ Λακεδαιμονίων βασιλεῖς, καὶ Μακεδόνων, ἔτι Μολοθῶν. βούλεται δ' ὁ βασιλεὺς ἔτι φύλαξ, ὅπως οἱ μὲν κερτιμῶν τὰς ἀσίας, μηδὲν ἀδικὸν πάχων· ὁ δὲ δῆμος μὲν ὑβρίζεται μηδὲν. ἢ τῶν τυραννῶν, ὡς παρὰ εἰρητῶν πολλὰς, πρὸς ὅσων ἀποβλέπει κοινόν,

ὅτι γένος,

ὅτι οἱ μὲν αἱ

A Tyrannus verò ex populo & multitudine sumitur aduersus nobiles atque illustres viros, ne quam populus ab iis iniuriam accipiat, atque hoc ex euentis intelligere licet. Nam plerique omnes ferè tyranni ex leuibus populi custodibus ac ductoribus facti sunt, (si dicere fas est) fidem apud populum consecuti, claris & illustribus viris falsò criminandis & calumniandis. Aliæ enim tyrannides hoc modo constitutæ sunt auctis iam ciuitatibus: aliæ ante has ex regibus morem patrium migrantibus, ac violantibus, & imperium plus iusto herile concupiscentibus, exstiterunt: aliæ, ex iis quibus electione adhibita summæ auctoritatis ac potestatis magistratus mandati fuerant; olim enim munera publica & reipubl. procurationes faciebant diuturniores: aliæ, ex oligarchiis vnum aliquem summi imperii compotem ad maximos magistratus per electionem promoventibus. His enim modis omnibus, tyrannidis occupandæ, (si modò vellent,) facultatem habent: quia aliis potestas erat delata imperii regii, aliis, honoris: (exempli gratia,) Phidon Argis, & alii, cum regnum esset, tyranni euaserunt; qui verò in Ionia fuerunt, & Phalaris, ex honoribus regis ad tyrannidem aditum sibi compararunt. Panætius autem apud Leontinos, & Cypselus Corinthi, & Pisistratus Athenis, & Dionysius Syracusis, & alii eodem modo, ex blando populi ductu: (demagogiam appellant Græci, quam tribunatum plebis dicere licet.) Quemadmodum igitur diximus, regnum proximè ad aristocratiam ordine accedit. Nam aut ex dignitate est, aut ex virtute vel propria, vel generis, aut ex beneficiis ac meritis in ciuitatem, aut ex his omnibus cum potentia coniunctis.

D Omnes enim bene meriti de ciuitatibus, aut qui poterant de ciuitatibus aut gentibus bene mereri, hunc honorem consequerentur: alii, prohibito ac depulso per bellum seruitutis periculo, vt Codrus: alii, patria liberata, vt Cyrus: alii, aut vrbe condita, aut propagatis imperii finibus, agrisque latis ac longinquis, siue prouinciis bello partis, quemadmodum Lacedæmoniorum, & Macedonum, & Molossorum reges. Videtur autem rex custos esse natura, vt ii quidem qui facultates & copias habent rei familiaris, nulla iniuria afficiantur: populus verò & multitudo nullis contumeliis vexetur. Tyrannis porrò, quemadmodum sæpenumero dictum est, nihil commune spectat: sed omnia priuatæ utilitatis causa facit. Propositum autem est tyranno quidem iucundum, regi verò honestum. Quapropter & cum eorum modorum, quibus principes superiora & plura habent, quàm priuati; alter in pecuniis consistat, alter in honore; plus habere pecuniarum, tyrannicum est: plus honoris, magis regium: & custodia regia, ex ciuibus & suis constat: tyrannica, ex peregrinis & externis.

Tyrannidem porrò mala habere & ea quæ sunt in democratia, & ea quæ in oligarchia, perspicuum est. Nam quòd diuitiæ sunt ei extremum bonorum, quod intueatur & expectat, id habet ex oligarchia. solo enim hoc modo & custodia & luxuria permaneat necesse est: & quòd multitudini nihil credat; idcirco & ei arma adimit. Et plebem infimam vexare, & ex vrbe exiicere, & veluti sentinam exhaurire, atque aliò vbi habitet, relegare; vtriusque commune est, oligarchiæ & tyrannidis. Ex democratia autem hoc mali contrahit, quòd bellum gerat cum illustribus ac nobilibus, eosque & occultè & apertè de medio tollat & in exilium pellat, tanquam de eadem arte certantibus artifices, & imperio suo obstantibus. Ex his euenire solet vt etiam infidiz nascantur, dum alii eorum præesse & imperare volunt, alii seruire nolunt. ex quo fonte Periandi consilium Thrasybulo datum manauit, spicarum supra alias eminentium mutilatio & quasi decurtatio, proinde quasi ciuicis excellentibus semper de medio tollere oporteat. Quemadmodum igitur ferè dictum est, eadem principia eademque causas mutationum esse in aliis reipubl. administrandæ formis atque in monarchiis, existimare oportet. Nam & propter iniustitiam & propter metum & propter contemptum, multi ex iis qui sub imperio sunt, monarchias impetu facto adoriuntur: ex omnibus autem iniuriæ generibus propter contumeliam maximè: interdum tamen etiam propter priuationem bonorum. Sunt autem iidem fines & tyrannidibus & regnis, qui & illis reipublicæ administrandæ formis propofiti. Monarchis enim magnitudo & amplitudo diuitiarum & honoris suppetit: quæ omnes homines concupiscunt. Earum quæ fiunt in reges aut tyrannos impressionum, aliæ fiunt in ipsorum principum corpus & caput, aliæ in principatum. Atque ex quidem, quæ propter contumeliam fiunt, ad corpus pertinent. Contumeliarum autem cum multa sint genera multæque partes, vnaquæque earum iram commouet. Iam verò eorum qui irascuntur, plerique ferè omnes vlciscendæ iniuriæ acceptæ gratia in alterum inuadunt, non præstantiæ: exempli causa, in Pisistratidas impetus factus est, propterea quòd Harmodii sororem probro & dedecore affecterant, & Harmodio stuprum inferre conati erant. Nam Harmodius propter sororem, Aristogiton propter Harmodium, in eos impetum fecerunt. Infidiatum sunt etiam Periandro Ambraciæ tyranno, propterea quòd inter compotandum cum vnâ esset puer quem ille in deliciis habebat, quæsiuisset ab eo, essetne iam ex se prægnans? Iam Philippo à Pausania idcirco vis illata est, quia cum impunè contumelia & dedecore affectum esse ab Attalo passus esset:

A ὅτι ἡ τυραννὶς ἔχει κακὰ, ἔτι δὲ δημοκρατίας, ἔτι δὲ τῆς ὀλιγαρχίας, φαίνεται ἐκ μὲν ὀλιγαρχίας, τὸ ἔτερον εἶναι πλεονούτων γὰρ ἐστὶν ἀγαθῶν αἰαγαθῶν μόνως ἢ τε φυλακῆν, καὶ τὴν πτωχῶν καὶ τῶν πλεόντων μηδὲν πιστεύειν. δὲ καὶ τὴν πτωχῶν ἀρετῶν ποιουμένων τῶν ὀλιγῶν. ἔτι καὶ κακῶν τὸν ὄχλον, καὶ τὸ ἐκ τῆς ἀρετῆς ἀπεργάζεσθαι ἐδρακίζεσθαι, ἀμφοτέρων κρινόν, ἔτι τῆς ὀλιγαρχίας, καὶ τῆς τυραννίδος. ἐκ δημοκρατίας δὲ, τὸ πολεμῶν τοῖς γυναικῶσι, καὶ ἀφαιρῆσαι λάτρησιν ἐφωκῶν. ἔτι φυγαδύειν, ὡς αἰετῶν, ἔτι πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐμποδίζουσιν. ἐκ γὰρ τούτων συμβαίνει γίνεσθαι ἐπὶ τῆς ἐπιβουλῆς τῶν μὲν, ἀρχεῖν αὐτῶν βουλευσῶν, τῶν δὲ, μὴ δουλεύειν. ὅθεν ἔτι * Περικλέους πρὸς Θρασύβουλον συμβούλουμα ἐστίν, ἢ τῶν ὑποφρονούντων σαχῶν κολοσις. ὡς δὲ οὐ αἰετῶν ὑποφρονούντων τῶν πολιτῶν διαφέρειν. κατὰ τὸν οὖν σχεδὸν ἐλέγχει, τὰς αὐτῶν ἀρχὰς δεῖ νομίζεσθαι ὡς τὰς πολιτείας εἶναι τῶν μεταβολῶν, ἔτι τὰς μοναρχίας. ἀφ' ἧς γὰρ ἀδικίας, καὶ ἀφ' ὧν φόβοι, ἔτι ἀφ' ἧς καταφρόνησι, ἐπιπίπτουσι πολλοὶ τῶν ἀρχουσῶν, τὰς μοναρχίας. τῆς δὲ ἀδικίας μάλιστα δεῖ ὑβρίζειν. εἴσοτε δὲ ἔτι ἀφ' ἧς τὴν ἰδίαν ἐρεσκίαν. ἐστὶ δὲ καὶ τὰ τέλη τούτων, κατὰ τὸν κακῶν, καὶ ὡς τὰς τυραννίδας ἔτι τὰς βασιλείας. μέγιστος γὰρ ὑποφρονεῖ πλούτου καὶ τιμῆς τοῖς μονάρχαις, ὧν ἐφείσθαι πάντες: τῶν δὲ ἐπιφρονησῶν, αἱ μὲν ὅτι τὸ σῶμα γίνεσθαι τῶν ἀφρονούντων, αἱ δὲ ὅτι τὴν ἀρχὴν. αἱ μὲν οὖν δεῖ ὑβρίζειν, ὅτι τὸ σῶμα. τῆς δὲ ὑβρεως οὐσης πολυμεροῦς, ἕκαστον αὐτῶν αἴτιον γίνεσθαι τῆς ὀργῆς. τῶν δὲ ὀργισσῶν σχεδὸν οἱ πλείστοι ὑμφορίας χάριν ἐπιτίθεισιν, ἀλλ' οὐχ ὑποφρονης. οἷον, ἢ μὲν τῶν Πεισιπρατιδῶν, ἀφ' ἧς πωροθηλακίαν μὲν τὴν Ἀρμυδίου ἀδελφῶν, ἐπιφρονησῶν δ' Ἀρμυδίου. ὁ μὲν γὰρ Ἀρμυδίου, ἀφ' ἧς τὴν ἀδελφῶν. ὁ δὲ Ἀριστογίτων, ἀφ' ἧς τῆς Ἀρμυδίου. ἐπιφρονησῶν ἢ καὶ Περικλέους ἐν Ἀμβρακίᾳ τυραννῆσιν, ἀφ' ἧς τὸ συμπίνοσιον μὲν τῆς παιδικῆς, ἐρωτήσιν αὐτῶν εἰ ἢ δὲ αἰετῶν κύνων ἢ Φιλίππου ὑπὸ Πασανίας, ἀφ' ἧς ἔτι ἐπὶ τῆς ἐπιφρονησῶν αὐτῶν ὡς Ἀθηναίων

γρ. # τῶν

Lib. 3. cap. 13.

ἐκ τῆς Ἀμύντης τῆς μικροῦ ἵππο Δέρδα, ἀφ' οὗ καὶ καυχίσαται εἰς τὴν ἡλικίαν αὐ-
 τῆς. καὶ ἡ τῆς βιούχου Εὐαγόρα πατρὸς Κυ-
 πρία. ἀφ' οὗ γὰρ τὸ πλὴν γυναικῶν πρὸς
 λέσθαι τὸν ἕν ἑαυτῶν, ἀπέκτεινεν, ὡς ὑ-
 βρισμένος. πολλοὶ δ' ἐπιθέσθαι γὰρ ἠν-
 ται, καὶ ἀφ' οὗ εἰς τὸ σῶμα ἀχμύεσθαι
 τῆς μοναρχίας ἦναι. οἷον, καὶ ἡ Κραταίη
 εἰς Ἀρχέλαον ἀεὶ γὰρ βαρέως εἶχε πρὸς
 τὴν ὀμιλίαν ὡς τε ἰχθυὴ καὶ ἐλάτων ἐρέ-
 νετο πρὸς φασίς, δὲ πῆ τῆς θυγατέρων οὐ-
 δεμίαν ἔδωκεν, ὁμολογήσας αὐτῶν. ἀλλὰ
 τὴν μὲν πρὸς τὴν, κατεχόμενος ἵππο
 πολέμου πρὸς Σίρρα καὶ Ἀρράβαον, ἔ-
 δωκε τῶν βασιλεί τῶν τῆς Ἐλιμείας. τὴν
 δὲ νεωτέραν, τῶν ἡμῶν Ἀμύντα, οἰόμενος
 οὕτως ἀδελφὸν ἦναι ἀφ' οὗ φέρεσθαι, καὶ
 τὸν ἐκ τῆς Κλεοπάτρας. ἀλλὰ τῆς γὰρ
 λοτεϊότητος ἵππο ἦρχεν ἀρχὴ, ὅ βαρέως
 φέρεται πρὸς τὴν ἀφροδισιατικὴν χάριν.
 σιμωπέτερο δὲ καὶ Ἐλλανοκράτης ὁ Λα-
 ρισαῖος ἀφ' οὗ τὴν αὐτῶν ἀγίαν. ὡς γὰρ
 χρωόμενος αὐτῆς ἡλικίᾳ, οὐ κατῆκε ὑ-
 ποχόμενος, δι' ὑβρίων καὶ οὐ δι' ἐρωτικῶν
 ἐπιθυμῶν ὡς τῆς τῶν γυναικῶν ὀμι-
 λίας. * Πάρων δὲ καὶ Ηρακλείδης οἱ Αἰ-
 νιοὶ Κότυν διέφθειραν, τῶν πατρὸς ἡμῶν
 οὐκ ἔστιν. Ἀδάμας δ' ἀπέστη Κότυος,
 ἀφ' οὗ τὸ ἐκτμηθῆναι πᾶσι ὡν ἵππο αὐ-
 τῆς, ὡς ὑβρισμένος. πολλοὶ δὲ καὶ ἀφ' οὗ
 εἰς τὸ σῶμα ἀχμύεσθαι πηληγάς, ὀργι-
 σθέντες, οἱ μὲν διέφθειραν, οἱ δὲ ἐνεχέθη-
 σάν, ὡς ὑβρισθέντες. ἔ τῆς πρὸς τῆς
 καὶ βασιλικῆς δυναστείας. οἷον, ἐκ Μι-
 τυλιῶν τοῖς Πενταλίδα Μεγακλῆς *
 πρὸς τῆς, ἔ τῶν τῶν τῆς κορυμίας,
 ὅτι τῆς μὲν μὲν τῶν φίλων ἀνείλε. ἔ ὑπε-
 ρον * Σμέρδης * Πένθιλον πηληγάς, λα-
 βῶν, ἔ τῶν τῆς γυναικῶν ὀξελκυσθεῖς,
 διέφθειρε. ἔ τῆς Ἀρχελαῖος δ' ἐπιθέσθαι
 Δεκάμνητος ἡγεμῶν ἐγγύετο, παρξυῶν
 πρὸς ἐπιθέσθαι πρὸς. αἴλιον δὲ τῆς ὀρ-
 γῆς. ὅτι αὐτὸν ὀξέδωκε μασιγῶσαι Εὐεπί-
 δη ὡς ποιητῆ ὁ δ' Εὐεπίδης ἐχάλεπαμεν,
 εἰπόντος ἡ αὐτῶν εἰς δυσθῆσθαι τῶ σῶματος. ἔ
 ἄλλοι δὲ πολλοὶ ἀφ' οὗ τῶν αἰγίαν, οἱ μὲν
 αἰνρέθιστον, οἱ δ' ἐπεβουλήθιστον. ὀ-
 μίως δὲ καὶ ἀφ' οὗ φόβον. ἐν γὰρ ἡ τῆς τῆς
 αἰγίαν ἡ, ὡς πρὸς τῶν πολιτείας ἔ τῶν
 μοναρχίας. οἷον, Ξέρξην Ἀρταπόμης, φο-
 βούμενος τῆς ἀφ' οὗ τῶν πρὸς Δαρδάν,

A & Amyntes, qui cognomento parvus dictus est,
 à Derda, quia se in eius aetatem puerilem glo-
 riosè iactauisset: & Eunuchò ab Euagora Cy-
 prìo. Nam propterea quòd vxor sibi ab illius
 filio adempta esset, eum interfecit, tanquam
 contumelia accepta. Multæ etiam impressio-
 nes factæ sunt in quosdam principes monar-
 chos, propterea quòd alicui pudicitiam, cor-
 pore eius constuprato, eripuissent: verbi gratia,
 à Cratæo in Archelaum. Semper enim grauiiter
 & molestè ferebat, illum secum stupri causa
 commisceri. Itaque quamuis longè minor esset
 hic pretextus, leuior que hæc causa; fuit tamen
 satis idonea & iusta, quòd nullam sibi ex filia-
 bus in matrimonium dedisset, cum daturum se
 promisisset: sed maiorem natu quidem bello,
 quòd cum Sirra & Arrabæo gerebat, implica-
 tus, Elimeæ regi despondit: minorem verò A-
 myntæ filio; existimans fore hoc pacto, vt ille
 præfertim ex Cleopatra natus minimè à se dis-
 sideret, sed alienationis origo & principiu fuit,
 quòd grauiiter tulisset, se eius libidini ad res ve-
 nereas esse obsecutū. Vnà cum eo illum adortus
 est etiam Hellanocrates Larissæus, propter
 eandem causam. Vbi enim se ab illo, cui suæ æ-
 tatis florem vtendum fruendumque dederat,
 ab exsilio non reuocari vidit: cum præfertim
 ille se id facturum pollicitus esset, consuetudi-
 nem illam secum esse institutam, non propter
 cupiditatem amatoriam, sed propter cõtume-
 liã, existimauit. Iam Pæro & Heraclides Ænii
 Cotyn interemerunt, patris iniuriam vlciscen-
 tes. Adamas autem Cotyn reliquit, ab eo quo
 desciuit, tanquam contumelia affectus, quòd
 ab eo, cum puer esset, exsecutus fuisset. Multi
 porrò etiam propterea quòd corpore verbera-
 pertulissent, & malè multati essent, irati, neca-
 uerunt, alii adorti sunt etiam eos qui summos
 magistratus & regios potentatus obtinebant,
 tanquã contumelia accepta: vt Mitylenis Pen-
 talidas, qui quoquo versus circumbant, & cla-
 uis obuium quemq; cædebant, Megacles im-
 pressionem facta cum amicis interemit. Et po-
 steriùs Smerda, plagis à Penthilo acceptis, &
 ab eius vxore extractus, eum necauit. Et eius
 impressionis quæ in Archelaum facta est, De-
 camnichus dux fuit, eos primus irritans &
 concitans qui in eum impetum fecerunt.
 Causa autem iræ fuit, quòd eum tradiderat
 Euripidi poëtæ flagellis verberandum. Eu-
 ripides autem succensebat ei quòd aliquid dix-
 isset in suum oris fœtorem. Alii denique
 multi propter taleis causas partim de medio
 sublatis sunt, partim insidiis excepti, non
 longè à periculo abfuerunt. Similiter au-
 tem & propter metum in monarchos inuade-
 re solent. Vnà enim quædam hæc erat ex iis
 causis quæ vt aliis reipublicæ administrandæ
 formis, ita & monarchiis mutationem &
 interitum afferunt: exempli gratia, Arraba-
 nus Xerxem adortus interemit, criminatio-
 nem, quæ ad Darium pertinebat, extimescens,
 quòd

Victor. Πύθοι, ex aliis au- storibus

γρ. πρὸς τῆς

γρ. Πιθί- λου, γρ. Σμέρ- δης

γρ. αἰγίαν,

ἔτις ἔχῃ φάσκων, ὡς ὅπου τῶν αὐτῶν δυνά-
 τει παρελθεῖν, ἰσχυρὸν αὐτῶν ἑσούτων με-
 τὰ χεῖν τῆς περὶ ζέσεως ὅτι, εἰ μικρὸν ἔπι-
 βάρηται τῆς γῆς βίθους συμβαίη τελευτῆσαι,
 τῶτον καλῶς ἔχῃ αὐτῶν τὸν θάνατον. φησί-
 ρεσθαι δὲ τυραννίς, εἶνα μὴ ἔσπον, ὡς τῶν
 καὶ τῶν ἄλλων ἐκείνη πολιτείαν, ἐξωθεν,
 εἰς ἐναπεία ἢ ἢ πολιτεία κρείττων. ὅ-
 μὴ γὰρ βούλεσθαι, δηλον ὡς ἑσάρξαι
 ἀφ' αὐτῶν ἐναπεία τῆς παρεμύσεως.
 αἱ δὲ βούλονται, δυνάμει, παρεμύσει
 πᾶντες. ἐναπεία δ' αἱ πολιτεία, δῆμος
 μὴ τυραννίδι, καὶ Ἡσιόδου, ὡς κερα-
 μῆι κεραμίδι. καὶ γὰρ ἡ δημοκρατία ἢ τε-
 λωπαία, τυραννίς ἔστι βασιλεία ἢ καὶ ἀ-
 ριστοκρατία, ἀφ' αὐτῶν ἐναπεία τῆς πο-
 λιτείας. δὲ Λακεδαιμόνιοι πλείους κατέ-
 λυσαν τυραννίδας. ἔ Συρακούσιοι καὶ τῶν
 χερσῶν, ὅτι ἐπολιτθύνοντο καλῶς. εἶνα δ',
 ἐξ αὐτῆς, ὅτι οἱ μετέχοντες ἐσάρξαι ζῶσιν.
 ὡς τῶν ἢ τῶν περὶ Γέλωνα, ἔ τῶν ἢ τῶν πε-
 ρὶ Διονύσιον. ἢ μὴ Γέλωνος, Θερασυβού-
 λου τῶν Ἰέρωνος ἀδελφοῦ, τὸν υἱὸν τῶν Γέ-
 λωνος δημαγωγῶντες, ἔ περὶ ἡδονῆς
 ὄρμητος, ἢ αὐτὸς ἀρχῆ. τῶν δ' οἰκείων
 συνησῶντων, ἢ μὴ τυραννίς ὅλως κατε-
 λυθῆ, ἀλλὰ Θερασυβούλου. οἱ ἢ συσῶν-
 τες αὐτῶν, ὡς καὶ ἔχοντες, ἐξέβαλον
 ἀπὸ τῶν αὐτῶν. Διονύσιον ἢ Δίων στρα-
 τεύσας, κηδεστῆς ὦν, καὶ περὶ τῶν δῆ-
 μων, ἐκείνων ἐκβαλῶν, διεφθάρη. δύο δὲ
 ἔσῶν αἰτίων δι' αὐτῶν μάλιστα ἐπιτίθενται τῶν
 τυραννίσι, μίσησι ἔ καὶ ἀφροσύνης, ἢ τῶν
 τερον μὴ δὲ τούτων ὑπερῶν τῶν τυραν-
 νοῖς, ὅ μῖσος. ἐκ τῶν καὶ ἀφροσύνης πολ-
 λαὶ γίνονται τῶν κατελύσεων. σημεῖον δὲ
 τῶν μὴ γὰρ κτησαμένων οἱ πλείους, καὶ διε-
 φύλαξαι τῶν ἀρχῶν. οἱ ἢ, τῶν ἀφροσύνης,
 βίθους, ὡς εἰπεῖν, ἀπολλύσασιν πᾶντες. ἀπο-
 λυεστικῶς γὰρ ζῶντες, δι' ἀφροσύνης τε
 γίνονται, καὶ πολλοὶ καὶ τῶν ἀφροσύνης
 τῶν ἐπιτίθενται. μέριον δὲ τῶν μίσησι ἔ
 τῶν ὄργῶν δὲ τίθενται. ἔσπον γὰρ ἢ αὐτῶν
 αἰτία γὰρ περὶ ζέσεως. πολλὰ κίς ἢ καὶ περὶ
 κλικώτερον τῶν μίσησι. σιωπωνώτερον γὰρ

A cum hoc animo se esse diceret, ut quoque pro-
 gredi posset, eatenus actionem susceptam per-
 ducere satis haberet: verbi gratia, si statim ut
 terram illam leuiter attigisset, sibi aliquo casu
 moriendum esset, hanc mortem, ut honestam
 & praeclaram, se a quo animo laturum. Interit
 autem tyrannis vno quidem modo, ut & vna
 quaeque aliarum reip. formarum, extrinsecus
 & à causis externis, si sit aliqua aduersaria rei-
 publ. administrandae forma potentior. volun-
 tatem enim praestò futuram perspicuum est,
 propterea quia consilia inter se contraria sunt.
B Quae autem volunt, cum etiam possunt, ea
 agunt omnes. Contrariae autem sunt reipu-
 blicae administrandae formae, democratia &
 tyrannis, Vt figulus figulo, quemadmodum
 inquit Hesiodus. nam democratia extrema ty-
 rannis est. Quocirca plurimas tyrannidas La-
 cedæmonij dissiparunt: & Syracusani, quo
 tempore suam temp. administrabant. Altero
 verò modo euertitur tyrannis, ex seipsa, cum
 ij qui eius sunt participes, inter se discordant
 ac dissident: quemadmodum Gelonis ty-
 rannis, & nunc Dionysij. nam Gelonis qui-
 dem tyrannis eo euersa est, quòd Thrasyl-
 bulus Hieronis frater, Gelonis filium popula-
 rium populi ductorum more blanditiis deli-
 niebat, & ad voluptates incitabat, ut ipse im-
 peraret: cum autem necessarii conspirassent &
 coiussent, ut ne tyrannis funditus euertetur,
 sed solus Thrasylbulus: nonnulli ex iis altera
 ex parte coitione facta tanquam occasionem
 nacti, eos omnes exegerunt. Dionysium au-
 tem Dion, cum esset ei affinitate coniunctus,
 comparato exercitu, & populo sibi adiuncto,
 illum quidem eiecit, sed paulo post interfectus
 est. Cum sint autem causae duae propter quas
 maximè ad tyrannidas tollendas aggrediuntur,
 odium & contemptus: horum quidem altero
 digni sunt tyranni, nempe odio: verumtamen
 ex eo quòd contempnuntur, multae nascuntur
 tyrannidum euersiones. cuius rei hoc argu-
 mentum est: Nam plerique ex iis qui imperia
 pepererunt, etiam retinere ac tueri potuerunt:
 qui verò à maioribus acceperunt, statim ferè
 omnes amiserunt. Nam dum libidinosè ac vo-
 luptatiè viuunt, & contempti fiunt, & multas
 iis qui adoriri volunt, occasiones adoriendis
 praebent. Odij autem particulam etiam iram
 ponere oportet. Nam quodammodo earum-
 dem actionum causa efficiens esse solet. Quin
 saepenumero etiam ad agendum maiorem vim
 habet, quàm odium: contentius enim ado-
 riuntur, quòd perturbatio rationem in consi-
 lium non adhibeat. Maximè autem evenit ut
 homines ob contumeliam irae pareant at-
 que obsequantur: (propter quam causam
 cum Pisistratidarum tyrannis dissipata fuerit,
 tum multae aliae:) sed magis propter odium.
 Nam ira quidem cum dolore coniuncta est.

Inclusa,
 sunt inter-
 iceta:
 quod non
 animad-
 uertit
 Lamb.

παρεμύσει
 πᾶδος. * (μάλιστα δὲ συμβαίη τῶν θυ-
 μοῖς ἀκροθυεῖν ἀφ' αὐτῶν ὑβείν. δι' αὐτῶν
 τίαν, ἢ τε τῶν Πίσιςτρατίδων κατελύθη
 τυραννίς, καὶ πολλὰ τῶν ἄλλων.) ἀλλὰ μάλλον ὅ μῖσος. ἢ μὴ γὰρ ὄργη, μὴ λύπη, καὶ ἐπι-

Itaque non est facile ratiocinari ira dominante: inimicitiae verò doloris sunt expertes. Atque, ut in summa dicamus, quot causas esse diximus & oligarchiae merae, atque ultimae, & democratiae extremae evertendae, tot etiam tyrannidis statuendae sunt. Etenim haec reipubl. administrandae formae, sunt quaedam disjunctae & diuiduae tyrannides. Regnum autem minimè extrinsecus quidem interit, quocirca & diuturnum est, intrinsecus verò & ex seipso multae ei interitiones, multaque quasi fata imminet. At duobus sanè modis interit: vno modo, si discordarint inter se, qui sunt regni participes & amici regum: altero, vbi reges conantur aliquanto magis, quam par sit, tyrannicè rempub. administrare: & vbi postulant penes se plurimum rerum, quam fas sit, esse potestatem, & contra legem. Non existunt porrò amplius his temporibus regna: sed si fortè, potentiae singulares, hoc est, monarchiae & tyrannides potius oriuntur, quia regnum est imperium voluntarium, & summam rerum plus nimio magnarum auctoritatem, ac potestatem obtinens: multi autem sunt similes, nullusque exoritur ita cæteris antecellens, ut imperij magnitudini & dignitati sit par & aequalis. Itaque propter hanc causam homines sponte quidem sua regnum non sufferunt. Quòd si quis dolo aut vi imperium adipiscatur, hoc iam videtur tyrannidis esse. Regnorum autem eorum, quae ex genere ad posteros perveniunt, interitionis hanc etiam causam, praeter eas quas exposuimus, statuere oportet, quòd multi exoriantur contempti, & qui, cum opibus & copiis tyrannicis non sint instructi, sed honore regali decorati, civis suos contumeliosè vexent. Tum enim facilis est regni eversio. Nam si nolint, continuo non erit rex; tyrannus, etiamsi nolint. Intereunt igitur monarchiae propter has & tales alias causas.

CAPVT XI.

Quibus rationibus servari monarchia solet.

Servantur autem scilicet, ut simpliciter quidem & uniuersè dicam, contrariis: ut sigillatim verò, regna quidem si ad mediocritatem & moderationem adducantur. Quanto enim pauciorum rerum penes principes sit potestas, tanto diutius omnis principatus maneat necesse est. nam cum ipsi minus fiant dominorum in morem imperiosi, tum moribus efficiuntur magis ad aequitatem aequalitatemque propensius, tum civibus minus sunt inuidiosi. Propter hanc causam enim & regnum Molossorum diu incolome permansit: & regnum Lacedaemoniorum: propterea quòd imperium & ab initio in duas partes diuisum fuerit:

Tom. III.

A ὥστε οὐ ῥάδιον λογίζεσθαι· ἢ ὅτι ἔθρα, αἰὲν λυπῆς. ὡς ὅτι ἐν κεφαλαίοις εἶπειν, ὅσας αἰτίας εἰρήκαμεν τῆς τε ὀλιγαρχίας τῆς ἀκράτου ἐπιλυταίας, ἐ τῆς δημοκρατίας τῆς ἐχάτης, ποσαύτας καὶ τῆς τυραννίδος θετέον· ἐ γὰρ αὐτῶν τυραννίδων ἔσονται ἀφαιρεταὶ τυραννίδες. βασιλεία δὲ ὑπομὲν τῆν ἔξωθεν ἠκιστα φθείρεται: διὸ καὶ πολυχρόνιος ἐστίν· ἐξ αὐτῆς δὲ αἱ πλεῖσται φθοραὶ συμβαίνοισι. φθείρεται δὲ καὶ δύο ἔξοποις· ἓνα μὲν, αἰσιασθέντων τῆν μετεχόντων τῆς βασιλείας· ἄλλον δὲ ἔξοπον, τυραννικώτερον πειρωμένων ἀφαιρεῖν, ὅταν εἴη κύριοι πλεόνων ἀξιώσει καὶ πῶς τὸν νόμον. οὐ γίνονται δὲ ἐπὶ βασιλείᾳ νῦν, ἀλλ' ἀμὲν γίνονται, μοναρχίᾳ καὶ τυραννίδες μᾶλλον· ἀφ' ὅτι πλεὺ βασιλείᾳ ἐκούσιον μὲν ἀρχὴν εἶη, μειζότων δὲ κυρίας· πολλοὺς δὲ εἶη τοὺς ὁμοίους, ἐ μνηδέναι ἀφ' ἀφ' ἑρσιτα ἴσοι, ὥστε ἀκέραιος τὸ πρῶτον πρὸς τὸ μέγεθος ἐ τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχῆς. ὥστε ἀφ' ἑ μὲν τῆτο, ἐκόντες οὐχ ὑπομύοισιν· ἀλλ' ἀπ' ἀπάτης ἀφ' ἑξήλις ἢ βίας, ἢ δὴ δοκεῖ τῆτο εἶη τυραννίδος. ἐν δὲ ταῖς καὶ γῆρος βασιλείας ὑθέναυ δὲ τῆς φθορῆς αἰτίας πρὸς ταῖς εἰρημύας, καὶ ὅτι γίνονται πολλοὺς ἀκαταφρονήτοις, καὶ ὅτι δυνάμιν μὲν κεκτημένους τυραννικῶν, ἀλλ' ἀ βασιλικῶν ὑμῶν, ὑβρίζον· ῥάδιον γὰρ ἐγίνετο ἐ κατὰ λίσσις. μὴ βουλομένων γὰρ βίβης οὐκ ἔσται βασιλεύς, ἀλλ' ὁ τυραννός ἐ μὴ βουλομένων. φθείρονται μὲν οὖν αἱ μοναρχίαι ἀφ' ἑ αὐτῶν καὶ τριαύτας ἐτέρας αἰτίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Εξ ὧν σώζονται αἱ μοναρχίαι.

ΣΩΖΟΝΤΑΙ ὅτι δῆλον, ὡς ἀπλάως μὲν εἶπειν, ἐκ τῆν ἐναντίων· ἢ ὡς ὅτι καὶ ἑκάστον, πῶς ταῖς μὲν βασιλείας ἀφ' ἑ ἔσται τὸ μεζιώτερον. ὅσα γὰρ ἀφ' ἑλαττόνων ὡς κύριοι, πλείω χρόνον ἀγαλαχθῶν μὲν πᾶσιν ἢ ἀρχῶν. αὐτοὶ τε γὰρ ἠπθον γίνονται δεσποτικῶν, ἐ τοῖς ἠπθισιν ἴσοι μᾶλλον, καὶ ὑπο τῆν ἀρχομένων φθοροῦται ἠπθον. ἀφ' ἑ γὰρ τῆτο καὶ ἐ πρὸς Μολοσσοὺς πολὺν χρόνον βασιλεία διέμεινε· καὶ ἐ Λακεδαιμονίων, ἀφ' ὅτι ἑ ἀφ' ἑ ἀρχῆς τε εἰς δύο μέρη ἀφ' ἑ ἀφ' ἑ πλεὺ ἀρχῶν.

Zz ij

καὶ πάλιν Θεοπόμπου μεταστάσης τοῖς ἄλλοις, καὶ πάλιν τῶν ἑφορέων ἀρχὴν ἔπι-
 κατεστήσατος. τῆς γὰρ διωμάτως ἀφε-
 λῶν, ἠύξησε τὰ χροῖα πάλιν βασιλείας.
 ὥστε ἔπειτα τινὰ ἐποίησεν οὐκ ἐλάττω, ἀλλὰ μείζονα αὐτῶν. ὅθεν καὶ πρὸς τὴν
 γυναικα ἀποκρίνασθαι φασιν αὐτὸν, εἰ-
 ποῦσα, εἰ μηδὲν αἰσχύεται τὴν βασιλείαν
 ἐλάττω ἀφαιδέσθαι τοῖς ἕσιν, ἢ ἀφαιδέσθαι
 πατρὸς πεφύλακτον, οὐδὲν φάσαι πα-
 ραδίδωμι γὰρ πολυχροῖωτέραν. αἱ γὰρ τυ-
 ραννίδες σώζονται καὶ δύο ἔπειτα τοῖς
 ἐρασιπώτατοις. ὡς ἔτερος ἔστιν ὁ ἀφαι-
 δεδωμένος, καὶ κατὰ τὸν δόξιν οἱ πλεῖ-
 στοι τῶν τυραννῶν πάλιν ἀρχὴν. τοῦτων δὲ
 τὰ πολλὰ φασὶ κατεστήσαι Περσίδαρον τὸν
 Κορίνθιον. πολλὰ δὲ καὶ ἀφαιδέσθαι τῆς τῶν
 Περσῶν ἀρχῆς ἔστι τοιαῦτα λαβόν. ἔστι δὲ
 τὰ τε πάλιν λεγόμενα πρὸς ἑσθέρια, ὡς
 οἷόν τε, τῆς τυραννίδος, ὅτι τοῖς ἀφαιδέχον-
 τας κελύβη, καὶ τοῖς φρονηματίας ἀγαθῶν
 καὶ μήτε σωσίτια εἶναι, μήτε ἐταιρία,
 μήτε παιδεία, μήτε ἄλλο μηδὲν τοιοῦ-
 τόν. ἀλλὰ [πρώτα] φυλάττειν ὅθεν εἴωθε
 γίνεσθαι δύο, φρονηματίας τε καὶ πίστις. ἔ-
 μήτε χολαίς, μήτε ἄλλοις συλλογῶν ἔπι-
 τρέπειν γίνεσθαι χολαστικῶν, καὶ πρώτα
 ποιῆν ἔξ ὧν ὅτι μάλιστα ἀγαθῶν ἀλλή-
 λους ἔσονται πρώτοι. ἡ γὰρ γὰρ γὰρ γὰρ γὰρ
 ποιῆν μάλιστα πρὸς ἀλλήλους. καὶ ὅτι τοῖς
 ἔπιδημοῦσας ἀεὶ φανεροῦς εἶναι, καὶ ἀφαι-
 τεῖσθαι πρὸς τὴν φύσιν. οὕτω γὰρ αὐτῶν
 λαμβάνοιεν τὴν ἀφαιδέσθαι καὶ φροῖν ἀνέλι-
 ζοῖντο μικρὸν, ἀεὶ δουλοῦντες. καὶ ἄλλα
 ὅσα τοιαῦτα Περσικὰ καὶ βάρβαρα, τυ-
 ραννικὰ ἔστι. πρώτα γὰρ ταῦτον διώματα.
 καὶ ὅτι μὴ λαμβάνειν πειράσθαι, ὅσα τὸ γὰρ
 καὶ τις λέγων ἢ ἀφαιδέσθαι τῶν ἀρχομένων,
 ἀλλ' εἶναι κατεσκέποις οἷον, πρὸς Συρακού-
 στας * αἱ ποταγωγίδες κελύβηται. ἔτι τοῖς
 ὡπαχυστάς ἔξ ἐπεμπεῖν ἱέρων, ὅπου τις εἶη
 σιωποῖα καὶ συλλογῶν. πρῶτησιάζονται τε
 γὰρ ἡπτόν, φοβούμενοι τοῖς τοιοῦτοις. καὶ ἂν
 πρῶτησιάζονται, λαμβάνοισιν ἡπτόν. καὶ ὅτι
 ἀφαιδέσθαι ἀλλήλους καὶ συλλογῶν, ἔτι φί-
 λους φίλους, καὶ τὸν δῆμον τοῖς γυναικῶν,
 καὶ τοῖς πλοῖστοις ἑαυτοῖς, καὶ ὅτι πένησας ποιῆν

& iterum postea Theopompus cum multis aliis in rebus moderationem adhibuerit, tum in eare, quod Ephorum imperium illi oppo- fuerit: imminuta enim regni potestate, tempus auxit. Itaque id quodammodo non minus sed maius fecit. Quod eum & uxori suae respondisse ferunt, cum ab eo quaerisset, obiurgans, ecquid eum pueret regnum minus filius tradere, quam a patre accepisset? Non pudet verò, inquit. trado enim diuturnius. Tyrannides autem duobus modis maxi- mè inter se contrariis seruantur; quorum al- ter est is qui traditus est, & quo plerique ty- ranni imperium administrant. Atque ex his multa instituisse Periandrum Corinthium fe- runt: multa etiam talia à Persarum imperio sumere licet. Sunt autem & ea quae supra à nobis exposita sunt, ad tyrannidis, quoad eius fieri potest, salutem apposita & vtilia, praestantium virorum excellentiam imminuere, quasique decurtare, & feroceis magnique spiritus homines de medio tollere, & neque conuiuia publica ferre, neque sodalitates, neque disciplinas, neque quicquam tale: sed illa omnia, vnde duo proficisci solent, spi- ritus feroces & fides, cauere: & neque cœtus eruditos, neque alios conuentus & con- fessus otiosos esse sinere: omnia denique fa- cere quibus quàm maximè inter se ignoti omnes erunt: cognitio enim facit vt maior sit fides mutua: & dare operam vt ciues, qui non absunt peregrè, semper sint in prom- ptu & in oculis, & versentur in foribus: sic enim & minimè obscurum fuerit, quid agant quidque moliantur: & paruos humileisque spiritus sumere assueuerint, semper seruien- tes: & cætera quaecunque sunt huiusmodi, Persica & barbara, sunt tyrannica. Omnia enim idem valent. Tum perficere ne sint oc- culta neque obscura quaecunque quis fortè vel dicat vel agat ex iis qui sub imperio sunt: sed praestò sint speculatores, quales erant Syracusis, qui potagogidae appellabantur, sic dicti, quod omnia, quae Syracusis ageban- tur, atque ad eò cogitabantur, acerrimè in- quirebant, & tyranno referebant ac renun- ciabant. Solebat etiam Hiero subauscul- tatores quosdam, qui à re ipsa Otacustae dice- bantur, quod omnibus rebus & agendis & di- cendis aureis admouerent, emittere, vbi- que aliquis hominum cœtus esset, aut ciuium conuentus aut congressus. Nam tum & minùs audent liberè loqui, quod talis homines pertimescant, & si liberè loquantur, minùs occulti sunt. Vtile etiam est tyranno inter ciueis serere discordias, eosque inter se com- mittere, atque offensos reddere, & amicos a- micis, & populum nobiles, & diuites inter se: tum ciues pauperare, tyrannicum est, vt neque praesidium ab ipso alatur, sed à ciuibus: & in negotio atque opere quotidiano occupati, nihil habeant otij reliquum ad insidiandum.

Budzus, οἱ ποταγωγίδαι καλούμενοι. vide Vi- stor.

Vid. ἡπ- τολ. γρ. πρὸς π. mendo- sc.

αἱ ποταγωγίδες κελύβηται. ἔτι τοῖς ὡπαχυστάς ἔξ ἐπεμπεῖν ἱέρων, ὅπου τις εἶη σιωποῖα καὶ συλλογῶν. πρῶτησιάζονται τε γὰρ ἡπτόν, φοβούμενοι τοῖς τοιοῦτοις. καὶ ἂν πρῶτησιάζονται, λαμβάνοισιν ἡπτόν. καὶ ὅτι ἀφαιδέσθαι ἀλλήλους καὶ συλλογῶν, ἔτι φί- λους φίλους, καὶ τὸν δῆμον τοῖς γυναικῶν, καὶ τοῖς πλοῖστοις ἑαυτοῖς, καὶ ὅτι πένησας ποιῆν τὴν φυλακὴν τρέφεται, ἔτι πρὸς ὅ κατὰ ἡμέραν ὄντες, ἀρχοῖσι ὧσιν ἐπιβουλεύειν.